

2021. évi ... törvény

a honvédelemről és a Magyar Honvédségről

Az Országgyűlés Magyarország függetlenségének, területi épségének, nemzetközi szerződésekben rögzített határainak, lakosságának és anyagi javainak védelme érdekében, az állampolgárok honvédelmi tudatának erősítése céljából,
a szomszédos és más országokkal való jogegyenlőség és egymás érdekeinek kölcsönös tiszteletben tartása alapján
más államok ellen irányuló erőszak alkalmazásától vagy az ezzel való fenyegetéstől tartózkodva,

az államok közötti viták békés megoldására törekedve, a háborút, mint a viták megoldásának eszközét elutasítva,

a független demokratikus jogállam működése követelményeinek, továbbá
az Egyesült Nemzetek Szervezetének Alapokmányában, a szövetségi és más nemzetközi szerződésekben foglaltaknak megfelelően,
az Alaptörvény végrehajtására, a XXXI. cikk (3)-(6) bekezdése, a 45. cikk (2) és (5) bekezdése, az 52. cikk (5) bekezdése, az 53. cikk (1) bekezdése, valamint az 54. cikk (1) és (8) bekezdése alapján a következő törvényt alkotja:

ELSŐ RÉSZ A HONVÉDELEM ALAPJAI

I. Fejezet Általános rendelkezések

1. §

(1) A honvédelem nemzeti ügy.

(2) Magyarország a honvédelmi és szövetségi katonai képességének fenntartásában és fejlesztésében a saját erejére, így nemzetgazdaságának erőforrásaira, a Magyar Honvédség (a továbbiakban: Honvédség) felkészültségére és elszántságára, a rendvédelmi szervek, a nemzetbiztonsági szolgálatok és más szervek közreműködésére, állampolgárainak a haza védelme iránti hazafias elkötelezettségére és áldozatkészségére, továbbá a szövetséges államok és fegyveres erőik együttműködésére és segítségnyújtására épít.

(3) A honvédelemre való felkészülésben és a honvédelmi feladatok végrehajtásában e törvényben meghatározott keretek között minden Magyarországon tartózkodó ember és a törvény alapján létrehozott jogalanyok a szolgáltatások, az állampolgárok pedig a személyes szolgálat teljesítésével vesznek részt.

(4) A honvédelmi érdekű, vagy e törvényben meghatározott honvédelmi kötelezettségek teljesítése az érintettek számára hadiállapoton kívül nem okozhat aránytalan megterhelést vagy hátrányt.

(5) Az állampolgárok honvédelmi feladatokra való gyakorlati felkészülése hadiállapoton kívül az önkéntes vállaláson alapszik, amelyhez az állam biztosítja a szükséges felkészítő ismeretek elsajátításának kereteit.

(6) Az (5) bekezdésben meghatározottak tekintetében az állam – Magyarország teherbíró képességéhez mérten – szervezett feltételeket biztosít különösen

- a) a honvédelmi nevelés,
- b) a felsőoktatás keretében átadható honvédelmi ismeretek,
- c) a honvédelmi tudatosságot fejlesztő programok, valamint
- d) a honvédelem fejlesztését szolgáló kutatások és fejlesztések keretein belül.

(7) Az állampolgárok és szerveződések honvédelmi felkészültségének támogatása, valamint az e törvényben meghatározott honvédelmi feladatok ellátása a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvényben (a továbbiakban: Vbő.) meghatározottakra figyelemmel, de a katonai jellegű kihívásokra és fenyegetésekre való felkészülés sajátosságaihoz, valamint a szövetségi kötelezettségekhez igazodó jelleggel valósul meg.

1. Alapelvek

2. §

A honvédelem szervezése és az e törvényben meghatározott honvédelmi feladatok ellátása során az érintett szervezetek és természetes személyek különösen a következők szerint kötelesek eljárni:

- a) a honvédelmi feladatok ellátásához szükséges intézkedések, erők és eszközök jellege, mértéke és eljárásai a megelőzni, elhárítani vagy felszámolni kívánt hátránnyal vagy sérelemmel arányosan, a honvédelmi érdekek megóvásához és helyreállításához szükséges mértékben alkalmazandók,
- b) a honvédelmi érdek megóvását, előmozdítását szolgáló döntéshozatal, valamint a feladatellátás, továbbá az ezek felülvizsgálatára, ellenőrzésére irányuló eljárások során az alapul vett honvédelmi célok elsődlegességét a civil irányítás folyamatossága mellett kell biztosítani,
- c) a honvédelmi feladatellátás során az azonos eredményt biztosító jogkorlátozások közül a kisebb mérvű korlátozással járót kell választani,
- d) a honvédelmi érdeket érintő tervezés, döntéshozatal és feladatellátás során – a Vbő.-ben meghatározottakra figyelemmel – a katonai jellegű veszélyek és fenyegetések sajátosságaihoz alkalmazkodó eljárások elsődlegességét kell érvényesíteni,
- e) a honvédelmi feladatok tervezése és végrehajtása tekintetében a jogok érvényesülését a védelmi és biztonsági érdekre figyelemmel, a honvédelmi érdek sérelmének megelőzését biztosítva kell eljárni,
- f) a honvédelmi szervezetek feladatellátása tekintetében a feladatok meghatározása és végrehajtása során egyaránt biztosítani kell az ellenőrizhetőséget, a döntéshozói és végrehajtói szintű egyéni felelősség elhatárolhatóságát.

2. Értelmező rendelkezések

3. §

E törvény és a honvédelmi jogszabályok alkalmazásában

1. *alkalmazás*: a Honvédség vagy a szövetséges fegyveres erők rendeltetésszerű, a fegyveres konfliktusok jogának hatálya alá tartozó harctevékenysége,
2. *állomásozás*: az átvonuláshoz szükséges időt, illetve a gyakorlat és hozzá kapcsolódó államhatár-átlépés időtartamát meghaladó, a Honvédség esetében tartós külföldi, külföldi fegyveres erők esetében tartós magyarországi, elsősorban a katonai jelenlétre irányuló tervezett jelenlét, amelynek fő célja, hogy konkrét művelet, gyakorlat vagy más tevékenység nélkül is

- folyamatos jelenléte biztosítson; állomásozásnak tekintendő a fegyveres erők olyan, rendszeresen ismétlődő tevékenységéből eredő tartós jelenléte, mellyel a Honvédség külföldi vagy külföldi fegyveres erő magyarországi tartózkodása állandónak vagy folyamatosnak tekintendő, még akkor is, ha nem ugyanazon katonák révén valósul meg,
3. *autonóm fegyver- és védelmi rendszer*: olyan támadó vagy támadás megelőzésére, elhárítására hivatott eszközrendszer, amely részben vagy egészben automatizált működési megoldásokkal, közvetlen emberi beavatkozás nélkül képes meghatározott célok semlegesítésére, illetve meghatározott technikai eszközök, támadó tevékenységek megelőzésére, elhárítására,
  4. *befogadó nemzeti támogatás*: a szövetséges fegyveres erőknek vagy más külföldi fegyveres erőknek Magyarország területén tartózkodásuk vagy azon történő átvonulásuk során nyújtott, egyoldalúan vállalt vagy nemzetközi szerződéseken és azok végrehajtási megállapodásain alapuló polgári és katonai támogatás,
  5. *békefenntartás*: a Honvédség nem alkalmazás körébe tartozó, a szemben álló felek hozzájárulásával történő tevékenysége, amelynek célja a felek megállapodása végrehajtásának elősegítése, valamint közreműködés a lakosság biztonságos életfeltételeinek helyreállításában,
  6. *fegyveres összeütközés időszaka*: kihirdetett vagy kezdeményezett hadiállapot, valamint a váratlan támadás elhárításának időszaka,
  7. *hadköteles*: a magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú, magyar állampolgárságú férfi,
  8. *hadkötelezett*: a tényleges katonai szolgálatra hadiállapotban behívott hadköteles,
  9. *határátlépéssel járó csapatmozgás*: a honvédségi szervezetnek az államhatár átlépésével járó olyan külföldi tevékenysége vagy tartózkodása, külföldi fegyveres erő esetén az államhatár átlépésével járó magyarországi tevékenysége, tartózkodása vagy Magyarországon történő átutazása, amely a csapatmozgásban részt vevő katonai erő tevékenységének céljára, időtartamára, természetére vagy létszámára, eszközeire, felszerelésére, fegyverzetére tekintettel közjogi engedélyezést igényel,
  10. *honvéd*: rendfokozatára tekintet nélkül a Honvédség tényleges katonai szolgálatot teljesítő tagja,
  11. *honvédelmi érdek*: a Magyarország biztonságát, védelmi képességét katonai szempontból meghatározó módon befolyásoló körülmények összessége, ideértve különösen a Magyarország függetlensége elleni támadó szándékú, a szuverenitását vagy területi integritását sértő, illetve veszélyeztető törekvések elhárításához, a szövetségesi kötelezettségek teljesítéséhez, a szövetségi és honi védelmi infrastruktúra működésének, fejlesztésének biztosításához fűződő érdekeket,
  12. *honvédelmi igazgatás*: a védelmi és biztonsági igazgatás részét képező feladat- és szervezetrendszer, amelynek keretében az ország védelmére létrehozott, valamint az e feladatra kijelölt közigazgatási szervek, továbbá a honvédelemben közreműködő más szervek ellátják a honvédelemre való felkészítéssel, az országvédelemmel, a honvédelmi válsághelyzettel és a honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos, továbbá egyes szövetségesi kötelezettségből eredő feladatokat,
  13. *honvédelmi összekötő*: a honvédelemben közreműködő szerv honvédelmi igazgatási feladatait támogató, e feladat ellátására a honvédelemért felelős miniszter által kijelölt, a honvédelemért felelős miniszter által rendeletben meghatározott végzettséggel rendelkező személy,
  14. *honvédelmi szervezet*: a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium, a honvédelemért felelős miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezetek, a honvédségi szervezet, valamint az e törvényben meghatározott feladatai tekintetében a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (a továbbiakban: KNBSZ),
  15. *honvédségi szervezet*: a Magyar Honvédség Parancsnoksága, valamint az alárendeltségébe tartozó katonai szervezetek,

16. *információs művelet*: a Honvédség erői és műveletei számára kedvező információs környezet kialakítására, valamint a műveleti területen lévő személyek és azok csoportjai információ-ellátottságának módosítására irányuló szervezett és rendszerszerűen felépített tevékenységek összessége,
17. *katonai igazgatás*: a közigazgatási szervek és a Honvédség törvényben kijelölt szervei jogilag szabályozott és a honvédelmi igazgatás részét képező olyan tevékenysége, amely Magyarország fegyveres védelme feltételeinek megteremtése és megvalósítása érdekében a jogalanyok honvédelmi kötelezettségeinek és önként vállalt honvédelmi feladatainak tervezésére, valamint a kötelezettségek és a vállalt feladatok végrehajtására irányul,
18. *katonai mozgósítás*: azon rendszabályok és tevékenységek összessége, amelyek lehetővé teszik a Honvédség békeszervezetről hadiszervezetre való áttérését, amely magába foglalja a tartalékos állomány bevonulását és – honvédelmi célból – a nemzetgazdaság tartalékainak felhasználását, a gazdasági és anyagi szolgáltatások igénybevételét,
19. *kiképzetlen hadköteles*: az a hadköteles, aki nem tartozik a kiképzett hadköteles állományba,
20. *kiképzett hadköteles*: a katonai szolgálati viszony megszűnését vagy megszüntetését követő 10. év december 31. napjáig az állományból kikerült, korábban katonai alapkiképzést vagy alapfelkészítést teljesített férfi,
21. *korlátozott elérésű terület*: a honvédelmi szervezet működésére szolgáló olyan helyszín, amelyre a belépés meghatározott feltételek megléte esetén engedélyezhető, amely feltételeknek való megfelelést a belépési jogosultság ellenőrzésére kijelölt személy esetleg vizsgálja,
22. *meghagyás*: álláshelyhez, munkakörhöz (a továbbiakban együtt: munkakör) kapcsolódóan és névre szólóan végrehajtott eljárás, amely során a jogszabály vagy hatósági határozat alapján meghagyásba bevont szerv által kijelölt személyek a meghagyási névjegyzékbe kerülnek, és akiket ez alapján a katonai igazgatási szervek a munkakörüktől eltérő szolgálatteljesítési helyre nem hívhatnak be,
23. *meghagyásba bevont szerv*: a honvédelmi feladatok ellátásában közreműködő, az 1. mellékletben meghatározott, továbbá a területi védelmi bizottság által egyedileg, határozattal kijelölt szerv,
24. *műveleti terület*: a műveleti tervben meghatározott és kijelölt földrajzi terület és a felette levő légtér, továbbá a kibertér,
25. *NATO Állandó Védelmi Tervek*: az Észak-atlanti Tanács által előzetesen jóváhagyott műveleti tervek, melyek végrehajtásáról a tagállamok a gyorsított döntéshozatali eljárásrend alapján hoznak döntést,
26. *rendvédelmi szerv*: a Vbö. 5. § 8. pontja szerint ekként meghatározott fogalom,
27. *szövetséges fegyveres erők*: a kölcsönös katonai fegyveres segítségnyújtás kötelezettségét tartalmazó hatályos nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió szerződéseinek szerint a Magyarországgal szövetséges államok fegyveres erői, valamint az e nemzetközi szerződések alapján, a NATO, illetve az Európai Unió által vagy jóváhagyásával létrehozott közös katonai szervezetek,
28. *szövetségi légtér*: több szövetséges állam légtérét békében is átfedő, védelmi célú, légtér-szuverenitási felségjog-érvényesítési terület,
29. *váratlan támadás*: katonai felszereléssel ellátott külső fegyveres csoportnak Magyarország területére történő váratlan betörése, vagy Magyarország területén végrehajtott fegyveres cselekménye.

II. Fejezet *A honvédelem irányítása*

3. Az Országgyűlés

4. §

- (1) Az Országgyűlés állapítja meg a Honvédségnél rendszeresíthető beosztások számát.
- (2) Az Országgyűlés honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottsága folyamatosan figyelemmel kíséri a Honvédség feladatainak megvalósítását, felkészültsége és felszereltsége színvonalát, a rendelkezésre bocsátott anyagi erőforrások felhasználását.
- (3) Az Országgyűlés honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottsága a Magyar Honvédség parancsnokának jelölt személyt kinevezése előtt meghallgatja, és alkalmasságáról véleményt nyilvánít.

4. A köztársasági elnök

5. §

- (1) A köztársasági elnök a honvédelemért felelős miniszter előterjesztésére
  - a) kinevezi és felmenti a Magyar Honvédség parancsnokát,
  - b) okirattal csapatzászlót adományoz.
- (2) A köztársasági elnök, vagy nevében képviselője a csapatzászlóra az átadás alkalmával zászlószalagot köt.
- (3) A köztársasági elnök a Honvédség működését érintő bármely ügyben tájékoztatást kérhet a honvédelemért felelős minisztertől.
- (4) A köztársasági elnök e § szerinti döntéseihez és intézkedéseihez ellenjegyzés nem szükséges.

5. A Kormány

6. §

- (1) A Kormány Magyarország honvédelmi felkészültségének biztosítása céljából
  - a) meghatározza a honvédelemért felelős miniszter honvédelmi irányítási, valamint a Honvédség (2) bekezdés szerinti irányításával kapcsolatos feladatait,
  - b) meghatározza a nemzetgazdaság honvédelmi célú felkészítésével kapcsolatos követelményeket, az ország honvédelmi célú tartalékait, hadiipari kapacitását, valamint az infrastruktúra honvédelmi célú felkészítésének, fejlesztésének és védelmének állami feladatait,
  - c) meghatározza és összehangolja a miniszterek és – az autonóm államigazgatási szervek és az önálló szabályozó szervek kivételével – a központi államigazgatási szervek, valamint a honvédelemben közreműködő egyéb szervek honvédelmi feladatait,
  - d) gondoskodik Magyarország védelmi és biztonsági igazgatási szervei által folytatott honvédelmi célú döntés-előkészítés és döntéshozatal, valamint annak infokommunikációs támogatásáról, az e feladatokkal összefüggő minősített információ biztonságos tárolásáról, továbbításáról,
  - e) elrendeli a honvédelmi szervezetek készenlétének fokozását,
  - f) meghatározza a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi felkészítés feladatait,
  - g) a köznevelés, a szakképzés és a felsőoktatás keretein belül gondoskodik a honvédelmi nevelés programjának végrehajtásáról,

- h)* gondoskodik a honvédelmi tudatosság erősítéséről és a honvédelmi érdekek érvényesítését és védelmét segítő tudományos kutatások és fejlesztések ösztönzéséről,
- i)* meghatározza a NATO Állandó Védelmi Terveivel kapcsolatos feladatok előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatokat,
- j)* meghatározza a Magyarország szuverenitását sértő vagy veszélyeztető, katonai és nem katonai elemek lehetséges együttes alkalmazásával megvalósuló fenyegetésekkel szembeni védelem honvédelmi feladatait,
- k)* dönt nemzetközi katonai parancsnokság magyarországi településéről,
- l)* meghatározza a honvédelmi érdekek védelmével összefüggő katonai kibertér műveleti feladatokat, valamint – e törvény rendelkezései szerint – az ezekkel összefüggő kivételes döntéshozatal kereteit,
- m)* a honvédelemért felelős miniszter útján irányítja a területi védelmi bizottságok honvédelmi feladatainak végrehajtását.

(2) A Honvédség működésének irányítása körében a Kormány dönt különösen

- a)* a katonai műveletek teljesítésével összefüggő kormányzati feladatok összehangolásáról,
- b)* a Honvédség irányításának és felső szintű vezetésének rendjére vonatkozó szabályokról,
- c)* a Honvédség haditechnikai eszközeinek és az ezekhez szükséges anyagi forrásoknak meghatározásáról,
- d)* az ország területének katonai műveleti előkészítésére vonatkozó feladatokról,
- e)* az ország védelmével összefüggő katonai feladatok elsőbbségének érvényesítésével a Honvédség közreműködési feladataira való felkészülés követelményeinek meghatározásáról, továbbá
- f)* a Honvédség adott időszakban feltölthető beosztásainak számáról.

(3) A Kormány az éves költségvetési tervben

- a)* megtervezi a Honvédség fenntartásának és fejlesztésének költségeit,
- b)* az a) pontban foglaltaktól elkülönítve tervezi a honvédelmi felkészítéssel kapcsolatos költségeket, valamint gondoskodik a jóváhagyott költségvetési átcsoportosítások végrehajtásáról.

(4) A Kormány elrendelheti a NATO Állandó Védelmi Terveivel kapcsolatos feladatok végrehajtását, és ezzel összefüggésben gyorsított döntéshozatali eljárás bevezetését.

(5) A Kormány – a védelmi és biztonsági célú felkészítésről szóló beszámolóval összehangolt módon – évente köteles a honvédelmi feladatok megvalósításáról, a Honvédség felkészítéséről, állapotáról és fejlesztéséről beszámolni az Országgyűlésnek.

(6) A Kormány igény szerint jelentést tesz az Országgyűlés

- a)* honvédelemmel foglalkozó bizottságának és külügyekkel foglalkozó bizottságának a külföldi fegyveres erők magyarországi jogállását szabályozó nemzetközi szerződések végrehajtásáról,
- b)* honvédelemmel foglalkozó bizottságának, külügyekkel foglalkozó bizottságának és nemzetbiztonsági ügyekkel foglalkozó bizottságának a Honvédség külföldön végrehajtott műveleteiről.

6. Az autonóm államigazgatási szervek és az önálló szabályozó szervek honvédelmi együttműködése

7. §

Az autonóm államigazgatási szervek és az önálló szabályozó szervek – a más központi államigazgatási szervekkel, valamint a honvédelemben közreműködő egyéb szervekkel összehangolva – közjogi szervezetszabályozó eszközben a honvédelemért felelős miniszter egyetértésével határozzák meg a honvédelmi feladataik ellátásának rendjét.

7. A honvédelemért felelős miniszter

8. §

(1) A honvédelemért felelős miniszter ellátja a Kormány által meghatározott honvédelmi irányítási és a Honvédség irányításával kapcsolatos feladatokat.

(2) A honvédelemért felelős miniszter a Kormánynak az ország honvédelmi, és a válságkezelés katonai feladatai végrehajtásáért, valamint a Honvédség irányításáért felelős tagja. Gyakorolja az ezekkel összefüggő azon jogokat, amelyeket az Alaptörvény vagy törvény nem utal más szerv vagy személy hatáskörébe.

(3) A honvédelemért felelős miniszter a honvédelmi irányítási jogkörében felelős különösen

- a)* a honvédelemmel kapcsolatos kormányzati döntések előkészítéséért és központi közigazgatási feladatainak ellátásáért,
- b)* a Nemzeti Katonai Stratégia előkészítéséért,
- c)* az ország fegyveres védelmi tervének jóváhagyásra felterjesztéséért,
- d)* a honvédelmi szervezetek kiegészítésének, valamint a hadkiegészítéshez és a katonai mozgósításhoz szükséges gazdasági és anyagi szolgáltatások igénybevételének irányításáért,
- e)* a nemzetközi szerződésekből eredő katonai kötelezettségek teljesítésének irányításáért,
- f)* a honvédelmi nevelés szabályozásáért,
- g)* a honvédelmi ágazatban zajló, valamint a honvédelmi érdekek védelmét és érvényesítését támogató honvédelmi ágazaton kívüli kutatások és fejlesztések elősegítéséért,
- h)* a társadalom honvédelmi felkészítésének és a honvédelmi tudatosság erősítésének szabályozásáért és előmozdításáért,
- i)* a Magyarország szuverenitását sértő vagy veszélyeztető, katonai és nem katonai elemek lehetséges együttes alkalmazásával megvalósuló fenyegetésekkel szemben a megelőzés, felkészülés és elhárítás katonai feladatainak összehangolásáért,
- j)* a nemzeti ellenálló képesség erősítése érdekében szükséges katonai felkészültség feladatainak összehangolásáért, valamint a polgári felkészültség feladataihoz kapcsolódó katonai követelmények, igények meghatározásáért, továbbá
- k)* a honvédelmi szervezetek készenléte fokozásának szabályozásáért.

(4) A honvédelemért felelős miniszter a Honvédség irányítása körében felelős különösen

- a)* a Honvédség rendeltetésszerű, szakszerű és jogszerű működését meghatározó döntések meghozataláért, e döntések végrehajtásának irányításáért,
- b)* a Honvédség szervezetére, felszerelésére, valamint az ország területének katonai műveleti előkészítésére vonatkozó igények és tervek jóváhagyásáért,
- c)* a Honvédség felkészítésének irányításáért, valamint
- d)* a Honvédség anyagi-technikai, közlekedési, pénzügyi és egészségügyi biztosításának irányításáért.

(5) Törvény eltérő rendelkezése hiányában honvédelmi szervezet alapító okirattal történő létrehozására és megszüntetésére a honvédelemért felelős miniszter jogosult.

(6) A honvédelemért felelős miniszter a honvédelmi szervezet, valamint a honvédelemért felelős miniszter által az állam nevében alapított, honvédelmi szervezetnek nem minősülő többcélú szakképző intézmény, bíróság, közjegyző, ügyészség, nyomozó hatóság vagy más hatóság előtti képviselőnek ellátására a jogszabály szerint arra jogosult személynek általános vagy eseti meghatalmazást adhat.

(7) A honvédelemért felelős miniszter a nemzetközi katonai együttműködéssel összefüggő feladatai körében az általa vezetett minisztériumot vagy a Honvédséget valamely állam fegyveres erejével szemben megillető kártérítési igényéről nemzetközi szerződés, nemzetközi megállapodás vagy viszonyossági nyilatkozat alapján, az abban foglalt mértékig lemondhat.

9. §

(1) A honvédelemért felelős miniszter összehangolja a honvédelemben részt vevő szervek honvédelmi feladatokra történő felkészítését és felügyeli tevékenységüket.

(2) A (4) bekezdésben foglalt feladatok végrehajtása érdekében a honvédelemért felelős miniszter a honvédelmi szervezet állományából honvédelmi összekötőt jelöl ki a honvédelemben közreműködő szervhez honvédelmi érdekű szolgálatteljesítés vagy munkavégzés céljából.

(3) A honvédelemért felelős miniszter – a Kormány rendeletében meghatározott esetekben – gondoskodik a kártalanításról, amennyiben a jogszerűen okozott vagyoni kár legalább részben a személyi állomány honvédelmi szervezettel fennálló jogviszonyával függ össze. A kártalanítás módjára és mértékére a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény kártérítésre vonatkozó szabályait kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy az általános kártérítés és a sérelemdíj szabályai nem alkalmazhatóak.

(4) A honvédelemért felelős miniszter a Kormány rendeletében meghatározottak szerint biztosítja a Vbő.-ben meghatározott feladatok honvédelmi, valamint a Kormány válsághelyzeti és különleges jogrendi működéséhez szükséges speciális feltételek kialakításával, működtetésével és fenntartásával kapcsolatos feladatok végrehajtását, valamint gondoskodik a honvédelmi szervezet hatékony együttműködéséről a védelmi és biztonsági feladatellátásban érintett szervek, különösen a védelmi és biztonsági igazgatás szervei tekintetében.

8. A Kormány tagja

10. §

(1) A Kormány tagja a jogszabály rendelkezésének megfelelően irányítja az alárendelt vagy felügyelete alá tartozó szervek és a feladatkörébe tartozó ágazat honvédelemmel kapcsolatos tevékenységét.

(2) Az ország fegyveres védelmi tervét a honvédelemért felelős miniszter felterjesztése alapján a miniszterelnök hagyja jóvá.

(3) A Kormány tagja az (1) bekezdésben foglaltak érdekében

a) a honvédelemért felelős miniszter által támasztott szakmai követelmények alapján meghatározza a hatáskörébe tartozó honvédelmi feladatok tervezésének és végrehajtásának, valamint az irányítása alá tartozó szerveknek a területi és a helyi védelmi igazgatási szervekkel honvédelmi feladatokban való együttműködésének rendjét,

- b) a honvédelemért felelős miniszterrel együttműködve biztosítja
- ba) a haditechnikai eszközök és anyagok kutatásában, fejlesztésében, gyártásában, beszerzésében, javításában, felújításában, rendszerből való kivonásában, megsemmisítésében, a szükséges hadiipari kapacitások biztosításában,
  - bb) a légtér légi közlekedési és egyéb célú igénybevétele feltételeinek, valamint a polgári légiforgalmi szolgálatok és az illetékes honvédelmi szervezetek közötti együttműködés szabályainak megállapításában,
  - bc) a katonai védelem szempontjából fontos létesítmények elhelyezésében, fenntartásában, továbbá az egészségügyi, a környezetvédelmi, a közlekedési, a hírközlési és informatikai hálózat, valamint a légi, meteorológiai, a vegyi és sugárfigyelő jelző- és riasztási rendszer működőképességének biztosításában meghatározott feladatokat,
- c) a hatáskörébe tartozó költségvetés keretében elkülönítetten tervezi a honvédelmi feladatokra való felkészülésnek és a feladatok végrehajtásának költségeit.

(4) A honvédelmi feladatok végrehajtására a Kormány tagja az általa vezetett minisztériumban honvédelemmel foglalkozó szervezeti egységet jelöl ki, és ott biztosítja a honvédelmi feladatainak ellátásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket.

9. A honvédelemben közreműködő szervek

11. §

(1) A rendvédelmi szervek, a nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint az Országgyűlési Őrség a jogszabályban meghatározott hatáskörükben, illetékességi területükön

- a) ellátják a honvédelem érdekében meghatározott feladataikat,
- b) ellátják a részükre kijelölt személyek és létesítmények védelmét,
- c) támogatják a honvédelmi szervezetet egyes feladatainak végrehajtásában,
- d) részt vesznek a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatok ellátásában.

(2) A honvédelemi felkészülés egyes feladatainak ellátásában részt vesznek a Vb. 49. § (1) bekezdése szerinti szervek és szervezetek.

(3) A (2) bekezdés szerinti szervek és szervezetek a feladataik végrehajtása keretében, működési területükön

- a) felkészülnek a jogszabályban meghatározott honvédelmi feladataik teljesítésére,
- b) folyamatosan biztosítják a honvédelmi célú működésük feltételeit, beleértve az ehhez szükséges tervezési és előkészületi tevékenységet is,
- c) gondoskodnak a lakosság fegyveres összeütközések idején történő védelméről, ellátásáról és a nélkülözhetetlen közüzemi szolgáltatások fenntartásáról,
- d) ellátják a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladataikat,
- e) közreműködnek a lakosság honvédelmi célú tájékoztatásában, szükség esetén a riasztásában, valamint
- f) a jogszabályban meghatározott hatáskörükben, illetékességi területükön részt vesznek a katonai műveletek polgári képességekkel történő támogatása érdekében meghatározott feladatok ellátásában.

(4) A honvédelmi feladatok végrehajtása érdekében, a honvédelemért felelős miniszter javaslatára a tulajdonosi joggyakorló a magyar állam vagy önkormányzat többségi befolyása mellett működő

gazdasági társaságban honvédelemmel foglalkozó szervezeti egységet jelöl ki, és ott biztosítja a honvédelmi feladatok ellátásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket.

(5) A civil szervezetek, a vallási közösségek és a karitatív szervezetek – önkéntes alapon – a honvédelmi igazgatás szervei által koordináltan vehetnek részt a katonai feladatok ellátásában.

12. §

(1) A honvédelmi feladatokban közreműködő szerv vagy szervezet

- a) kormánytisztviselői,
- b) köztisztviselő,
- c) közalkalmazott,
- d) honvédelmi alkalmazott,
- e) a rendvédelmi szervek hivatásos, valamint
- f) rendészeti igazgatási alkalmazott

jogállású tagja a Kormány rendeletében meghatározottak szerint köteles a honvédelmi szakfeladatok ellátáshoz szükséges képzés megszerzésére és honvédelmi ismereteinek időszakos bővítésére.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott képzés teljesítéséhez

- a) a munkáltató az érintett rendelkezésre állását, valamint
- b) a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium a képzésre kijelölt szervezettel együttműködésben a képzés feltételeit és szükség szerint a képzésben résztvevők elhelyezését köteles biztosítani.

10. A honvédelmi szervezetek irányítása és felső szintű vezetése

13. §

(1) A honvédelemért felelős miniszter irányítja a Magyar Honvédség parancsnokának tevékenységét.

(2) A honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium az ország katonai védelemre való felkészítésének tervezéséért, szervezéséért, valamint a honvédelmi feladatellátás és – a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium és a KNBSZ kivételével – a honvédelmi szervezet irányításáért felelős központi államigazgatási szerv.

(3) A honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztériumba honvédelmi államtitkárnak katonai szolgálati viszonyban töltött legalább 20 év szolgálati idővel rendelkező – az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – személyt kell kinevezni.

(4) A honvédelmi államtitkár és a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium közigazgatási államtitkára (a továbbiakban: közigazgatási államtitkár) a Kormány rendeletében meghatározottak szerint irányítja a honvédelemért felelős miniszter hatáskörébe tartozó döntések előkészítését, valamint végrehajtásuk tervezését és szervezését. A honvédelmi államtitkár és a közigazgatási államtitkár feladataik ellátása során együttműködik.

(5) A honvédségi szervezetnek nem minősülő honvédelmi szervezet esetében a függelmi viszonyokra vonatkozó szabályokat a honvédelmi szervezet rendeltetéséből eredő, a Kormány rendeletében meghatározott esetben megfelelően alkalmazni kell.

14. §

(1) A honvédelemért felelős miniszternek a honvédelem és az egyes honvédelmi szervezetek irányításával összefüggő feladatait törvény, az e törvény végrehajtására kiadott kormányrendelet, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló kormányrendelet határozza meg. A honvédelemért felelős miniszter nevében e hatáskörök gyakorlására e törvény, a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Kit.) és a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Ksztv.) szerint más személyt kijelölhet.

(2) A honvédelemért felelős miniszter egyes honvédelmi szervezetek vagy azok speciális feladatokat ellátó szervezeti egységei esetében, a szervezet alapító okiratában meghatározottak szerint

- a) a tevékenység törvényességi, szakszerűségi és hatékonysági ellenőrzésére,
  - b) a szervezet döntésének megsemmisítésére, szükség szerint új eljárás lefolytatására való utasításra,
  - c) jogszabályban meghatározott esetekben a szervezet döntéseinek előzetes vagy utólagos jóváhagyására,
  - d) egyedi utasítás kiadására feladat elvégzésére vagy mulasztás pótlására, és
  - e) jelentéstételre vagy beszámolóra való kötelezésre
- az általa vezetett minisztérium vezető beosztású személyét jelöli ki.

(3) A honvédelemért felelős miniszter a honvédelmi szervezetek törvényes működése érdekében gondoskodik a jogszabálysértések megszüntetéséről. E körben – a hatósági tevékenység kivételével

- a) rendszeresen ellenőrzi a jogszabályok betartását,
- b) jogszabálysértő gyakorlat észlelése esetén törvényes eljárásra utasítja a jogszabálysértőt,
- c) megsemmisíti vagy megváltoztatja a jogszabálysértő intézkedést és szakutasítást (a továbbiakban együtt: belső rendelkezés), illetve
- d) megsemmisíti vagy megváltoztatja az egyedi ügyben hozott jogszabálysértő döntéseket.

(4) A (3) bekezdés c) pontja szerinti megsemmisítés vagy megváltoztatás a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában való közzététel napján lép hatályba, ha a belső rendelkezést a Magyar Honvédség parancsnoka vagy a Magyar Honvédség Parancsnokságához tartozó előjáró, a honvédelemért felelős miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezet vezetője vagy a KNBSZ főigazgatója adta ki. Egyéb belső rendelkezés esetén a (3) bekezdés c) pontja szerinti megsemmisítés vagy megváltoztatás hatálybalépésének időpontja a belső rendelkezés kiadója részére történő kézbesítés napja. Különösen fontos érdekből, ha ez a jogbiztonságot nem sérti, a megsemmisítés vagy megváltoztatás hatálybalépésének időpontja ettől eltérően is meghatározható.

(5) A (3) bekezdés d) pontja szerinti döntés nem változtatható és nem semmisíthető meg, ha

- a) a döntést a bíróság érdemben elbíráltta,
- b) a döntés megváltoztatása vagy megsemmisítése – a (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sértene,
- c) a döntés meghozatalától vagy véglegessé válásától számítva egy év eltelt, vagy
- d) azt jogszabály kizárja vagy feltételhez köti.

(6) Az (5) bekezdés b) pontja szerinti döntést a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogokra tekintet nélkül meg kell semmisíteni, ha

- a) az ügy nem tartozott a döntéshozó hatáskörébe, vagy
- b) a döntéshozó vagy a döntés-előkészítésben közreműködött személy a kötelességét bűncselekményt megvalósító módon megszegte, és ez a döntést érdemben befolyásolta, feltéve,

hogy a bűncselekmény elkövetését jogerős ügydöntő határozat megállapította, vagy ilyen határozat meghozatalát nem a bizonyítottság hiánya zárja ki.

(7) A (6) bekezdés alapján való megsemmisítésnek a döntés meghozatalától vagy véglegessé válásától számított három éven belül lehet helye.

15. §

(1) A honvédelmi szervezetek személyi állományára vonatkozó – a Honvédség védelmi képességének, hadrafoghatóságának biztosításával összefüggő – adatok a keletkezésüktől számított harminc évig honvédelmi és nemzetbiztonsági érdekből nem nyilvánosak. Ezen adatok megismerését a fenti érdekek mérlegelésével

- a) a honvédségi szervezet tekintetében a Magyar Honvédség parancsnoka,
- b) a KNBSZ tekintetében a KNBSZ főigazgatója vagy
- c) a honvédségi szervezetnek nem minősülő és az a) vagy a b) pont hatálya alá nem tartozó honvédelmi szervezet tekintetében a honvédelemért felelős miniszter engedélyezheti.

(2) Az (1) bekezdés szerinti adat megismerésére irányuló igény – az (1) bekezdésben meghatározott időtartamon belül – akkor engedélyezhető, ha az adat megismerése a honvédelmi szervezet törvényes működési rendjét vagy a honvédelmi feladat- és hatáskörök illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, valamint a honvédelmi és a nemzetbiztonsági érdekeket nem veszélyezteti.

(3) A honvédelmi szervezet felépítésére, működésére, haditechnikai eszközeire és anyagaira, valamint hadfelszerelésére vonatkozó adatok a keletkezésüktől számított harminc évig honvédelmi és nemzetbiztonsági érdekből nem nyilvánosak. Ezen adatok megismerését a fenti érdekek mérlegelésével

- a) a honvédségi szervezet tekintetében a Magyar Honvédség parancsnoka,
- b) a KNBSZ tekintetében a KNBSZ főigazgatója vagy
- c) a honvédségi szervezetnek nem minősülő és az a) vagy a b) pont hatálya alá nem tartozó honvédelmi szervezet tekintetében a honvédelmi államtitkár javaslatára a honvédelemért felelős miniszter engedélyezheti.

(4) A (3) bekezdés szerinti adat megismerésére irányuló igény teljesítése – a meghatározott időtartamon belül – akkor engedélyezhető, ha az adat megismerése a honvédelmi szervezetek törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, valamint a honvédelmi és a nemzetbiztonsági érdekeket nem veszélyezteti.

16. §

(1) E § alkalmazásában

- a) *honvédelmi egészségügyi szolgáltató*: a honvédelemért felelős miniszter irányítása alá tartozó, az egészségügyről szóló törvény szerint egészségügyi szolgáltatónak minősülő honvédelmi szervezet, amely a megyei irányító intézmény kategóriával azonos besorolású egészségügyi intézmény,
- b) *honvédelmi egészségügyi szolgáltató szervezeti egység*: a honvédelmi egészségügyi szolgáltató alapító okiratában meghatározott, közfinanszírozott területi ellátási kötelezettséggel rendelkező szervezeti egység.

(2) A honvédelmi egészségügyi szolgáltató szervezeti egység vezetőjét az egészségügyért felelős miniszter egyetértésével a honvédelemért felelős miniszter nevezi ki és menti fel, vagy bízza meg és vonja vissza magasabb vezetői megbízását.

(3) A honvédelmi egészségügyi szolgáltató szervezeti egység vezetője törvényben meghatározott egyes jogköreit – a honvédelmi egészségügyi szolgáltató szervezeti és működési szabályzatában rögzített módon – az egyes irányítási és szakmai fenntartói feladatok koordinálása céljából a honvédelmi egészségügyi szolgáltató szervezeti egységen belül erre létrehozott, önálló, magasabb vezetői munkakört vagy ennek megfelelő szolgálati beosztást betöltő személy részére átruházhatja.

11. A honvédelmi szervezetek készenléti és szolgálati rendszere

17. §

(1) A honvédelmi szervezetek e törvény szerinti feladatai végrehajtásához szükséges, valamint a Honvédség Alaptörvényben meghatározott rendeltetése szerinti állapotának, hadiszervezetre való áttérésének és hadiállományra való feltöltésének, továbbá a haditechnikai eszközök alkalmazhatósági szintjének szervezett és fokozatos elérését a készenléti rendszer biztosítja.

(2) A készenlét fenntartásának és fokozásának követelményeit, feltételeit és feladatait a veszélyeztetettség arányosan kell megteremteni.

(3) A Honvédség irányítása és vezetése, a riasztás végrehajtása, a készenlét fokozásával kapcsolatos feladatok szervezett megkezdése, a bekövetkezett vagy várhatóan bekövetkező eseményekre való rugalmas reagálás biztosítása érdekében a honvédelmi szervezeteknél készenléti és ügyeleti szolgálati rendszer működik.

(4) A honvédelmi érdekek hatékony védelme és érvényesítése, az ország fegyveres védelmének és a szövetségi kötelezettségek tervezéséhez, végrehajtásához és felülvizsgálatához, valamint a Honvédség műveleteinek tervezéséhez, irányításához és vezetéséhez szükséges döntések meghozatalának támogatása érdekében a Honvédség és a KNBSZ a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvényben meghatározott katonai egységes felderítő rendszert működtet. A katonai egységes felderítő rendszer útján a Honvédség és a KNBSZ információkat gyűjt a műveleti terület valamennyi összetevőjéről, valamint a honvédelmi feladatok tervezését és végrehajtását meghatározó körülményekről, jelenségekről. E körben a Honvédség biometrikus adatokat gyűjthet, valamint a KNBSZ részéről törvény alapján átadott adatokat is kezelhet.

(5) Magyarország honvédelmi érdekeinek védelme és biztosítása, a kapcsolódó szövetségi kötelezettségek teljesítése, valamint az országvédelem kibertér műveleti erővel történő fenntartása és fokozása érdekében a Honvédség és a KNBSZ kibertér műveleti erői közvetlenül együttműködnek egymással. A kibertér műveleti képességek fejlesztését, valamint a kapcsolódó tervezési, biztonsági és szabályozási feladatokat a Honvédség a KNBSZ-től kapott információk felhasználásával és a KNBSZ szakmai támogatásával látja el. Ha a kibertér műveleti képességek fejlesztése, a kapcsolódó tervezési, biztonsági és szabályozási feladatok nemzetbiztonsági vonatkozással bírnak, a végrehajtásukhoz a KNBSZ főigazgatójának egyetértése szükséges.

12. A belső rendelkezések

18. §

(1) Intézkedésben állapíthatók meg a honvédelmi szervezet vezetéséhez kapcsolódó feladatok, valamint egyes rendszeresen ismétlődő tevékenységek végrehajtásának eljárási szabályai, ideértve a honvédelmi szervezetek működési rendjének és a személyi állomány mindennapi tevékenységének általános rendezést igénylő kérdéseit is. A KNBSZ kivételével intézkedés kiadására – irányítási vagy vezetési jogkörének és hatáskörének megfelelően – a szolgálati előljáró és a hivatali felettes jogosult. Hadiállapot idejére intézkedésben kell megállapítani a Honvédség harcsszabályzatait.

(2) Szakutasításban állapíthatók meg a honvédelmi szervezet szakmai feladatai ellátásának alapvető végrehajtási szabályai. Szakutasítás kiadására

a) valamennyi honvédelmi szervezetre kiterjedő hatállyal – a KNBSZ kivételével – a közigazgatási államtitkár, a honvédelmi államtitkár, és a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium helyettes államtitkára,

b) kizárólag a honvédségi szervezetekre kiterjedő hatállyal a Magyar Honvédség parancsnoka és helyettese, a Magyar Honvédség Parancsnokságának törzsfőnöke, szemlélője és csoportfőnöke, illetve – a Kormány rendeletében meghatározott esetben – a főnök, valamint más magasabb parancsnokság jogállású honvédségi szervezet vezetője jogosult.

(3) A belső rendelkezés nem lehet jogszabállyal vagy közjogi szervezetszabályozó eszközzel ellentétes. A belső rendelkezés kiadására jogosult gondoskodik a belső rendelkezés megismerhetőségének biztosításáról.

(4) Azt a belső rendelkezést, amely a honvédelmi szervezet személyi állományának egészét érinti, vagy meghatározott feltétel bekövetkezése esetén érintheti – a minősített adatot tartalmazó kivételével – a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában közzé kell tenni. A minősített adatot tartalmazó belső rendelkezésnek kizárólag a számát és címét kell közölni a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában. Nem kell közzétenni a kizárólag egy honvédségi szervezet működésére vonatkozó szabályzatokat.

(5) A honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában közzétett vagy a közölt belső rendelkezés jogszabálysértés miatti megsemmisítése esetén a megsemmisítést is közzé kell tenni a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában.

(6) A honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában a Magyar Honvédség parancsnokának intézkedése szerint a szövetséges fegyveres erők közös parancsnokságai által kiadott parancsok és intézkedések is közzétehetők.

(7) A honvédelemért felelős miniszter bármely belső rendelkezést közjogi szervezetszabályozó eszközben hatályon kívül helyezhet.

III. Fejezet

A honvédelmi kötelezettségek és a mentesülések

13. A hadkötelezettség

19. §

(1) A hadkötelezettség az Alaptörvény XXXI. cikk (3) bekezdése szerinti katonai szolgálati kötelezettségből és annak járulékos kötelezettségeiből áll. A járulékos kötelezettségek

a) az adatszolgáltatási,

- b) a bejelentési, valamint
- c) a megjelenési kötelezettség.

(2) A hadkötelezettség általános kötelezettség, de a katonai szolgálatra alkalmas hadkötelesek közül katonai szolgálatra az Országgyűlés által meghatározott keretek között a Honvédség katonai szakmai igénye szerinti létszámú és összetételű állomány kerül hadköteleztként behívásra.

(3) Törvény határozza meg a hadkötelezettséggel összefüggő nyilvántartásra, valamint a honvédelmi célú adatkezelésre vonatkozó további szabályokat.

(4) A járulékos kötelezettségek teljesítése a hadkötelezettség bevezetése nélkül is elrendelhető, de tényleges katonai szolgálatra való behívásra kizárólag a hadiállapot kihirdetésének Kormány általi kezdeményezését követően, a kihirdetést követő bevonulási időpontra kerülhet sor.

14. Adatszolgáltatási kötelezettség

20. §

(1) A rá vonatkozó behívhatósági felső korhatárt be nem töltött hadköteles a katonai igazgatási szervnek – annak megkeresésére – köteles adatot szolgáltatni a katonai szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló, a 19. § (3) bekezdése szerinti törvényben meghatározott adatairól.

(2) A hadköteles adatszolgáltatási kötelezettsége a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését vagy a honvédelmi válsághelyzet elrendelését követően a lakóhelye szerinti járási hivatal felé is – annak megkeresése esetén – fennáll.

15. Bejelentési kötelezettség

21. §

(1) A hadköteles a 20. § szerinti adatszolgáltatást követően az abban foglalt adatokat érintő változást a rá vonatkozó behívhatósági korhatár betöltéséig – a (3) vagy (4) bekezdés szerint – bejelenti, valamint haladéktalanul bejelenteni köteles a 40. § (1) bekezdése szerinti félbeszakítási ok megszűnését.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott kötelezettség nem terheli azt a hadkötelest, akit a katonai szolgálat teljesítése alól a katonai igazgatási szerv határozatban mentesített.

(3) A hadköteles az (1) bekezdésben meghatározott adatokat a katonai igazgatási szervnek jelenti be – a katonai igazgatási szerv megkeresését követő nyolc napon belül – írásban vagy személyes megjelenés esetén szóban. A változások bejelentéséhez csatolni kell, személyes megjelenés esetén pedig be kell mutatni a megfelelő okiratot vagy annak hiteles másolatát.

(4) A hadköteles az (1) bekezdésben meghatározott adatokat a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését vagy honvédelmi válsághelyzet elrendelését követően

- a) a katonai igazgatási szervnek – a (3) bekezdés szerinti megkeresés nélkül – jelenti be a változást követő nyolc napon belül,
- b) a lakóhelye szerinti járási hivatalnak – annak megkeresése esetén – jelenti be.

16. Megjelenési kötelezettség

22. §

(1) A hadkötelesnek a katonai igazgatási szerv felhívására a megjelölt helyen és időben meg kell jelennie adatainak ellenőrzése és egyeztetése céljából.

(2) A hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követően a rá vonatkozó behívhatósági korhatárt be nem töltött hadköteles a katonai szolgálatra való egészségi alkalmasság elbírálásával összefüggő orvosi, szakorvosi vizsgálatnak köteles magát alávetni, és e célból a hadkiegészítő központ, a katonai szolgálatteljesítést tervező bizottság (a továbbiakban: Bizottság) vagy a járási hivatal vezetője által meghatározott gyógyintézetben és időpontban megjelenni.

(3) A hadköteles a katonai igazgatási szerv felhívására köteles megjelenni a katonai okiratok átvétele, illetve visszaadása céljából. A hadköteles az okiratok átvételét, megőrzését és visszaadását nem tagadhatja meg.

(4) Aki megjelenési kötelezettségének önhibájából nem tesz eleget, azt a hadkiegészítő központ vezetőjének határozata alapján a rendőrség elővezeti.

23. §

Ha a hadköteles a 20. §, a 21. §, valamint a 22. § (1)–(3) bekezdése szerinti kötelezettség teljesítésében akadályoztatva van,

- a) a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény szerinti hozzátartozója (a továbbiakban: hozzátartozó) a hozzátartozói minőség igazolásával,
  - b) törvényes képviselője, vagy
  - c) meghatalmazottja
- jogosult bejelenteni az akadályoztatás okát.

17. Előzetes alkalmasság megállapítása

24. §

A hadköteles nyilvántartásban a kiképzett hadköteles egészségi alkalmassága a korábbi katonai szolgálati viszonyának megszűnésekor vagy megszüntetésekor érvényes, a személyügyi nyilvántartásban szereplő egészségügyi alkalmassága alapján kerül folyamatosan rögzítésre.

25. §

(1) A katonai szolgálatteljesítés tervezésének előkészítése érdekében az alkalmasságot vizsgáló szakfőorvos már békeidőszakban a behívhatósági korhatárt be nem töltött kiképzett és kiképzetlen hadkötelesek előzetes egészségi alkalmasságát

- a) a sorkatonai szolgálattól leszerelés időpontjában érvényes egészségi alkalmasság alapján,
- b) ha a hadköteles, katonai szolgálatra tervezhető személy egészségi alkalmassága 2005. január 1. előtti sorozás alkalmával megállapításra került, annak eredménye alapján, valamint
- c) a 20–22. § szerint rendelkezésre álló adatok alapján állapítja meg.

(2) Az előzetes egészségügyi alkalmasság vizsgálata során megállapítható fokozatok:

- a) katonai szolgálatteljesítésre előzetesen tervezhető,
- b) katonai szolgálatra várhatóan alkalmatlan, vagy
- c) a katonai szolgálatteljesítés tervezése alól mentes.

18. A katonai szolgálatteljesítés tervezése alóli mentesítés

26. §

(1) Az alkalmasságot vizsgáló szakfőorvos – szakorvosi igazolás alapján – a 25. § (2) bekezdés c) pontja szerint tett megállapítása alapján a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követően határozatban állapítja meg a katonai szolgálatteljesítés tervezése alóli mentesítését annak a hadkötelesnek, aki a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 23. § (1) bekezdésében megfogalmazottak alapján súlyosan fogyatékos személynek minősülő, a szakhatósági vélemény vagy szakorvosi igazolás alapján súlyosan beszéd fogyatékos, vagy súlyos állapotú, pszichoszociális fogyatékossgal élő személy.

(2) Az (1) bekezdés szerinti határozatot a hadkötelesnek írásban kézbesíteni kell.

19. A katonai szolgálatteljesítés tervezése

27. §

Katonai szolgálatteljesítésre kell tervezni azt a hadkötelest,

- a) akinek a katonai szolgálatra történő behívását tervezik és egészségi alkalmassága még nem került megállapításra, vagy
- b) aki fegyver nélküli katonai szolgálat engedélyezése iránti kérelmet nyújtott be és nem töltötte be a rá vonatkozó behívhatósági korhatárt.

28. §

(1) A katonai szolgálatteljesítés tervezését első- és másodfokú Bizottság végzi.

(2) Az elsőfokú Bizottság elnöke a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének vezetője által kijelölt katona, tagja

- a) a személyes megjelenés nélküli egészségi alkalmasság megállapítása esetén az alkalmasságot vizsgáló belgyógyász szakorvos, vagy
- b) a hadköteles személyes megjelenéssel történő szolgálatteljesítés tervezése esetén az alkalmasságot vizsgáló belgyógyász és sebész szakorvos, valamint a pszichológus.

(3) Az elsőfokú Bizottság munkájában a hadkiegészítő központ vezetője igényének megfelelően a katonai szolgálatteljesítés tervezésének helye szerinti település polgármestere által határozatban kijelölt kiegészítő személyek vesznek részt.

(4) Az elsőfokú Bizottság orvos tagjait a hadkiegészítő központ vezetőjének megkeresése alapján az orvost foglalkoztató egészségügyi intézet vezetője, illetve a katonai szolgálatteljesítés tervezésének helye szerint illetékes egészségügyi államigazgatási szerv jelöli ki.

(5) A másodfokú Bizottság elnöke a Magyar Honvédség parancsnoka által kijelölt katona, tagja a Honvédség központi egészségügyi szervezetének alkalmasságot vizsgáló orvosa, pszichológusa és a hadkiegészítő központ alkalmasságot vizsgáló szakfőorvosa.

(6) A másodfokú Bizottság munkájában a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének vezetője által kijelölt kiegészítő személyek vesznek részt.

29. §

(1) A Bizottság az egészségi állapot alapján dönt a hadköteles katonai alkalmasságának fokozatáról, a személyi adottságok és a képzettség figyelembevételével megállapítja a tervezett beosztását, a behívás tervezett idejét és helyét.

(2) A katonai szolgálatteljesítés tervezése során megállapítható katonai alkalmassági fokozatok:

- a) „katonai szolgálatra alkalmas”,
- b) „katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmatlan”, vagy
- c) „katonai szolgálatra alkalmatlan”.

(3) Ha a katonai szolgálatteljesítés tervezése során a hadköteles katonai alkalmassági fokozatát múltó jellegű fogyatékossga vagy betegsége miatt nem lehet megállapítani, a Bizottság a hadkötelest a gyógyulás várható időpontjáig, de legfeljebb egy év időtartamra a „katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmatlan” fokozatba helyezi.

(4) A „katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmatlan” minősítés legfeljebb két egymást követő esetben ismételhető meg, ezt követően a hadköteles katonai alkalmasságát véglegesen el kell bírálni.

30. §

(1) Az elsőfokú Bizottság személyes megjelenés nélkül tervezi katonai szolgálatteljesítésre a kiképzett hadkötelest a jogviszony megszűnését követő 10. év december 31. napjáig a frissített leszerelési korai egészségi adatai alapján.

(2) Az alkalmasság-megállapítás időpontja előtt nyolc nappal az (1) bekezdés szerinti kiképzett hadkötelest a Bizottság írásban tájékoztatja a katonai szolgálatteljesítés tervezésének várható időpontjáról.

(3) Az (1) bekezdés szerinti kiképzett hadköteles a (2) bekezdés szerinti tájékoztatás kézhezvételét követő három napon belül kérheti a katonai igazgatási szervtől a katonai szolgálatteljesítés tervezésének személyes megjelenéssel történő végrehajtását.

(4) Az elsőfokú Bizottság személyes megjelenéssel tervezi katonai szolgálatteljesítésre

- a) a kiképzetlen hadkötelest,
- b) az (1) bekezdésben meghatározott feltételeknek meg nem felelő kiképzett hadkötelest, valamint
- c) – a (3) bekezdés szerinti kérelem alapján – az (1) bekezdés szerinti kiképzett hadkötelest.

31. §

(1) A Bizottság a katonai szolgálatteljesítés tervezésének eredményéről határozatot hoz, amelyet a hadkötelesnek írásban is kézbesíteni kell.

(2) Az elsőfokú Bizottság határozata ellen a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervéhez benyújtott fellebbezésnek van helye, amelynek nincs halasztó hatálya. Fellebbezésnek csak a határozat katonai szolgálatra való alkalmasság megállapítására vonatkozó része ellen van helye.

(3) A fellebbezést a másodfokú Bizottság bírálja el.

(4) A Bizottság véglegessé vált határozata a hadkötelezettség megszűnésével vagy a hadköteles katonai szolgálatteljesítési kötelezettsége felső korhatárának elérésével veszíti hatályát.

(5) Katonai szolgálatteljesítésre tervezett az a hadköteles, akinek a katonai szolgálatra való alkalmasságát megállapították és „katonai szolgálatra alkalmas” fokozatot kapott.

32. §

A hadköteles a rá vonatkozó behívhatósági korhatár eléréséig kérheti a katonai szolgálatra való egészségi alkalmasságának újbóli megállapítását, ha egészségi állapotában az alkalmasságát érintő változás állt be. A kérelemhez csatolni kell az egészségi állapot megváltozását tanúsító orvosi igazolást. A kérelmet a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve bírálja el az alkalmasságot vizsgáló szakfőorvos javaslatának ismeretében.

33. §

A hadkiegészítő központ a katonai szolgálatteljesítés megismételt tervezésére rendeli azt a katonai szolgálatra tervezhető hadkötelest,

- a) akinek a katonai szolgálatát egészségi okból félbeszakították, a szolgálat folytatásának megkezdése előtt,
- b) aki az egészségi állapotában történt változás miatt a katonai szolgálatra való alkalmasságának újbóli megállapítását kérte és a csatolt orvosi igazolás alapján a hadkiegészítő központ parancsnoka a kérelmének helyt adott,
- c) aki a katonai szolgálatteljesítés tervezése során „katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmatlan” minősítést kapott, a minősítéstől számított legalább 1 év elteltével,
- d) aki a katonai szolgálatteljesítés tervezéséről távol maradt, továbbá
- e) akit egészségi okból a bevonulás napján a bevonulási helyről elbocsátottak.

34. §

A katonai szolgálatteljesítés tervezésének lebonyolításához, a hadköteles nyilvántartás egyeztetéséhez és ellenőrzéséhez megfelelően berendezett helyiséget a hadkiegészítő központ megkeresése alapján a polgármester biztosítja.

20. A fegyveres és a fegyver nélküli katonai szolgálati kötelezettség

35. §

(1) A fegyveres katonai szolgálat célja a honvédelmi és szövetségi katonai feladatok végrehajtása, valamint ennek érdekében a hadkötelezettek kiképzése, felkészítése a katonai feladatokra és a Honvédség védelmi képességének erősítése.

(2) A fegyver nélküli katonai szolgálat célja a Honvédség fegyverhasználat nélküli, valamint fegyveres feladatait biztosító fegyver nélküli feladataiban történő közreműködés és az ehhez szükséges felkészítés.

(3) A honvéd a Honvédségen kívül a nemzetbiztonsági szolgálatoknál vagy az ország védelme szempontjából fontos más állami szervnél is teljesíthet katonai szolgálatot. A Kormány döntése alapján a honvéd az ország védelme szempontjából fontos egyéb szervezetnél is teljesíthet szolgálatot.

(4) A fegyver nélküli katonai szolgálatot teljesítő hadkötelezett a honvédségi szervezet fegyveres tevékenységet nem igénylő beosztásában teljesít szolgálatot.

(5) A fegyver nélküli katonai szolgálatot ellátó katonát e szolgálat ellátására kell kiképezni.

21. Behívás katonai szolgálatra

36. §

(1) A behívásra, ezen belül a KNBSZ-hez tervezhető létszámot és a katonai szolgálatra való behívás időpontjait a honvédelemért felelős miniszter a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követően rendeletben állapítja meg, a hadkötelezetteket fogadó honvédségi szervezeteket pedig a Magyar Honvédség parancsnoka jelöli ki.

(2) A hadkötelesek behívása behívóparanccsal, vagy bevonulási paranccsal (a továbbiakban együtt: elrendelő okmány) történik, amelyet a katonai igazgatásnak a lakóhely szerint illetékes területi szerve kézbesít, illetve szóban közöl. Az elrendelő okmányok kibocsátásának feltételeit, tartalmi elemeit, valamint alkalmazási körét a honvédelemért felelős miniszter rendeletben határozza meg.

(3) A behívásra kerülőket a katonai igazgatásnak a hadköteles lakóhelye szerint illetékes területi szerve a honvédelmi szervezetek igénye alapján választja ki a katonai szolgálatra alkalmas hadkötelesek közül.

(4) A fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésére engedélyt kapott hadkötelest a határozat véglegessé válását követő tizenöt napon belül szolgálatra be kell hívni.

22. Behívási akadályok

37. §

(1) Nem hívható be katonai szolgálatra az a hadköteles, aki

- a) 18. életévét nem töltötte be, annak betöltéséig,
- b) az 50. életévét betöltötte, annak az évnek december 31-ét követően, amelyben ezt az életkort betölti, kivéve a c) pont hatálya alá tartozó hadköteles személyt,
- c) kiképzett hadköteles a hivatásos katonai szolgálat felső korhatárának betöltésétől.

(2) Nem hívható be katonai szolgálatra az a hadköteles, aki a Kormány rendeletében megjelölt további behívási akadály hatálya alá tartozik.

(3) Ha a honvédelmi alkalmazott önként vállalt katonai szolgálata a hadiállapot kihirdetése következtében tényleges katonai szolgálattá alakul át, nem hívható be hadkötelesként katonai szolgálatra.

23. A meghagyás

38. §

(1) A meghagyásba tartozó munkaköröket, valamint a meghagyásba bevont szerveket és szervezeteket az 1. melléklet tartalmazza.

(2) Az 1. melléklet szerinti I. meghagyási kategóriába tartozó munkaköröket betöltő valamennyi hadköteles a munkakörében kerül meghagyásra.

(3) Az 1. melléklet szerinti II. és III. meghagyási kategóriába tartozó, meghagyásba bevont szerv vagy szervezet honvédelmi feladatként meghagyási névjegyzéket készít. Meghagyási névjegyzékbe a meghagyásba bevont szerv vagy szervezet csak

- a) az alaprendeltetéséhez fűződő honvédelmi érdek megvalósulásához nélkülözhetetlen, vagy
- b) az alaprendeltetése alapján hadiállapotra meghatározott honvédelmi feladatai ellátásához feltétlenül szükséges

munkakört, valamint az azt betöltő hadkötelest jelölheti ki.

(4) A területi védelmi bizottság illetékességi területén az 1. melléklet szerinti III. meghagyási kategória szerint meghagyásba bevont szervnek az jelölhető ki, amely nélkülözhetetlen a honvédelmi igazgatás területi irányításához, vezetéséhez, a területi és helyi közigazgatás működőképességének biztosításához, vagy a lakosság ellátási feladatokhoz, valamint nem tartozik az 1. melléklet szerinti II. meghagyási kategóriába.

(5) A meghagyásba bevont szervek és szervezetek által elvégzendő meghagyási feladatok végrehajtását a Kormány rendeletében foglaltak szerint kell ellenőrizni.

24. Bevonulás a katonai szolgálatra

39. §

(1) A hadköteles a katonai szolgálat teljesítése céljából köteles a katonai igazgatás hadköteles lakóhelye szerint illetékes területi szerve által kiadott, vagy közölt elrendelő okmányban meghatározott időpontban és helyre – az elrendelő okmányban megjelölt okirataival – bevonulni.

(2) A járóképes hadköteles az elrendelő okmányban foglaltaknak akkor is köteles eleget tenni, ha a katonai szolgálatra való bevonulását az időközben keletkezett múltó fogyatékosága vagy megbetegedése nehezíti.

(3) A hadköteles – járóképtelensége esetén – az akadályoztatását köteles haladéktalanul írásban bejelenteni a katonai igazgatási szervnek.

(4) A (3) bekezdés szerinti bejelentéshez csatolni kell a kezelőorvos, vagy a hadkötelest gyógykezelésben részesítő intézet igazolását. Az igazolásnak tartalmaznia kell a gyógyulás várható időpontját is.

(5) Bevonuláskor a hadköteles a külföldre utazásra jogosító okmányait a bevonulás helyén a katonai igazgatási szerv képviselője útján a fogadó honvédelmi szervezet részére átadja. A katonai szolgálat teljesítése alatt az okmányokat az állományilletékes honvédelmi szervezet őrzi. Az átvett okmányokat a leszereléssel egyidejűleg a leszerelő hadkötelezett részére vissza kell adni.

(6) A hadkötelezett katonai szolgálata akkor kezdődik, amikor őt a katonai igazgatási szervtől a honvédelmi szervezet képviselője átvette.

25. A katonai szolgálat félbeszakítása

40. §

(1) Az állományilletékes parancsnok félbeszakítja azon hadkötelezett szolgálatát, akinek a behívási akadályát eredményező kötelezettségét a bevonulása után állapították meg, az e kötelezettség fennállásáig.

(2) A katonai szolgálatot legkésőbb az arra vonatkozó határozat állományilletékes parancsnok általi kézhezvételétől számított 8. napon kell félbeszakítani.

(3) A katonai szolgálat félbeszakítását a hadkötelezett, az eltartásra szoruló hozzátartozó, vagy annak törvényes képviselője kezdeményezheti az állományilletékes parancsnoknál.

(4) Akinek a katonai szolgálatát félbeszakították, azt a szolgálatból el kell bocsátani. A félbeszakítás tartama a katonai szolgálat idejébe nem számít be.

(5) A katonai igazgatás hadköteles lakóhelye szerint illetékes területi szervének vezetője a katonai szolgálat félbeszakítását megszünteti, ha tudomására jut, hogy a félbeszakítás oka már nem áll fenn, vagy ha az azt megalapozó kötelezettségét a hadkötelezett önhibájából nem teljesíti.

26. Leszerelés a katonai szolgálatból

41. §

(1) A katonai szolgálat időtartamának letöltése után, de legkésőbb a hadiállapot megszüntetését követő nappal a hadkötelezettet az állományilletékes parancsnok parancsban leszereli.

(2) Az állományilletékes parancsnok a tudomásszerzését követően saját hatáskörében, soron kívül leszereli a hadkötelezettet, ha

- a)* megszületett a hadkötelezett harmadik eltartásra szoruló gyermeke, a letöltött szolgálati időtől függetlenül, haladéktalanul,
- b)* a hadkötelezett katonai szolgálatra való végleges alkalmatlanságát – a szükséges gyógykezelést követően – megállapították, a végleges alkalmatlanság megállapítást követő nyolc napon belül,
- c)* a hadkötelezett egy évet meghaladó szabadságvesztés büntetése végrehajtását a bíróság nem katonai büntetés-végrehajtási szervezetben rendelte el, amennyiben a végrehajtás nem halasztható el, vagy
- d)* hadkötelezett a rá vonatkozó felső korhatárt elérte.

27. A fegyver nélküli katonai szolgálat engedélyezése

42. §

(1) A fegyver nélküli katonai szolgálat engedélyezése iránti kérelmet a katonai szolgálatteljesítés tervezésének várható időpontjáról történt tájékoztatás szerinti időpontig lehet benyújtani. Ez a határidő jogvesztő.

(2) A kérelmet a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének a vezetőjéhez kell benyújtani. Az a hadköteles, akinek a fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésére irányuló kérelmét elutasították, újabb kérelmet nem nyújthat be.

(3) A hadköteles fegyver nélküli katonai szolgálatot csak az azt engedélyező végleges határozat alapján teljesíthet.

(4) A fegyver nélküli katonai szolgálatot ellátó hadkötelezett a honvédségi szervezetek fegyveres tevékenységet nem igénylő beosztásában teljesít szolgálatot.

43. §

(1) A fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésére vonatkozó engedély iránti kérelmet a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének a vezetője annak beérkezésétől számított öt napon belül bírálja el.

(2) A fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésére vonatkozó engedély iránti kérelmet el kell utasítani, ha a körülményekből a lelkiismereti okra való hivatkozás alaptalansága megállapítható.

(3) A (2) bekezdés alkalmazása szempontjából lelkiismereti oknak kell tekinteni minden olyan indokot, amely összefügg a kérelmező személyiségét meghatározó valamely lényeges vallási, erkölcsi vagy egyéb természetű meggyőződéssel.

(4) A Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve vezetőjének határozata ellen fellebbezésnek helye nincs.

(5) A hadköteles a fegyver nélküli katonai szolgálat iránti kérelmet elutasító határozatot a közlésétől számított öt napon belül közigazgatási perben támadhatja meg. A bíróság a keresetet tizenöt napon belül bírálja el. A kereset elbírálásáig a pert kezdeményező hadköteles katonai szolgálatra nem hívható be.

28. A honvédelmi munkakötelezettség

44. §

(1) Az ország működőképességének fenntartása és helyreállítása érdekében a kötelezett a Kormány rendeletében meghatározottak szerint tartós vagy időleges honvédelmi munkakötelezettség keretében, képességeinek és egészségi állapotának megfelelő fizikai vagy szellemi munkát teljesít a számára kijelölt munkahelyen.

(2) Mentés az időleges honvédelmi munkakötelezettség alól

- a) a munkaképtelen személy,
- b) a várandós nő, a várandósságának megállapításától kezdve,
- c) az anya, a gyermeket saját háztartásában nevelő gyám, családbafogadó gyám és nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyban álló nevelőszülő, a gyermek 3 éves koráig,
- d) aki a vele közös háztartásban élő, állandó ápolásra, vagy gondozásra szoruló egyenesági rokonát, illetve házastársát vagy élettársát egyedül ápolja, gondozza,
- e) aki a vele közös háztartásban élő kiskorú gyermekét, gyámoltját egyedül tartja el, nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyban egyedülállóként otthont nyújtó ellátást biztosít kiskorú gyermek számára,
- f) akit fontos közérdekből a kötelezettség alól külön eljárásban mentesítenek,
- g) a szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező, hivatását gyakorló pap, lelkész, rabbi,
- h) aki a 65. életévét betöltötte.

(3) Az időleges honvédelmi munkakötelezettség nem terjed ki a Honvédség tényleges szolgálatot teljesítő tagjára, munkavállalójára, a honvédelmi alkalmazottra, a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztériumban kormányzati szolgálati, politikai szolgálati, biztosági jogviszonyban vagy munkaviszonyban állóra, a rendvédelmi szervek és nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjára, munkavállalójára és rendvédelmi igazgatási alkalmazottjára, valamint az Országgyűlési Őrség hivatásos állományú tagjára, köztisztviselőjére és munkavállalójára.

29. A polgári védelmi kötelezettség fegyveres összeütközések időszakával összefüggő eltérő szabályai

45. §

(1) A fegyveres összeütközések időszakában, a Vbö. 8. § (4) bekezdésének alkalmazása körében polgári védelmi feladatnak minősül:

- a) a riasztás,
- b) a kiürítés és a befogadás,
- c) az óvóhelyek létesítése, fenntartása, működtetése,
- d) az elsötétítési rendszabályok kidolgozása, alkalmazása,
- e) a lakosság és a lakosság ellátásához szükséges nemzetgazdasági javak mentése, szállítása,
- f) az elsősegélynyújtás, a lelki gondozás,
- g) a tűzoltás,
- h) a veszélyes vagy szennyezett területek megjelölése,
- i) a vegyi és sugárfelderítés, a vegyi és sugármentesítés, a fertőtlenítés és a hasonló óvintézkedések,
- j) a szükségelszállásolás és -ellátás,
- k) a szükségintézkedések összessége a hadműveletek által sújtott területek rendjének helyreállítására és fenntartására,
- l) a közreműködés a létfontosságú, vagy a lakosság ellátásához nélkülözhetetlen termelői kapacitásokat biztosító, illetve szolgáltatásokat nyújtó infrastruktúrák működőképességének fenntartásában, működési feltételeinek gyors helyreállításában,
- m) a járvány- és közegészségügyi, továbbá a kegyeleti és a halaszthatatlan adminisztrációs feladatok ellátása,
- n) az a)–m) pont szerinti feladatok végrehajtásához szükséges további kiegészítő tevékenységek, ideértve többek között a tájékoztatást, a tervezést és szervezést, valamint a készletek fenntartását és biztosítását.

(2) A hivatásos katasztrófavédelmi szerveket, valamint a polgári védelmi szervezeteket ki kell képezni, illetve fel kell készíteni a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatok ellátására.

(3) A fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatok végrehajtására, valamint készletképzésre vonatkozó részletes követelményeket a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter a honvédelemért felelős miniszterrel egyetértésben rendeletben állapítja meg.

IV. Fejezet

A honvédelmi bírság és a honvédelmi szakkérdést érintő eljárások

30. A honvédelmi bírság

46. §

(1) A fővárosi és a megyei kormányhivatal (a továbbiakban együtt: kormányhivatal) – a Kormány rendeletében foglaltak szerint – honvédelmi bírságot szab ki, ha

- a) a kötelezett a hadiállapot kihirdetését megelőzően elrendelt járulékos kötelezettségének nem tesz eleget,
- b) a címzett az elrendelő okmány átvételét, vagy az abban szereplő kötelezettség tudomásul vételét megtagadja,

- c) a hadkötelezett a katonai igazolványát vagy a hadköteles az elrendelő okmányát másra átruházza, más őrizetére bízva, biztosítékkal adja vagy külföldre viszi, az arra jogosult személy felszólítására nem mutatja fel,
- d) a honvédelemben közreműködő szerv vagy szervezet a 11. § (3) és (4) bekezdésében foglalt kötelezettségének nem tesz eleget,
- e) a honvédelmi létfontosságú és a honvédelmi célból kijelölt létfontosságú rendszerelem üzemeltetője a kijelölő hatóság által előírt intézkedéseket nem, vagy nem megfelelően hajtja végre.

(2) A kormányhivatal a honvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos eljárást a honvédelmi adatkezelés szervének, a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének vagy a területi védelmi bizottság honvédelmi elnökhelyettesének a kezdeményezése alapján, a minősített adatok védelmére vonatkozó szabályok figyelembevételével folytatja le.

(3) A honvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos eljárás a (2) bekezdés alapján kezdeményezésre jogosult indítványára a kormányhivatalhoz történt megérkezésétől számított tizenöt napon belül, de legkésőbb a jogsértés bekövetkezését követő negyvenöt napon belül indítható meg.

(4) Közigazgatási szankcióként figyelmeztetés az (1) bekezdésben meghatározott szabályszegések miatt indult közigazgatási hatósági eljárásban nem alkalmazható.

31. A honvédelemért felelős miniszter feladatkörébe tartozó közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozó sajátos szabályok

47. §

A honvédelemért felelős miniszter törvényben meghatározott esetekben hatósági jogköröket gyakorol a miniszteri rendeletben kijelölt honvédelmi érdekhez közvetlenül kapcsolódó tevékenységet folytató gazdasági társaságok tekintetében.

32. A NATO Biztonsági Beruházási Programja keretében kiírásra kerülő pályázatokon való részvételi jogosultság megszerzésével kapcsolatos eljárási szabályok

48. §

(1) A NATO Biztonsági Beruházási Programja keretében kiírásra kerülő pályázatokon való részvételi jogosultság feltételeiről, a jogosultság megszerzésével kapcsolatos eljárás szabályairól és az eljáró szervezetről szóló kormányrendeletben szabályozott szakmai és gazdasági alkalmasságra vonatkozó értékelési eljárás során az értékelés iránt benyújtott kérelem megérkezését követő naptól számított huszonegy napon belül a honvédelemért felelős miniszter – ha a kérelem hiányos – hiánypótlásra hívhatja fel a kérelmezőt.

(2) A hiánypótlásra vonatkozó felhívásban meg kell jelölni a kérelem hiányosságait és a hiánypótlási határidőt, amely harminc napnál hosszabb nem lehet.

(3) A honvédelemért felelős miniszter a gazdálkodó szervezet szakmai és gazdasági alkalmasságáról hatvan napos ügyintézési határidőn belül dönt.

V. Fejezet

A honvédelmi szervezet személyi állományára vonatkozó egyes szabályok

49. §

Május 21-e a Magyar Honvédelem Napja, a honvédelmi szervezeteknél foglalkoztatottak számára munkaszüneti nap.

50. §

A honvédelmi szervezet kormánytisztviselője vagy honvédelmi alkalmazottja a 12. §-sal összehangolt módon, a Kormány rendeletében meghatározottak szerint köteles a honvédelmi szakfeladatok ellátásához szükséges képesítés megszerzésére és honvédelmi ismereteinek időszakos bővítésére.

51. §

A közszolgálat halottjává minősített személlyel vagy a honvédelmi szervezet saját halottjává minősített honvédelmi alkalmazottal szemben a volt munkáltató által nyilvántartott követelést az elhunyt örököse kérelmére a honvédelemért felelős miniszter részben vagy egészben elengedheti. A kérelemben foglaltak mérlegelése során a honvédelemért felelős miniszter az elhunyt életútjának, illetve a kérelmező szociális helyzetének figyelembevételével dönt. A kérelmet a honvédelemért felelős miniszterhez történő felterjesztés céljából az elhunyt volt munkáltatójánál kell előterjeszteni.

52. §

A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Gfbt.) alapján a honvédelemért felelős miniszter rendeletében meghatározottak szerint mentesített gépjárművel harmadik személynek, valamint a mentesített gépjárműben okozott kár esetén a gépjármű vezetőjétől kizárólag a Gfbt. 34. § (1) bekezdés a)–d), f) és g) pontja szerinti esetben követelheti a munkáltató a kifizetett kártérítési összeg és a mentesített gépjárműben okozott kár megtérítését.

VI. Fejezet

A honvédelmi szervezetek elhelyezése

33. A honvédelmi szervezetek elhelyezése

53. §

(1) A honvédelmi szervezetek elhelyezéséhez és a feladataik ellátásához rendelkezésre bocsátott ingatlanok állami tulajdonban, a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyonkezelésében állnak. A honvédelmi érdek szempontjából kivételesen indokolt esetben a honvédelmi szervezet elhelyezése és feladatainak ellátása ideiglenesen más ingatlan-használati jogviszony alapján is biztosítható. A honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyonkezelésében lévő ingatlanok elsődleges rendeltetése a honvédelmi feladatok ellátásának biztosítása.

(2) A honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyonkezelésében lévő ingatlanokra alkalmazandó katonai hatósági, illetve közigazgatási egyeztetési eljárási szabályokat – törvény, vagy kormányrendelet erre vonatkozó rendelkezése alapján – a nem a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyonkezelésében álló ingatlan vonatkozásában létesített ingatlanhasználati jogviszony hatálya alatt, az ingatlanhasználati jogviszonnyal érintett ingatlanok és

az azokon a honvédelmi feladatok ellátása érdekében ellátott szervezett munkavégzés esetében is alkalmazni kell.

(3) A honvédelmi szervezetek a honvédelemért felelős miniszter általi kijelölés alapján használatba kapják az ingatlanokat.

(4) A honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyonkezelésében lévő ingatlannal határos, az államháztartás valamely alrendszerébe tartozó jogi személy vagy ennek többségi befolyásával működő a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti gazdálkodó szervezet tulajdonában vagy vagyonkezelésében lévő közterületi ingatlan honvédelmi érdekekkel összefüggő, honvédségi szervezet általi, indokolt és szükséges mértékű használatát a honvédségi szervezet erre irányuló igénybejelentése alapján – a nemzeti vagyronról szóló törvény rendelkezéseivel összhangban – ingyenesen kell biztosítani.

54. §

A honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyonkezelésében lévő, a nemzeti vagyronról szóló törvény szerint nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősülő ingatlanon vagy más állami vagyonnak minősülő ingatlanon Magyarországgal a szövetségi kötelezettségének teljesítésével összefüggésben szövetséges fegyveres erő, nemzetközi szervezet vagy nemzetközi katonai parancsnokság javára szolgálat, vezetékgjog, használati jog, valamint osztott tulajdon létesíthető.

55. §

A honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium honvédelmi igazgatásért felelős szerve határozatban, az állam javára – a Vbö. szerinti feladatokon túl – az országvédelmi és a szövetségi kötelezettségek hatékony ellátása érdekében közérdekű használati jogot alapíthat az olyan ingatlanra,

- a) amelyen a Magyarország védelmét vagy szövetségi kötelezettségének teljesítését biztosító létesítmény építhető, telepíthető és üzemeltethető, vagy
- b) amelynek igénybevétele a honvédelmi feladatok ellátásában jogszabály alapján részt vevők, illetve a szövetséges fegyveres erők részére elengedhetetlenül szükséges az országvédelmi és a szövetségi kötelezettségek hatékony teljesítése érdekében.

56. §

(1) Ingatlanra az e törvényben meghatározott célra közérdekű használati jog kizárólag különleges jogrendben vagy honvédelmi válsághelyzetben alapítható.

(2) A közérdekű használati jog akkor alapítható, ha az 55. §-ban meghatározott célok

- a) a gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség igénybevétele nem biztosíthatók, valamint
- b) biztosításához megfelelő, a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyonkezelésében lévő ingatlan nem áll rendelkezésre.

(3) A közérdekű használati jog alapján az ingatlan tulajdonosa és használója (a továbbiakban együtt: tulajdonos) köteles tűrni, hogy a közérdekű használati joggal terhelt ingatlanon

- a) az ország védelmét vagy szövetségi kötelezettségének teljesítését biztosító létesítményt építsenek, telepítsenek és üzemeltessenek,

b) a honvédelmi, nemzetbiztonsági, katasztrófavédelmi, határőrizeti és más rendészeti feladatok ellátásában jogszabály alapján részt vevők, illetve a szövetséges fegyveres erők az ingatlant az 55. §-ban meghatározott célból igénybe vegyék.

(4) A közérdekű használati jogot a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium honvédelmi igazgatásért felelős szerve – kizárólag az 55. §-ban meghatározott célokból, a feladat ellátásához feltétlenül szükséges mértékben – gyakorolhatja.

(5) A közérdekű használati jogot meg kell szüntetni és az ingatlan-nyilvántartásból törölni kell, ha

a) a honvédelmi válsághelyzet vagy a különleges jogrend megszűnik, illetve

b) az ingatlanon a közérdekű használati jog fenntartása az e törvényben meghatározott alapítási feltételekre tekintettel már nem indokolt.

57. §

(1) Az ingatlan tulajdonosát az 56. § szerinti korlátozással arányos kártalanítás illeti meg. A kártalanítás az ingatlan tulajdonosát

a) a közérdekű használati jog alapítására tekintettel egyszeri jelleggel, valamint

b) az ingatlan igénybevételeivel összefüggésben – figyelemmel az igénybevitel időtartamára, jellegére – kormányrendeletben meghatározott időszakonként
illeti meg.

(2) A kártalanítási eljárást a Vbö. 13. alcíme szerint kell lefolytatni.

(3) Ha a korlátozás az ingatlan rendeltetésszerű használatát jelentős mértékben akadályozza vagy lehetetlenné teszi, a tulajdonos az ingatlan kisajátítását a Vbö.-ben meghatározottak szerint kérheti. Az eljárásra a Vbö. 13. alcímét kell alkalmazni.

MÁSODIK RÉSZ A HONVÉDSÉG

VII. Fejezet

A Honvédség jogállása és feladatai

58. §

(1) A Honvédség polgári irányítás alatt álló, függelmi rendszerben működő, békében az önkéntességen, hadiállapotban az önkéntességen és az általános hadkötelezettségen alapuló fegyveres erő, melynek szervezetét a Magyar Honvédség Parancsnoksága és az alárendeltségébe tartozó honvédségi szervezetek összessége képezi. Egyes honvédségi szervezetek törvényben meghatározott katonai igazgatási feladatokat is ellátnak.

(2) A Honvédség a feladatait a honvédségi szervezetnek nem minősülő honvédelmi szervezetekkel, valamint a honvédelemben közreműködő más szervekkel együttműködve, a Vbö.-ben meghatározott feladatok hatékony és összehangolt ellátására figyelemmel hajtja végre.

59. §

(1) A Honvédség fegyverhasználati joggal látja el a következő feladatokat:

- a) a Magyarország függetlenségének, területének, légterének, lakosságának és anyagi javainak külső támadással szembeni fegyveres védelme,
- b) a Szent Korona és a hozzá tartozó egyes jelvények őrzése és védelme,
- c) váratlan támadás esetén a felkészített erőkkel arányos ellentevékenységek végrehajtása,
- d) a szövetségi és nemzetközi szerződésből eredő egyéb katonai kötelezettségek – különösen a kollektív védelmi, békefenntartó, válságkezelési és humanitárius feladatok – teljesítése,
- e) a honvédelem szempontjából létfontosságúnak kijelölt rendszerelemek, illetve a honvédelem szempontjából fokozott védelmet igénylő létesítmények, valamint a Kormány által kijelölt egyéb létesítmények és rendezvények őrzése és védelme,
- f) a felkészített erőkkel védett személyek személykísérésében való részvétel,
- g) a talált robbanótestek tűzszerészeti mentesítése, és egyéb tűzszerészeti feladatok végrehajtása,
- h) honvédelmi válsághelyzetben az államhatár ellenőrzésében való részvétel,
- i) közreműködés a menedékjogról szóló törvény szerinti tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet idején az államhatár őrzésében, az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedések végrehajtásában, valamint az államhatár rendje ellen irányuló erőszakos cselekmények elhárításában,
- j) közreműködés – a hatályos nemzetközi normák betartásával – a magyar állampolgárok életét, testi épségét Magyarország területén kívül közvetlenül fenyegető háborús cselekmények, fegyveres konfliktusok esetén a bajba jutott magyar állampolgárok mentésében, hazatérésük biztosításában, a kimenekítés végrehajtásában,
- k) közreműködés egyes szükségállapot feladatokban,
- l) közreműködés a Vbö. szerinti védelmi és válságkezelési feladatokban, különösen a közrendet és a közbiztonságot jelentős mértékben veszélyeztető fenyegetések kezelése és az összehangolt védelmi tevékenység során,
- m) közreműködés a Kormány döntése alapján a veszélyhelyzettel, valamint az egészségügyről szóló törvény szerinti egészségügyi válsághelyzettel (a továbbiakban: egészségügyi válsághelyzet) kapcsolatos feladatokban.

(2) A Honvédség fegyverhasználati jog nélkül látja el a következő feladatokat:

- a) közreműködés az (1) bekezdés m) pontjába nem tartozó, katasztrófavédelemmel összefüggő további feladatok végrehajtásában,
- b) közreműködés a katonai szakértelmet és speciális eszközöket igénylő feladatokban,
- c) közreműködés a honvédelem szempontjából létfontosságúnak kijelölt rendszerelemek működtetésében,
- d) részvétel az állami protokolláris feladatok teljesítésében,
- e) közreműködés a nemzetközi megállapodásban vagy jogszabályban meghatározott hadisírok, katonai és hősi emlékművek fenntartásával kapcsolatos feladatok végrehajtásában és a kegyeleti tevékenységben,
- f) Magyarország biztonságát, honvédelmi érdekeit sértő, veszélyeztető támadás esetén az élet, az anyagi javak és az objektumok oltalmazása érdekében az elektromágneses spektrumot kihasználó támadó, információszerző, felderítő eszközök elleni aktív elektromágneses műveletek végzése, passzív védelmi rendszabályok alkalmazása,
- g) a Magyarország biztonságát, honvédelmi érdekeit sértő, veszélyeztető, katonai jellegű kibertér műveletek, kibertérre ható cselekmények vagy kibertámadások elleni fellépés, illetve az ezekkel összefüggő szövetségi, illetve nemzetközi együttműködési keretben megvalósuló feladatok ellátása,
- h) a Vbö. szerinti feladatok katonai szakértelemmel és speciális eszközökkel történő támogatása,

- i)* az (1) bekezdésben és a *g)* pontban meghatározott feladatokkal összefüggő műveletek előkészítéséhez és végrehajtásához szükséges információk műveletek teljesítése,
- j)* közreműködés – a hatályos nemzetközi normák betartásával – a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatokban.

(3) Az (1) bekezdés *g)* pontja szerinti egyéb tüzserészeti feladatokat és a (2) bekezdés *b)* pontjában meghatározott feladatot a Honvédség a Kormány rendeletében meghatározott térítés ellenében láthatja el.

(4) Az (1) és a (2) bekezdés szerinti feladatok ellátásának veszélyeztetése nélkül, közérdekű célból, a honvédségi szervezet rendelkezésre álló kapacitásai terhére a Kormány rendeletében meghatározottak szerint együttműködési megállapodást köthet.

(5) Az Alaptörvény 45. cikk (1) bekezdése szerinti alapvető feladatok ellátását az e § szerinti további feladatok nem veszélyeztethetik.

60. §

(1) Az 59. § szerinti közreműködői feladat

- a)* ellátásában a honvédségi szervezetek katonai függelmi rendszerben, saját parancsnokaik vezetésével vesznek részt, és
- b)* esetében meg kell határozni annak célját, időtartamát, a kirendelt erők feladatait, létszámát és eszközeit, fegyverzetét, továbbá földrajzilag körülírt területét.

(2) Az 59. § szerinti közreműködői feladat teljesítésére alárendelt honvédségi szervezeteitől legfeljebb 200 fő és huszonegy napi időtartamot meg nem haladó igénybevételről – a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – a Magyar Honvédség parancsnoka, az ezt meghaladó létszámú vagy időtartamú igénybevételről a honvédelemért felelős miniszter dönt. A 3000 főt meghaladó igénybevételről a honvédelemért felelős miniszter – a döntést követő huszonnégy órán belül – az Országgyűlés honvédelemmel foglalkozó bizottságát tájékoztatja.

(3) Ha katasztrófa következtében szükséges élet- és vagyonmentés a védelmi és biztonsági igazgatási szervek, a rendvédelmi szervek, illetve az állami mentőszolgálat igénye alapján a katonai erők azonnali közreműködését indokolja, legfeljebb 100 fő igénybevételéről a területileg illetékes honvédségi szervezet parancsnoka saját hatáskörben dönthet, amelyet szolgálati úton haladéktalanul jelent a Magyar Honvédség parancsnokának. Az azonnali igénybevétel mértéke és jellege nem veszélyeztetheti az adott honvédségi szervezet alaprendeltetés szerinti feladatellátásának maradéktalan biztosítását, a készenlét fenntartását, a hadrafoghatóság szintjét, időtartama pedig kizárólag a közvetlen életveszély és a jelentős anyagi kár bekövetkezése közvetlen veszélyének fennállásáig vagy a védekezésben részt vevő társszervek, szervezetek részére történő feladatátadásig tarthat. A Magyar Honvédség parancsnoka a (2) bekezdés szerinti jogkörében dönt az azonnali igénybevétel fenntartásának szükségességéről.

(4) Az 59. § (1) bekezdés *i)* pontja szerinti közreműködés során

- a)* a Honvédség a rendőrség feladat- és hatáskörét nem vonhatja el,
- b)* a honvéd kizárólag a Kormány rendeletében meghatározott területen – az e törvényben meghatározottak szerint – segítheti a rendőr feladatainak ellátását.

(5) Az 59. § (1) bekezdés *j)* pontja szerinti feladatról a rendészetért felelős miniszter és a külpolitikáért felelős miniszter kezdeményezésére a Kormány dönt. E közreműködői feladat akkor rendelhető el,

ha a külföldi helyszínre a Honvédség határátlépéssel járó csapatmozgását az erre jogosult engedélyezte, és a terrorizmust elhárító szerv alkalmazása nem elegendő.

(6) Az 59. § (1) bekezdés m) pontja szerinti közreműködés során a honvéd a veszélyhelyzettel, az egészségügyi válsághelyzettel, illetve a befogadással érintett területen az e törvényben meghatározottak szerint segítheti a veszélyhelyzet és az egészségügyi válsághelyzet felszámolásához szükséges feladatok ellátását.

61. §

(1) A Honvédség szállítóeszközei és műszaki munkagépei – a rendszeresített harcjárművek és a fegyverzet kivételével – kérelemre, a Magyar Honvédség parancsnoka engedélyével, megállapodás alapján, térítés ellenében vagy közfeladat ellátása érdekében ingyenesen ideiglenesen átengedhetők.

(2) A Honvédség szállítóeszközei, műszaki munkagépei, rendszeresített harc- és légijárművei, valamint fegyverzetének és más technikai eszközparkjának egyes elemei a honvédelemért felelős miniszter engedélyével, a Magyar Honvédség parancsnoka és a KNBSZ főigazgatója által meghatározottak szerint kerülnek biztosításra a KNBSZ számára

- a) a készenlét fokozása,
- b) a honvédelmi válsághelyzet,
- c) a Honvédség felderítő tevékenységének támogatása,
- d) a Honvédség műveleteihez nyújtott katonai nemzetbiztonsági kibertér műveleti támogatása, vagy
- e) információs művelet esetén.

(3) A Honvédségnél rendszeresített egyéni lőfegyverekből, lőszerkből és az azok rendeltetésszerű tárolásához és használatához szükséges eszközökből a honvédelemért felelős miniszter engedélyével, a Magyar Honvédség parancsnoka és a KNBSZ főigazgatója által meghatározottak szerint adható át a KNBSZ részére az általa ellátott objektumvédelmi és nemzetbiztonsági védelmi feladatok ellátásához szükséges mennyiség.

62. §

(1) Az 59. § (1) bekezdés szerinti közreműködői feladatra vezényelt honvéd – e törvény rendelkezéseitől eltérően –

- a) a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 29–33. §-ában, 35–35/B. §-ában, 37. § a), c) és e) pontjában, továbbá 42. és 43. §-ában meghatározottak szerint jogosult intézkedni, illetve kényszerítő eszközt alkalmazni, valamint
- b) a jogszabályban meghatározott feladatának ellátása során a közúti forgalmat irányíthatja, korlátozhatja, illetve szüneteltetheti.

(2) A honvéd intézkedésének a jogszerűségét az e törvényben meghatározottak szerint kell vizsgálni. A honvéd az (1) bekezdés szerinti intézkedéseket a szükségesség és arányosság követelménye betartásával alkalmazhatja.

(3) Az 59. § (1) bekezdés szerinti közreműködői feladat

- a) végrehajtására vezényelt honvédet nem terheli az e törvény szerinti fegyverhasználati kötelezettség,

- b) végrehajtására vezényelt honvéd – ha más kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre vagy a használatára nincs lehetőség – bárkivel szemben testi sérülés okozására alkalmas, az e törvényben meghatározottaktól eltérő, más kényszerítő eszközt is használhat, azonban annak használata nem irányulhat az emberi élet kioltására, és
- c) végrehajtása során nem minősül fegyverhasználatnak a gumilövedék, a pirotechnikai eszköz, a könnygázgránát, az elfogó háló lőfegyverrel vagy az e célra szolgáló egyéb kilövő eszközzel történő célba juttatása.

VIII. Fejezet
A Honvédség szervezete

34. A szervezeti felépítés

63. §

(1) A Honvédség szervezeti felépítésének meg kell felelnie a rendeltetés szerinti szervezeti hierarchia, a haditechnikai eszközökkel és a hadfelszereléssel való ellátás, a hadrafoghatóság, a rendszeresíthető és a feltölthető beosztások száma, az állományarányok, a beosztási és a rendfokozati kategóriák, a szabályozott működés, valamint a vezetés elveinek és követelményeinek.

(2) A honvédségi szervezeteket a békeidőszaki, válságkezelési és hadiállapotú működési rendnek megfelelően úgy kell kialakítani, hogy együttesen képesek legyenek a Honvédség feladatrendszerének végrehajtására. Ennek során egyes feladatok önálló ellátására is kijelölhető honvédségi szervezet.

35. A honvédségi szervezet vezetése

64. §

(1) A Magyar Honvédség parancsnoka szolgálati előljárója, hivatali felettese a Honvédségnél szolgálatot teljesítő, illetve foglalkoztatott személyi állománynak.

(2) A Magyar Honvédség parancsnoka vezetési jogkörében

- a) kidolgozza az ország fegyveres védelmi tervét és előterjeszti a honvédelmért felelős miniszternek,
- b) meghatározza a Honvédség készenléte fokozásának rendjét,
- c) tervezi és vezeti a Honvédség kiegészítését, valamint a hadkiegészítéshez és a katonai mozgósításhoz szükséges ingatlanok és ingó dolgok igénybevételét,
- d) kidolgozza a Honvédség felkészítésének és kiképzésének rendjét, és biztosítja annak végrehajtását,
- e) kidolgozza és a honvédelmért felelős miniszternek felterjeszti a Honvédség szervezetére, felszerelésére, valamint az ország területének hadművelési előkészítésére vonatkozó igényeket és terveket, és biztosítja azok végrehajtását,
- f) közreműködik a honvédelmi szervezet feladatai teljesítése szempontjából fontos közlekedési és hírközlő hálózat, valamint a légi, sugárfigyelő-, jelző és riasztási rendszerek működőképességének biztosításában,
- g) a honvédelmért felelős miniszter rendelkezéseinek megfelelően szervezi és biztosítja a nemzetközi szerződésekből eredő katonai kötelezettségek teljesítését,
- h) gyakorolja a jogszabály által számára megállapított munkáltatói hatásköröket,

- i) megszervezi és vezeti a honvédelmi szervezetek anyagi-technikai, közlekedési, pénzügyi és egészségügyi biztosítását, gondoskodik a személyi állomány megfelelő élet-, szolgálati és munkakörülményeiről, valamint
- j) gyakorolja a jogszabályokban, közjogi szervezetszabályozó eszközökben számára megállapított feladat- és hatásköröket, ellátja mindazokat a feladatokat, amelyekkel a honvédelmért felelős miniszter eseti jelleggel megbízza.

(3) A (2) bekezdésben foglalt jogosítványok gyakorlása nem érintheti a honvédelemért felelős miniszter irányítói jogkörében foglaltakat. A vezetői jogköröket az irányítói jogkör sérelme nélkül kell gyakorolni.

(4) A Magyar Honvédség parancsnoka a honvédségi szervezetek költségvetési gazdálkodását az államháztartásról szóló törvény rendelkezései szerint irányítja.

36. A honvédségi szervezet létrehozása és megszüntetése

65. §

(1) Honvédségi szervezet megszűnését vagy a feladatrendszerének változását nem eredményező átszervezését – a 14. § (2) bekezdésének hatálya alá tartozó honvédségi szervezetek kivételével – a Magyar Honvédség parancsnoka is elrendelheti.

(2) A honvédségi szervezet felépítését, a béke- és hadiszervezetekben rendszeresíthető beosztások számát, rendszeresített technikai eszközeit az állománytáblában kell meghatározni.

(3) A szövetségi és nemzetközi szerződésekből eredő katonai kötelezettségeket teljesítő honvédségi szervezet válságkezelő és béketámogató műveletekben résztvevő szervezeti egysége egyes munkáltatói, költségvetési előirányzat-keretek feletti rendelkezési és kötelezettségvállalási jogkörök gyakorlása szempontjából – a honvédségi szervezet alapító okiratában – jogi személyiséggel ruházható fel.

(4) A középszintű vezető szervek megnevezésének a parancsnoksági funkción kívül ki kell fejeznie a szaktevékenységet és a honvédségi szervezet jellegét.

37. A katonai igazgatási szervek

66. §

(1) A katonai igazgatási szervezet központi katonai igazgatási szervből és területi katonai igazgatási szervekből áll. A területi katonai igazgatási szervek a központi katonai igazgatási szerv alárendeltségébe tartoznak.

(2) A központi katonai igazgatási szerv a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve.

- (3) A területi katonai igazgatási szervek
- a) a hadkiegészítő és toborzó központok,
  - b) a hadkiegészítő és toborzó irodák.

(4) A hadkiegészítő és toborzó központok a hadkötelezettség fennállása idején hadkiegészítő központokként működnek.

(5) A Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve és a hadkiegészítő és toborzó központok az e törvényben meghatározott feladataik vonatkozásában hatósági jogkört gyakorolnak.

38. A katonai igazgatási szervek feladatai

67. §

A Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve ellátja a következő tevékenységekkel összefüggő katonai igazgatási feladatokat:

- a) az önkéntes tartalékosok, a kiképzetlen és a kiképzett hadkötelesek nyilvántartásával, a hadkötelezettek katonai szolgálatával kapcsolatos feladatok tervezése, és végrehajtása, a nyilvántartás vezetése,
- b) a meghagyásba bevont szervezeteknek a meghagyás előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos tevékenységeinek koordinálása,
- c) a honvédelmi szervezet, a rendvédelmi szervek, a nemzetbiztonsági szolgálatok, az Országgyűlési Őrség és a honvédelemben közreműködő egyéb szervek részére szükséges gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségek teljesítésének tervezése, végrehajtásának irányítása, felügyelete és ellenőrzése,
- d) az önkéntes tartalékos állomány behívásának előkészítéséhez és a behívás végrehajtásához szükséges nyilvántartás vezetése, az önkéntes tartalékosok munkáltatóival történő kapcsolattartás,
- e) az önkéntes tartalékos állomány behívása a honvédelemért felelős miniszter rendeletében meghatározott kivételekkel,
- f) a Honvédség központi hadköteles nyilvántartásának vezetése,
- g) a Honvédség központi toborzó és érdekvédelmi nyilvántartásának vezetése,
- h) nyilvántartás vezetése a meghagyásba bevont szervekről és a meghagyásra kijelölt munkakörökről, valamint a meghagyásban részesült kiképzett és kiképzetlen hadkötelesekről,
- i) a veszteség-nyilvántartás vezetése és a nemzetközi egyezmények szerinti tájékoztatás végrehajtása,
- j) a törvényben meghatározottak szerint a honvédelmi azonosító okmányok kiadása, továbbá a katonák személyi igazoló jeggyel és az 1949. augusztus 12-én kötött Genfi Egyezmények hatálya alá tartozó személyazonossági igazolvánnyal történő ellátása.

68. §

A hadkiegészítő és toborzó központok ellátják a következő katonai igazgatási feladatokat:

- a) békeidőszakban törvény szerinti nyilvántartás vezetése a honvédelmi szervezetek hadi beosztásai feltöltésének előkészítése érdekében,
- b) hadkötelezettség fennállása idején a hadköteles nyilvántartás vezetése, a Honvédség hadkötelezettekkel történő kiegészítése, valamint a hadkiegészítő és toborzó irodák ez irányú tevékenységének irányítása,
- c) a honvédelmi szervezet, a rendvédelmi szervek, a nemzetbiztonsági szolgálatok, az Országgyűlési Őrség és a honvédelemben közreműködő egyéb szervek részére szükséges gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség teljesítése érdekében az igénybevétel tervezéséhez szükséges nyilvántartás vezetése,
- d) részvétel a honvédelmi szervezet, a rendvédelmi szervek, a nemzetbiztonsági szolgálatok, az Országgyűlési Őrség és a honvédelemben közreműködő egyéb szervek részére szükséges gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség teljesítésében, irányításában, felügyeletében, a védelmi igazgatási szervek tevékenységének segítése, valamint a

- hadkiegészítő és toborzó irodák gazdasági és anyagi szolgáltatások biztosításával kapcsolatos tevékenységének irányítása,
- e) a törvényben meghatározott toborzó, érdekvédelmi és kegyeleti gondoskodással összefüggő tevékenység végzése, irányítása.

69. §

A hadkiegészítő és toborzó irodák részt vesznek a gazdasági és anyagi szolgáltatások biztosításának előkészítésében, valamint a toborzó, érdekvédelmi és hadkiegészítési szakfeladatok végrehajtásában.

IX. Fejezet *A személyi állomány*

39. A Honvédség személyi állománya

70. §

(1) A honvédek békében önkéntes jelentkezés alapján teljesítenek katonai szolgálatot. A Honvédség folyamatos kiegészítése a békében szolgálatra toborzottak, hadiállapot idején a fentiekben túl hadkötelesek behívása útján, valamint törvény alapján a hadkötelezettség időszakára katonai szolgálatot vállaló honvédelmi alkalmazottak katonai állományba vételével is történik.

(2) A Honvédség személyi állományába

- a) a honvédek,
b) a Honvédségnél foglalkoztatott
ba) honvédelmi alkalmazottak, valamint
bb) a munka törvénykönyvének hatálya alá tartozó munkavállalók tartoznak.

(3) A Honvédségnél a (2) bekezdés b) pont bb) alpontja szerinti munkavállaló kizárólag közhatalmi, irányítási, ellenőrzési és felügyeleti hatáskörgyakorlással közvetlenül össze nem függő munkakörben foglalkoztatható.

(4) A nem Magyarországon települő honvédségi szervezet, valamint a nemzetközi szervezetek hivatalainál, parancsnokságain és katonai szervezeteiben Magyarország részére biztosított szolgálati vagy kormányzati szolgálati jogviszonyt nem igénylő munkakörben honvédelmi alkalmazott is foglalkoztatható. A személyi állomány illetmény nélküli szabadságon tartózkodó tagja a tartós külföldi szolgálatra vagy tartós külszolgálatra vezényelt vagy kihelyezett házastársának külföldi szolgálata vagy külszolgálatára idejére honvédelmi alkalmazotti jogviszonyba történő kinevezéssel, adminisztratív-technikai feladatok ellátásában való közreműködés céljából is foglalkoztatható.

(5) A fegyveres erők jogállására vonatkozó nemzetközi szerződések alkalmazása tekintetében a Honvédség polgári állományának minősül a honvédelmi szervezetnél kormányzati szolgálati, politikai szolgálati, biztos, honvédelmi alkalmazotti jogviszonyban vagy munkaviszonyban álló személy.

(6) A katonai szolgálat megkezdésekor a honvéd esküt tesz. A Honvéd Koronaőrség tagja honvéd koronaőri eskü letételére is köteles. A katonai eskük szövegét a 2. melléklet tartalmazza.

40. A Honvédség tartalékos állománya

71. §

- (1) A Honvédség tartalékos rendszere önkéntesség és jogszabályi kötelezettség alapján szervezett tartalék elemekből áll.
- (2) A tartalékos állományba az önkéntes tartalékos, a hadkötelezettség időszakára katonai szolgálatot önkéntesen vállalt honvédelmi alkalmazott, a kiképzett hadköteles, valamint a kiképzetlen hadköteles tartozik.
- (3) Az önkéntes tartalékos önként vállalja, hogy törvényben meghatározott feltételrendszer szerint rendelkezésre áll, és aktivizálását vagy behívását követően tényleges szolgálata teljesítésével közreműködik a honvédelmi szervezet feladatai ellátásában.
- (4) Az önkéntes tartalékos rendszer békeidőszaki működését a Kormány rendeletében meghatározottak szerint munkáltatói ösztönző-kompenzációs rendszer támogatja.
- (5) Az 1. melléklet szerinti I. kategóriába sorolt személyekkel, valamint a II. kategóriába sorolt szervek, szervezetek által meghagyásra kijelölt munkakört betöltő foglalkoztatottal a munkakör betöltésének időtartama alatt a honvédelmi szervezet – törvény eltérő rendelkezése hiányában – nem létesíthet, illetve nem tarthat fenn önkéntes tartalékos szolgálati jogviszonyt.
- (6) Az (5) bekezdéstől eltérően a meghagyásba kijelölt munkakört betöltő személy kérelmére, munkáltatójának javaslata alapján a honvédelemért felelős miniszter kivételesen, honvédelmi érdekből hozzájárulhat az önkéntes tartalékos szolgálati viszony létesítéséhez. A kérelmet a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervéhez kell benyújtani, amely azt véleményével együtt szolgálati úton terjeszti fel a honvédelemért felelős miniszterhez. E személy, amíg a meghagyásba kijelölt munkakört betölti, a különleges jogrend kihirdetését követően katonai szolgálatra nem hívható be. Ha a különleges jogrend kihirdetésekor e személy tényleges szolgálatot teljesít, a tényleges szolgálatból azonnal el kell bocsátani.
- (7) Különleges jogrend idején önkéntes vállalás alapján, kizárólag a különleges jogrend időtartamára minden magyarországi lakóhellyel rendelkező 18. életévét betöltött magyar állampolgár jelentkezhet katonai szolgálatra.

X. Fejezet

A honvédségi szervezet irányítása és vezetése

41. A függelmi viszonyok

72. §

- (1) A honvédek szolgálatukat – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a Honvédségnél fennálló függelmi rendszerben teljesítik. E rendszerben az, akinek joga és kötelessége más katonák tevékenységének irányítása, előljáró vagy felettes, akire pedig ez a jogkör kiterjed, alárendelt.
- (2) Az előljárói és felettesi, vagy alárendeltségi viszonyban az egyszemélyi felelős vezetés, parancsnoklás elve a szolgálati és a szakmai előljárói, valamint a hivatali és a szakmai felettesi irányítás és vezetés során érvényesül. A feladatellátás során az előljárói és alárendeltségi viszonyokhoz igazodó módon kell érvényesíteni a személyi felelősség megállapíthatóságának elvét.

(3) Az általános hatáskörű elöljáró, vagy felettes a szolgálati elöljáró, vagy a hivatali felettes, a neki alárendelt honvédek a szolgálati, vagy hivatali alárendeltek. Szolgálati elöljáró az eseti szolgálati feladat teljesítésének irányítására, vezetésére kijelölt honvéd is.

(4) A szolgálati elöljárót a Honvédség szervezeti rendszerében elfoglalt beosztásánál fogva a vezetése alá tartozó honvédségi szervezet tevékenységére és e szervezet személyi állományára vonatkozóan a jogszabályokban és a hatásköri szabályokban megállapított döntési jog illeti meg.

(5) Az olyan elöljáró, vagy felettes, aki csak a saját szakterületén van felruházva rendelkezési jogkörrel, szakmai elöljáró, vagy szakmai felettes, akikre vonatkozóan rendelkezési jogkörrel rendelkezik – állományviszonyuktól függetlenül – szakmai alárendeltek. A különböző vezetési szinteken a szakmai elöljáró gondoskodik az elöljárói döntéseknek megfelelő szakmai feladatok végrehajtásáról. A szakmai elöljáró, vagy szakmai felettes vezetői jogosultságait hatásköri szabály és a szolgálati elöljáró állapítja meg.

(6) A Honvédség vezetése – a hadrend és az állománytáblák szerinti szervezeti alá-fölérendeltségi viszonyon, valamint a szolgálati elöljárók rendelkezésein alapuló – szolgálati út betartásával történik. A szolgálati út betartása – a jogszabályban, vagy közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott kivétellel – valamennyi elöljáró, felettes és alárendelt részére kötelező.

73. §

(1) Több együtt tartózkodó honvéd közül a legmagasabb beosztású a rangidős. Azonos beosztás esetén a rangidős a magasabb rendfokozatú, ha a rendfokozatok is azonosak, akkor az, aki régebben viseli az adott rendfokozatot, ha pedig a rendfokozatot is azonos ideje viselik, az idősebb honvéd a rangidős.

(2) Az egymással alárendeltségi viszonyban nem álló honvédek közül a magasabb rendfokozatú a nála alacsonyabb rendfokozatúnak feljebbvalója.

(3) A rendfokozat nélküli honvéd nem elöljárója és nem feljebbvalója azoknak, akik nála később kezdték meg a szolgálatot.

(4) Külföldi katonai szolgálat esetén – a jogi személyiséggel rendelkező ideiglenes katonai szervezet kivételével – rangidős nemzeti képviselőt kell kijelölni az egy helyen tartózkodó honvédek közül, aki a jogszabályban nevesített egyes jogkörökben gyakorolja az állományilletékes parancsnokot megillető jogköröket.

42. A honvédségi szervezetek irányítása és vezetése

74. §

(1) A Magyar Honvédség Parancsnoksága a Honvédség felső szintű tervező-szervező és katonai tevékenységének vezető szerve.

(2) A Magyar Honvédség parancsnoka vezeti a Magyar Honvédség Parancsnokságát, irányítja – a 15. § (2) bekezdés hatálya alá tartozó honvédségi szervezetek vagy szervezeti egységek kivételével – a honvédségi szervezeteket. A Magyar Honvédség parancsnoka a honvédségi szervezetek tekintetében hatáskörét részben átruházhatja. A Kormány rendelete, valamint a honvédelemért felelős miniszter által megállapított hatáskör gyakorlásának keretei között felelős a hadrafoghatóságért, a Honvédség magas fokú fegyelméért, kiképzéséért és felkészítéséért.

75. §

(1) A Honvédség hadrendje szerint közös parancsnokság szolgálati alárendeltségébe tartozó honvédségi szervezeteket a középszintű vezető szerv vagy más magasabb szintű parancsnokságok élén álló parancsnokok irányítják.

(2) Az (1) bekezdés szerinti parancsnokok irányítói hatáskörét – a jogszabályokra és közjogi szervezetszabályozó eszközökre figyelemmel – a Magyar Honvédség parancsnoka határozza meg.

(3) Egyes honvédségi szervezetek – ideértve az ideiglenes alkalmi köteleket is –, valamint egyéni beosztást betöltők a szövetséges fegyveres erők közös parancsnoksága, más nemzetközi parancsnokság vagy szövetséges nemzeti fegyveres erő élén álló parancsnok műveleti irányítása és vezetése alá helyezhetők, az átvevő parancsnokságra vagy parancsnokra vonatkozó szabályok figyelembevételével.

(4) A (3) bekezdésben meghatározottakat a kibertér műveleti feladatokat ellátó szervezetek, valamint az egyéni beosztást betöltők esetén úgy kell alkalmazni, hogy az átadás idejére azok tevékenységét – az átvevő felelőssége mellett – az átvevő parancsnokságra vagy parancsnokra vonatkozó szabályok határozzák meg.

43. A parancsnok

76. §

(1) A honvédségi szervezet élén a parancsnok áll, aki vezetési jogkörét a jogszabályok, a közjogi szervezetszabályozó eszközök és a belső rendelkezések, valamint az előjárók által meghatározott keretek között gyakorolja. A parancsnok szolgálati hatásköre kiterjed az általa vezetett honvédségi szervezet működésének minden területére. A parancsnok a honvédségi szervezet szolgálati viszonyban álló állományának szolgálati előjárója, a más jogviszonyban álló állományának felettese. A parancsnokot az arra hatáskörrel rendelkező előjáró nevezi ki.

(2) A parancsnok – az (1) bekezdésben foglaltakra figyelemmel – teljes felelősséggel tartozik

- a) a neki alárendelt honvédségi szervezet hadrafoghatóságáért, működésének biztosításáért, eredményes tevékenységéért és gazdálkodásáért,
- b) az előjárók parancsainak végrehajtásáért és a törvényesség betartásáért, valamint
- c) az alárendelt személyi állomány felkészítéséért, kiképzéséért, fegyelmeért és járandóságainak biztosításáért.

(3) A vezetés folyamatossága érdekében a parancsnokot távolléte esetén a szervezetszerű helyettese, ennek hiánya vagy távolléte esetén az arra kijelölt személy helyettesíti.

44. A parancs és a parancsadás joga

77. §

(1) A szolgálati előjáró az alárendeltjeinek a hatáskörébe tartozó és jogszabályba nem ütköző parancsot adhat ki.

(2) A szükséges mértékben megilleti a parancsadás joga a rangidőst is, ha több honvéd együttes szolgálati tevékenységet folytat, és közülük senki sincs parancsnoknak kijelölve.

(3) A katonai rendész járőr parancsnoka a rend fenntartása és helyreállítása érdekében –jogszabályban megállapított hatáskörében és módon – a honvéd részére parancsot adhat.

(4) A feljebbvaló az alacsonyabb rendfokozatú honvédnek a szükséges mértékben parancsot adhat, ha

- a) a honvéd bűncselekményt, fegyelemsértést vagy szabálysértést követ el, annak abbahagyására, vagy
- b) az (1)–(3) bekezdés szerinti parancs a körülmények változása miatt másképp nem végrehajtható és a parancs kiadója a parancs megváltoztatásában akadályozott.

78. §

(1) A parancsot adó honvéd a parancsáért felelősséggel tartozik. A parancsadás jogával visszaélni tilos. A parancsot adónak biztosítania kell a parancs végrehajtásának feltételét és a végrehajtást a szükséges mértékben ellenőriznie kell.

(2) A parancsnak összhangban kell lennie a jogszabályokkal, az egyéb rendelkezésekkel és az előjárók parancsaival. A parancs nem irányulhat különösen az alárendelt indokolatlan zaklatására, emberi méltóságának megsértésére.

(3) Tilos az olyan parancs kiadása, amely

- a) a törvényben foglalt kivétellel a honvéd életét, egészségét vagy testi épségét közvetlenül vagy súlyosan veszélyeztetné,
- b) bűncselekmény elkövetésére irányul,
- c) a honvéd magáncélú igénybevételét valósítaná meg.

(4) A hivatali felettes egyedi utasítással érvényesíti az akaratát alárendeltjeivel szemben, akiknek a részére kizárólag a hatáskörébe tartozó utasítást adhat ki. Utasítás kiadása a (3) bekezdésben meghatározott esetekben tilos.

79. §

(1) A honvéd szolgálatteljesítése során köteles végrehajtani a parancsot, kivéve, ha azzal bűncselekményt követne el.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt kivétellel a honvéd a jogszabálysértő parancs végrehajtását nem tagadhatja meg. Ha azonban annak jogellenessége felismerhető számára, arra haladéktalanul köteles a parancsot adó figyelmét felhívni. Ha a parancsot adó a parancsát ennek ellenére fenntartja, azt kérelemre írásba kell foglalnia. Ha ezt követően továbbra is fenntartja, a jogszabálysértő parancs végrehajtásáért kizárólag az azt kiadó felel.

(3) A felettes utasításának megtagadhatóságára és a végrehajtásért való felelősségre a parancsra vonatkozóan az (1) és a (2) bekezdésben előírtakat kell megfelelően alkalmazni.

45. A Honvédség zártcélú hírközlő hálózata

80. §

(1) A Honvédség a honvédelmi szervezetek irányítási és vezetési feladatai ellátása érdekében állandó és tábori telepítésű zártcélú hírközlő hálózatot üzemeltet.

(2) Az (1) bekezdés szerinti zártcélú hírközlő hálózat működtetéséről és fejlesztéséről a honvédelemért felelős miniszter gondoskodik.

XI. Fejezet
Egyes biztonsági intézkedések

46. Az őrzés-védelem és az objektumbiztonság

81. §

(1) A honvédelmi szervezet objektumait, létesítményeit, szállítmányait, javait fontosságuknak megfelelően őrizni, személyi állományát pedig védelmezni kell. A Honvédség által védendő, kijelölt létesítményeket a Honvédség a Kormány rendeletében meghatározottak szerint őrizi. Az őrzés katonai erővel, fegyveres biztonsági őrseggel, technikai rendszer telepítésével, őraktyákkal és ezek kombinált alkalmazásával biztosítható.

(2) Az őrzés-védelmet szervezetszerű feladatként ellátó szervezeti elemeket, valamint az eseti intézkedéssel vezényelt őröket őrzés-védelmi feladataik ellátására fel kell készíteni. Ennek keretében biztosítani kell a szükséges ismeretek készsége szintű elsajátítását. Az őrzés-védelemre való felkészülést és a szolgálatteljesítést rendszeresen ellenőrizni kell.

(3) A katonai őrseg őrzés-védelmi feladatainak ellátásához biztosítani kell a szükséges állományt, fegyverzetet, technikai feltételeket, védőeszközöket, valamint a megfelelő szolgálati körülményeket.

(4) A honvédelmi szervezet működésére szolgáló objektum objektumparancsnoka elrendelheti, hogy az objektum területére történő beléptetést, illetve az onnan történő kiléptetést végző őrzés-védelmi, ügyeleti szolgálati feladatot ellátó honvéd, fegyveres biztonsági őr az ellenőrzött területre történő belépést vagy az onnan történő kilépést megelőzően köteles legyen felhívni a be-, illetve kilépni szándékozó személyt a ruházata, valamint a magával hozott tárgyak, táskák, csomagok és a be-, illetve kilépéshez igénybe vett gépjármű bemutatására. Ha ennek az érintett nem tesz eleget, az ellenőrzött területre történő belépését a beléptetést végző szolgálati személy megtilthatja.

(5) Az őrzés-védelmi, ügyeleti szolgálati feladatot ellátó honvéd, illetve fegyveres biztonsági őr – halaszthatatlan eset kivételével – csak a vele azonos nemű be- és kilépő személy ruházatát ellenőrizheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon. A nem azonos nemű személy ruházatának ellenőrzését haladéktalanul jelenteni kell.

47. A katonai rendészet

82. §

(1) A katonai rendészet rendeltetése a katonai rend és fegyelem megtartása, valamint a honvédelmi szervezetek tevékenységének rendészeti biztosítása, továbbá az e törvényben meghatározott rendészeti feladatok ellátása.

(2) A katonai rendészet feladata

- a) a honvédelmi szervezet állománya, valamint a honvédelmi szervezet által használt objektum területén tartózkodó személyek ellenőrzése a katonai fegyelem megtartása érdekében,
- b) közreműködés a honvédelmi szervezet feladatrendszerébe kapcsolódó közúti, vasúti, vízi és légi szállítások biztosításában,

- c) a honvédelmi szervezet személyi állományát vagy gépjármű technikai eszközeit érintő közúti közlekedési balesetek helyszínelése,
- d) a katonai rendészeti ellenőrző áteresztő pontok működtetése, az igazoltatás,
- e) a honvédelmi szervezet tevékenységével összefüggő forgalomszabályozás,
- f) a honvédelmi szervezet – a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium politikai és szakmai felsővezetői, valamint a Magyar Honvédség parancsnoka által meghatározott – rendezvényeinek rendészeti biztosítása,
- g) a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium politikai felsővezetőinek, szakmai felsővezetőinek, a Magyar Honvédség parancsnoka és helyettesei, valamint kijelölt vendégeik személyi kísérésének biztosítása,
- h) a honvédelmi szervezetek érték-, pénzszállításai kísérésének fegyveres biztosítása,
- i) a gyakorlatok, lövészetek, kiképzések, tábori elhelyezési körletek rendészeti ellenőrzése és szükség szerinti biztosítása,
- j) a honvédelmi szervezet személyi állományával szemben eljáró szervekkel való együttműködés,
- k) részvétel a Honvédség által kiemelten védendő létesítmények őrzés-védelmében,
- l) hazai és műveleti területen más országok katonai rendész, katonai rendőr állományával történő együttműködés és feladatellátás,
- m) jogszabályban meghatározottak szerint egyes nyomozati jogkörök gyakorlása, valamint
- n) a jogszabályban meghatározott további feladatok ellátása.

(3) A (2) bekezdés f) pontja szerinti rendezvényről a rendőrséggel előzetesen egyeztetni kell, ha az a honvédelmi szervezet által használt objektum területén kívül kerül megrendezésre.

83. §

(1) A katonai rendész jogosult jogszabályban meghatározottak szerint

- a) a forgalmat irányítani,
- b) a szolgálati gépjárművet a közúton megállítani,
- c) szolgálati gépjármű esetében a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban ellenőrizni,
- d) a szolgálati gépjármű vezetőjét a rendszeresített eszközzel légzésminta – ha nála a vezetési képességére hátrányosan ható szer befolyása, alkoholfogyasztás miatt bűncselekmény, szabálysértés, vagy a közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés gyanúja merül fel, az egészségügyi szolgálat igénybevételelével vér-, vizelet- és műtétnek nem minősülő módon egyéb minta – adására kötelezni,
- e) a helyszínt biztosítani,
- f) területzárást végrehajtani,
- g) személyi szabadságot korlátozó és nem korlátozó intézkedéseket tenni, kényszerítő eszközt alkalmazni.

(2) A katonai rendész a forgalomban való részvételt megtilthatja, ha a szolgálati gépjármű vagy vezetőjének állapota a közúti forgalom biztonságát veszélyezteti, továbbá a további jogellenes járműhasználat megakadályozása céljából a szolgálati gépjármű kulcsait elveheti és a szolgálati gépjárművet más módon mozgásában korlátozhatja.

(3) A katonai rendész jogosult a Honvédség személyi állományába nem tartozó, szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt felszólítani a szabálysértés abbahagyására. A felszólítás sikertelensége

esetén a katonai rendész haladéktalanul értesíti a legközelebbi rendőri szervet, annak kikerzéséig a tetten ért elkövetőt visszatarthatja.

(4) A katonai rendész az (1) bekezdés a) és e)–g) pontja, valamint a 82. § (2) bekezdés f)–h) pontja szerinti esetben a Honvédség személyi állományába nem tartozó személyekkel szemben is jogosult az e törvényben meghatározott intézkedéseket foganatosítani.

(5) A katonai rendész a honvéd, illetve a honvédelmi alkalmazott által, vagy a sérelmükre elkövetett bűncselekmény esetén a nyomozó hatóság kikerzéséig a helyszínt biztosítja, a honvédet, honvédelmi alkalmazottat és a tetten ért elkövetőt – az emberélet megóvása érdekében szükséges intézkedések kivételével – a helyszínen visszatartja.

(6) A katonai rendész feladata ellátása során az alkalmazási körzetén belül megállapíthatja a személyazonosságát a honvédelmi szervezet által használt objektum területén, illetve váratlan támadás elhárítása, összehangolt védelmi tevékenység vagy különleges jogrend idején annak közvetlen környezetében tartózkodó személynek, a honvédelmi szervezet rendeltetésszerű tevékenységének rendészeti biztosítása érdekében, az ott tartózkodása jogszerűségének tisztázása céljából. A katonai rendész – ha lehetséges – a személyazonosság megállapítása során együttműködik a rendőrséggel.

84. §

(1) Az elfogás olyan intézkedés, amikor a katonai rendész személyt törvényben meghatározott esetekben – szükség esetén kényszerítő eszköz alkalmazásával – foglyul ejt.

(2) Az előállítás olyan intézkedés, amikor a katonai rendész a katonát a fegyelem megtartása érdekében a törvényben meghatározott esetekben – szükség esetén kényszerítő eszköz alkalmazásával – személyi szabadságában korlátozza, és további eljárásra átadja az erre jogosult honvédelmi szervezetnek vagy egyéb hatóságnak.

(3) A visszatartás olyan intézkedés, amelyet a katonai rendész a honvédelmi szervezet vagy egyéb hatóság részére történő átadás nélkül is lefolytathat.

(4) A katonai rendész a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, előállítás esetén legfeljebb 8 órán át, visszatartás esetén legfeljebb 4 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a katonai rendészeti tevékenységet ellátó honvédségi szervezet vezetője egy alkalommal, négy órával meghosszabbíthatja.

(5) Az előállítás és a visszatartás időtartamát az intézkedés kezdetétől kell számítani.

(6) Az elfogott, illetve az előállított személyt szóban vagy írásban az elfogás, illetve az előállítás okáról tájékoztatni kell.

(7) Az intézkedés alá vont személy a visszatartással, illetve az előállítással szemben az intézkedéstől számított nyolc napon belül panasszal élhet a katonai rendészeti tevékenységet ellátó honvédségi szervezet vezetőjénél, melyet tizenöt napon belül kell elbírálni.

(8) A katonai rendész az elfogásról, illetve az előállításról annak befejezését követően igazolást ad át az intézkedés alá vont személy részére a foganatosított intézkedésről és tájékoztatja őt a panaszjogáról. A katonai rendész az intézkedés alá vont személy kérelmére a visszatartásról igazolást ad és tájékoztatja őt a panaszjogáról.

85. §

(1) A katonai rendész elfoghatja és a rendőrség kiérkezéséig visszatarthatja azt a személyt, valamint elfoghatja és előállíthatja a Honvédség személyi állományába tartozó azon személyt,

- a) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek,
- b) akinek előállítását törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelik,
- c) aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki,
- d) akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, fegyelemsértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges,
- e) aki az igazoltatást megtagadja és személyazonossága más módon nem megállapítható,
- f) aki a fegyelemsértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja,
- g) aki magatartásával a honvédelmi szervezet iránti közbizalom fenntartását közvetlenül súlyosan veszélyezteti, vagy
- h) aki a katonai rendész intézkedés közben akadályozza, ellenállást tanúsít vagy az intézkedés alól kivonja magát.

(2) A katonai rendész a honvédelmi szervezet által használt objektum területén elfoghatja és a rendőrség megérkezéséig visszatarthatja azt a személyt, valamint elfoghatja és előállíthatja a Honvédség személyi állományába tartozó azon személyt,

- a) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható,
- b) aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja,
- c) akitől elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani, vagy
- d) akit a honvédelemért felelős miniszter rendeletében meghatározott súlyos fegyelemsértés gyanúja terheli, vagy ilyen cselekmény elkövetése közben tetten érték.

(3) Az elfogás és előállítás során az intézkedés eredményes befejezése érdekében a katonai rendész e törvényben meghatározott kényszerítő eszközöket a szükséges mértékben és arányban alkalmazhatja.

86. §

(1) A katonai rendész feladatait önállóan vagy a rendőrséggel, illetve a KNBSZ kijelölt állományával, a katonai ügyésszel vagy a legfőbb ügyész által katonai büntetőeljárásra kijelölt ügyészséggel együttműködésben teljesíti.

(2) A katonai rendészeti erőt a KNBSZ főigazgatójának kezdeményezésére a Magyar Honvédség parancsnoka kirendelheti a 82. § (2) bekezdés d)–g) pontja szerinti feladatok ellátására, amennyiben a KNBSZ által ellátott nemzetbiztonsági védelem alá eső személyek biztonságának szavatolása érdekében ez szükséges.

87. §

(1) Akinek a katonai rendész e fejezet szerinti intézkedése vagy annak elmulasztása alapvető jogát sértette, illetve jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedő katonai rendész állományilletékes parancsnoka útján a Magyar Honvédség parancsnokához.

(2) A panaszt az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt vagy a mulasztásról történt tudomásszerzést követő harminc napon belül lehet előterjeszteni, és a beérkezéstől vagy – ha áttételre kerül sor – az áttételtől számított harminc napon belül kell elbírálni.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott esetekben a korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképességében bármely ügycsoportban korlátozott személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat.

(4) Jogi képviselőként jogvédelemmel foglalkozó egyesület vagy alapítvány, nemzetiségi önkormányzat, jogi oktatást végző egyetem állam- és jogtudományi doktori fokozattal rendelkező egyetemi oktatója is eljárhat.

(5) A panaszt a Magyar Honvédség parancsnoka tárgyi költségmentes közigazgatási hatósági eljárásban bírálja el.

48. A katonai kibertér műveletekre vonatkozó különös szabályok

88. §

(1) A Honvédség katonai kibertér műveleti erői jogszabályban meghatározottak szerint folyamatosan ellátják

- a) a honvédelmi szervezetek – ide nem értve a KNBSZ-t – és az e törvény szerinti katonai feladatok – ideértve az ezekre való felkészülést és a gyakorlatokat is – kibertérből érkező fenyegetésekkel és támadásokkal szembeni védelmét, az arra történő felkészülést és – a jogszabályban meghatározott elektronikus információbiztonsági feladatokra figyelemmel – a kapcsolódó biztonsági feladatokat,
- b) az a) pont szerinti feladatokkal összefüggésben a folyamatban lévő, kibertérből érkező támadás megszakításához szükséges intézkedések végrehajtását, vagy annak kezdeményezését, valamint
- c) a Magyarország biztonságát, honvédelmi érdekeit, illetve szövetségesi kötelezettségeit sértő vagy fenyegető rendszerekkel szembeni katonai kibertér műveleti fellépést.

(2) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti katonai feladatok ellátásának védelme kapcsán felmerülő részfeladatokat a Magyar Honvédség parancsnoka határozza meg.

(3) Az (1) bekezdés b) és c) pontja szerinti feladatok szakmai koordinációjáért – a kapcsolódó közjogi döntések keretei között – az ügyeletes kibervédelmi parancsnok felel.

(4) Ha az (1) bekezdés b) pontja szerinti intézkedéseket a Honvédség kibertér műveleti erői önállóan hajtják végre, akkor

- a) az intézkedések végrehajtását a (3) bekezdés szerinti parancsnok, vagy annak helyettese, szükség esetén előljáró parancsnoka rendelheti el,
- b) az alkalmazott intézkedésnek a folyamatban lévő támadással arányosnak kell lennie és az a támadás megszakításán túli eredményre, sérelemre nem vezethet,
- c) a szükséges intézkedések végrehajtásáról azonnal tájékoztatni kell a honvédelemért felelős minisztert, a Magyar Honvédség parancsnokát, valamint a KNBSZ kibertér műveleti szakfeladatokra kijelölt szervezeti egységét,
- d) a támadás megszakítását követően meg kell vizsgálni a védelem fokozásához szükséges további intézkedések körét, illetve az ország védelmével összefüggő további döntések szükségességét a Magyar Honvédség parancsnokának történő egyidejű jelentéssel.

(5) A (4) bekezdés c) pontja szerinti értesítés esetén a KNBSZ kibertér műveleti szakfeladatokra kijelölt szervezeti egysége azonnal értesíti Magyarország jogszabályban kijelölt kibervédelmi szervezeteit.

(6) Külföldről érkező jelentős támadás esetén a megtett intézkedésekről és azok okairól – katonadiplomáciai úton, a külpolitikáért felelős miniszter egyidejű tájékoztatása mellett – értesíteni kell a támadók helye szerinti államot – érintettség esetén a NATO-t, az Európai Uniót, és a két- vagy többoldalú megállapodás alapján együttműködő feleket –, vagy kezdeményezni kell a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságoknál a támadók felelősségre vonásához szükséges eljárásokat.

(7) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti fellépésre az ott meghatározottak nemzetbiztonsági információkkal megerősített fennállása esetén – a kapcsolódó közjogi döntések keretei között –

- a) szövetségi kötelezettség teljesítésének keretében,
- b) nemzetközi művelettel összefüggésben, vagy
- c) honvédelmi válsághelyzetben

a kibervédelmi ügyeletes parancsnok döntése alapján van lehetőség.

(8) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti fellépésre az ott meghatározottak nemzetbiztonsági információkkal megerősített fennállása esetén – a kapcsolódó közjogi döntések keretei között –

- a) különleges jogrendben, valamint
- b) a (7) bekezdéstől eltérő esetben

a Kormány döntése alapján van lehetőség.

(9) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti fellépés keretében megvalósuló cselekmények, intézkedések tekintetében

- a) az okozott sérelemmel, vagy közvetlen fenyegetéssel arányosan kell fellépni,
- b) biztosítani kell az összhangot a kapcsolódó műveleti, nemzetbiztonsági, diplomáciai érdekekkel és törekvésekkel,
- c) olyan eljárásokat kell alkalmazni, amelyek a kibertéren keresztül tudják garantálni a sérelmek jövőbeni megismétlődésének megakadályozását, vagy a közvetlen fenyegetés elhárítását, és
- d) figyelembe kell venni az alkalmazott módszerek és eljárások katonai szükségességét.

(10) A (7) bekezdésben meghatározott döntéshozatal rendjét a Kormány a 6. § (1) bekezdés l) pontjára figyelemmel határozza meg, különösen az elrendeléshez szükséges jelentések és információk körének, valamint a döntéshozatal folyamatának és jogosultjainak meghatározásával.

(11) Az (1) bekezdés szerinti feladatok ellátásához szükséges műveleti információkat a Honvédség kibertér műveleti erői a kibertérre irányuló önálló felderítő tevékenység, valamint a katonai egységek felderítő rendszer útján szerzik be.

(12) Az (1) bekezdés szerinti feladatok tervezése és végrehajtása érdekében az állami szervek és a 11. § (2) bekezdésében felsorolt állami szervnek nem minősülő, honvédelemben közreműködő szervek együttműködnek, a kapcsolódó szolgáltatási tevékenységet folytató gazdasági társaságok együttműködhetnek a Honvédség katonai kibertér műveleti erőivel.

89. §

A katonai kibertér műveleti erők ügyelnek arra, hogy eljárásuk vagy intézkedésük lehetőség szerint minél kisebb zavarkeltéssel és károkozással járjon. Ha a 88. § (1) bekezdés c) pontja szerinti fellépés érdekében tett intézkedések során vagy azzal összefüggésben a katonai kibertér műveleti erők kárt

okoznak, de az intézkedés elmulasztása feltehetően sokkal súlyosabb következménnyel járt volna, az így okozott károkért a katonai kibertér műveleti erőket nem terheli felelősség, kivéve, ha azokat szándékosan vagy súlyos gondatlanságból eredően okozták.

49. Az elektromágneses spektrumot kihasználó támadó, információszerző, felderítő eszközök elleni aktív elektromágneses műveletek végzésére vonatkozó különös szabályok

90. §

- (1) A Honvédség aktív elektromágneses műveletek végzésére létrehozott erői
  - a) a gyakorlatok, felkészítések során felkészülnek az aktív elektromágneses műveletek valós műveleti környezetben történő végrehajtására,
  - b) a gyakorlatok, felkészítések előtt tájékoztatják a tervezett tevékenységről a Honvédség spektrum használatért felelős szervezetét.
- (2) A Honvédség aktív elektromágneses műveletek végzésére kijelölt erői külföldi szolgálat alatti szakfeladatukat a hadszíntér spektrum használatáért, illetve az aktív elektromágneses műveletek tervezésért és vezetésért felelős szervezet feladatszabása alapján végzik.
- (3) Az (1) bekezdés szerinti feladatok – mint a Katonai Egységes Felderítő Rendszer résztvétekenységének – tervezéséért és vezetéséért, illetve a (2) bekezdés szerint feladatok szakmai koordinációjáért a Honvédség vonatkozásában a KNBSZ felel.
- (4) A (2) bekezdés szerinti aktív elektromágneses műveletek végzése tekintetében
  - a) a közvetlen fenyegetéssel időben, térben, frekvenciában arányos fellépés a cél, indokolatlan zavar okozása nem megengedett,
  - b) biztosítani kell az összhangot a kapcsolódó műveleti, nemzetbiztonsági, diplomáciai érdekekkel és törekvésekkel.

XII. Fejezet

Fegyver és más kényszerítő eszköz használata

50. A honvédségi szervezetek fegyverhasználata

91. §

- (1) A honvédségi szervezetek fegyverhasználati joghoz kötött feladataik végrehajtására rendszeresített fegyverzetüket a törvényben, a nemzetközi szerződésekben, a katonai erő-alkalmazás szabályaiban, valamint a jogszabályoknak megfelelő elöljárói parancsokban meghatározottak szerint használják. Kötelékben a honvéd csak a kötelék parancsnokának parancsára használhatja fegyverét.
- (2) A Harmadik rész szerinti, fegyverhasználatot megengedő feladat ellátása esetén e fejezet rendelkezéseit a tevékenységre vonatkozó alcímben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.
- (3) A honvédelemért felelős miniszter által kijelölt honvédségi szervezetek fegyveresen, fegyverhasználati joggal teljesítik a nemzetközi szerződésben foglalt katonai kötelezettségeket.
- (4) Ha a (3) bekezdés szerinti műveletet folytató többnemzeti katonai szervezet vagy a Honvédséggel együttműködő szövetséges fegyveres erő műveleti utasítása, harctevékenységi előírásokat tartalmazó dokumentuma és az ezek alapján kiadott parancsok szerint harctevékenységet kell végezni, a

fegyverhasználat és más kényszerítő eszközök alkalmazása során ezen dokumentumoknak a hazai jogszabályokban nem szabályozott előírásait is érvényesíteni kell.

(5) A fegyverhasználatot az ellenállás leküzdéséhez szükséges és arányos erőt alkalmazva kell végezni. A honvédségi szervezetek – a cél eléréséhez feltétlenül szükséges és arányos mértékben – törvényben meghatározott feltételek szerint más kényszerítő eszközt is alkalmazhatnak.

92. §

(1) Az autonóm fegyver- és védelmi rendszer honvédségi rendszeresítése, telepítése és alkalmazása során mind a rendszerek kialakítása, mind pedig azok üzemeltetése tekintetében elvárás, hogy

- a) a fegyverrendszerek automatizált működése keretében a célpontot megsemmisítő tűz vagy ezzel egyenértékű hatás alkalmazása csak a más módon el nem hárítható fenyegetések esetén és lehetőleg emberi beavatkozás lehetőségét biztosítva valósuljon meg,
- b) az autonóm fegyver- és védelmi rendszer működtetésének ténye és az ezzel összefüggésben követendő szabályok – a Honvédség alkalmazását, illetve külföldi missziós feladatellátást ide nem értve – a folyamatos védelmi jellegű feladatellátás kapcsán a hatásterületen tartózkodók számára ismertek legyenek és
- c) a rendszerek védelmi jellegű alkalmazása – a követendő szabályok betartása esetén – ne okozzon a hatásterületen élők számára aránytalan hátrányt.

(2) E törvénynek a fegyverzetre, fegyverhasználatra, kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó szabályait az autonóm fegyver- és védelmi rendszerek tekintetében az (1) bekezdésben meghatározottak érvényesítéséhez megfelelően alkalmazni kell.

51. A honvéd fegyverhasználat

93. §

(1) A fegyverhasználat a legsúlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazása, amelynek során a fegyveres szolgálatot teljesítő honvéd – saját elhatározásából vagy parancsra – szándékosan személyre irányított, vagy haditechnikai eszközzel kontrollált célzott lövést ad le.

(2) Ezen alcím alkalmazásában támadás az a tevékenység, amely a támadó részéről közvetlenül

- a) a fegyveres szolgálatot teljesítő honvéd élete vagy testi épsége ellen irányul, vagy a honvédet a szolgálata ellátására képtelen állapotba helyezi, vagy ilyen cselekményt megkísérel, veszélyezteti az őrzött, védett személyek, létesítmények vagy tárgyak biztonságát, vagy az őrzött objektumba, lezárt, védett és biztosított területre való jogellenes behatolásra,
- b) a fogoly kiszabadítására, az őrhely, az őrzött objektum, és tárgyak megrongálására, használhatatlanná tételére, megszerzésére, birtoklására vagy megsemmisítésére irányul.

(3) A honvéd az 59. § (2) bekezdésében meghatározott feladatok végrehajtása során is viselheti rendszeresített egyéni lőfegyverét, azonban azt csak jogos védelmi helyzetben használhatja. Jogos védelmi helyzetben a lőfegyver használhatatlanná válása vagy hiánya esetén fegyverhasználatnak kell tekinteni a testi sérülés okozására vagy az élet kioltására alkalmas bármely más eszköz ilyen célú használatát is.

(4) A fegyveres szolgálatot teljesítő honvéd – ha más kényszerítő eszközt nem alkalmazhat, vagy az nem vezetett eredményre, és a szolgálati feladatának teljesítéséhez feltétlenül szükséges – a jogos védelmi helyzet esetén kívül is jogosult és köteles fegyvert használni

- a) a szolgálat ellátása során a maga vagy társa, az őrzött, védett személyek, rendezvények, létesítmények vagy tárgyak biztonságát veszélyeztető, bárki részéről elkövetett támadás vagy az őrzött objektumba, lezárt területre történő jogellenes behatolás, onnan jogellenesen történő eltávozás megakadályozására,
- b) a fogoly őrzésére, kísérésére irányuló szolgálatban, ha bárki az őrt megtámadja, a támadásban résztvevővel szemben,
- c) lőfegyver, robbanóanyag, robbantó szerkezet vagy az ezeket magában foglaló haditechnikai eszköz, és az élet kioltására vagy élő erő harcképtelenné tételére rendszeresített más anyag jogosulatlan vagy erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására,
- d) a szolgálatban lévő katonai rendész a katona vagy a polgári személy általi támadás elhárítására, és a jogszerű intézkedéssel szembeni tetteges ellenállás leküzdésére, a feltétlenül szükséges mértékben,
- e) a katonai futárszolgálati feladatok ellátása során, a maga vagy társa elleni, illetve a rábízott küldemény biztonságát veszélyeztető támadás elhárítására.

94. §

(1) A fegyveres szolgálatot teljesítő honvéd a 93. § (4) bekezdésében meghatározottakon túl – ha más intézkedésre, kényszerítő eszköz alkalmazására nincs mód vagy az eredménytelen volt – lőfegyver használatára jogosult

- a) az élet, a testi épség elleni bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal, robbantó szerkezettel való elkövetésének megakadályozására,
- b) a szándékos emberölés elkövetésének megakadályozására vagy megszakítására,
- c) közveszély okozás, terrorcselekmény elkövetésének megakadályozására vagy megszakítására,
- d) a fegyver és az élet kioltására alkalmas más eszköz letételére irányuló felszólítás eredménytelensége esetén, ha a magatartás annak ember elleni közvetlen felhasználására utal.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott esetekben, továbbá, ha a lőfegyvert tömegben lévővel szemben kell alkalmazni, a honvéd köteles a rendőrség intézkedését kérni, kivéve, ha az eset összes körülményei folytán erre már nincs idő és a késedelem a honvéd intézkedésének eredményességét, a honvéd vagy más személy életét, testi épségét közvetlenül veszélyezteti.

95. §

(1) A fegyverhasználatot – kivéve, ha a művelet jellege vagy az eset körülményei nem teszik lehetővé – meg kell előznie:

- a) felszólításnak cselekvésre vagy a magatartás abbahagyására,
- b) más katona segítségül hívásának,
- c) lehetőség szerint más kényszerítő eszköz alkalmazásának,
- d) figyelmeztetésnek, hogy fegyverhasználat következik és
- e) figyelmeztető lövésnek.

(2) A fegyverhasználatot megelőző – az (1) bekezdésben meghatározott – intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha

- a) a művelet jellege nem teszi lehetővé, vagy

b) az eset összes körülményei folytán azokra már nincs idő és a késedelem az intézkedés eredményességét, az intézkedő honvéd vagy más személy életét, testi épségét közvetlenül veszélyezteti.

(3) Fegyverhasználat során kerülni kell az emberi élet kioltását.

(4) Nincs helye fegyverhasználatnak

a) ha annak indoka már megszűnt,

b) megtorlásként,

c) ha a támadás elhárítása tárgyra vagy állatra leadott lövéssel is elérhető,

d) ha olyan személy életét vagy testi épségét veszélyezteti, akivel szemben a fegyverhasználat feltételei nem állnak fenn,

e) várandós nővel, gyermekkorú, magatehetetlen, illetve a fegyverhasználat alapjául szolgáló cselekményben részt nem vevő személlyel szemben, ha e körülményről az intézkedőnek tudomása van, vagy az számára nyilvánvalóan felismerhető,

f) jogellenesen összegyűlt, vagy fegyvertelenül jogellenes magatartást tanúsító tömeg, csoportosulás széteszlatására,

g) – a jogos védelmi helyzet kivételével – abban az esetben, amikor a honvéd a Honvédség feladatait fegyverhasználati jog nélkül hajtja végre.

(5) A tömegben, csoportosulásban levő személy ellen fegyver használata kizárólag akkor jogszerű, ha vele szemben a fegyverhasználat feltételei fennállnak, valamint erőszakos és jogellenes magatartása másként nem elhárítható. A fegyverhasználatnak az egyes személy ellen kell irányulnia.

(6) A tömegben, csoportosulásban levő személlyel szembeni fegyverhasználatot – kivéve, ha a műveletek jellege nem teszi lehetővé – meg kell előznie:

a) a tömeg széteszlatására, vagy a jogellenes magatartás megszüntetésére irányuló felhívásnak, valamint

b) a tömeg széteszlatására irányuló egyéb kényszerítő eszköz alkalmazásának.

(7) Az emberélet szándékos elvétele esetét kivéve nem állapítható meg a fegyverhasználat jogellenessége, ha a fegyverhasználat során olyan személyt ér találat, aki a helyszínt a Honvédség felszólítása ellenére nem hagyta el.

52. Az egyéb intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazása

96. §

(1) A honvéd kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vont személynek.

(2) Több lehetséges és alkalmas intézkedés, vagy kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

(3) Katonával szemben az őr-, ügyeleti, rendészeti és fogolykísérő szolgálatot teljesítő honvéd, továbbá a szolgálati előljáró, és parancsára alárendeltje egyéb kényszerítő eszközt is alkalmazhat.

(4) Polgári személlyel szemben egyéb kényszerítő eszközt az ő-, ügyeleti, rendészeti és fogolykísérő szolgálatot teljesítő honvéd abban az esetben alkalmazhat, ha az őt megtámadja vagy szolgálati feladata teljesítésében egyéb módon akadályozza.

(5) A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.

(6) Ha a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre vagy használatára nincs lehetőség, más eszköz is igénybe vehető, ha a helyettesített eszköz alkalmazásának a feltételei fennállnak és az alkalmas az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósítására.

(7) Nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, vagy az intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

(8) E törvény alkalmazásában a lőfegyveren kívüli kényszerítő eszközök a következők:

- a) a testi kényszer,
- b) a könnygázsóró készülék,
- c) az elektromos sokkoló eszköz,
- d) a gumibot,
- e) a tonfa,
- f) a bilincs,
- g) a szolgálati kutya.

97. §

(1) A honvéd testi erővel a támadás elhárítására, valamely cselekvés kikényszerítésére vagy abbahagyására, valamint a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére testi kényszert alkalmazhat.

(2) Ha a testi kényszer a célját nem érte el vagy alkalmazására nincs lehetőség, a cél elérésére könnygázsóró készülék, elektromos sokkoló eszköz, gumibot vagy tonfa használható.

(3) Bilincs alkalmazható a személyi szabadságában korlátozott vagy korlátozni szükséges személy

- a) támadásának vagy ellenszegülésének megtörésére, valamint
- b) önkárosításának, szökésének, engedély nélküli eltávozásának, vagy ezek kísérletének megakadályozására.

(4) A honvéd szájkosárral ellátott szolgálati kutyát – pórázon vagy anélkül – kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei fennállnak.

(5) A honvéd szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha ez az intézkedésével szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges.

(6) A honvéd szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat

- a) a súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására,
- b) a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására,
- c) az őrzött objektumok megtámadásának elhárítására, vagy az illetéktelen behatolás megakadályozására.

53. A fegyver és más kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályai

98. §

(1) A fegyver és egyéb kényszerítő eszköz alkalmazása során megsérült személy részére, a szolgálat megszakítása nélkül, szükség esetén mások segítségül hívásával, segítséget kell nyújtani, és gondoskodni kell arról, hogy a sérültet orvos elláthassa.

(2) A kényszerítő eszköz alkalmazását a szolgálati előjárónak haladéktalanul jelenteni kell, aki a kényszerítő eszköz alkalmazásának a jogszerűségét köteles megvizsgálni, majd – a műveleti területen, valamint az 59. § (1) bekezdés h) és i) pontja szerinti feladat végrehajtása során végzett katonai tevékenység kivételével – álláspontjáról a kényszerítő eszköz alkalmazásától számított nyolc napon belül értesíti azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták.

(3) A kényszerítő eszköz jogszerűtlennek minősített használatáról a katonai ügyészt vagy a legfőbb ügyész által katonai büntetőeljárásra kijelölt ügyészséget nyolc napon belül értesíteni kell.

(4) Amennyiben a kényszerítő eszköz használata testi sérülést vagy halált okozott, a katonai ügyészt vagy a legfőbb ügyész által katonai büntetőeljárásra kijelölt ügyészséget haladéktalanul értesíteni kell.

99. §

(1) Műveleti területen végzett katonai tevékenység során a honvéd, amennyiben azt a Honvédség, a műveletet folytató többnemzeti katonai szervezet vagy a Honvédséggel együttműködő szövetséges fegyveres erő műveleti utasítása, harctevékenységi előírásokat tartalmazó dokumentuma megengedi, az abban foglaltak szerint, a nemzetközi jog normáival összhangban testi sérülés okozására alkalmas kényszerítő eszközt is használhat, azonban annak használata nem irányulhat az emberi élet kioltására.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazása során nem minősül fegyverhasználatnak a gumilövedék, a pirotechnikai eszköz, a könnygázgránát, az elfogó háló lőfegyverrel vagy az e célra szolgáló egyéb kilövő eszközzel történő célba juttatása.

100. §

(1) Akinek a honvéd e fejezet szerinti kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette, illetve jogát vagy jogos érdekét érintette, az állományilletékes parancsnok útján panasszal fordulhat a Magyar Honvédség parancsnokához.

(2) Az (1) bekezdés szerinti panasz elbírálása során a 87. §-ban foglaltak szerint kell eljárni.

(3) Az e § szerinti jogról az érintettet a kényszerítő eszköz alkalmazását követően megfelelően tájékoztatni kell.

(4) A kényszerítő eszköz jogszerűtlennek minősített használatáról a katonai ügyészt vagy a legfőbb ügyész által katonai büntetőeljárásra kijelölt ügyészséget nyolc napon belül, ha pedig a kényszerítő eszköz használata testi sérülést vagy halált okozott, haladéktalanul értesíteni kell.

101. §

(1) Az a polgári személy, akinek az e fejezetben meghatározott fegyver használata, vagy egyéb kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette, a 100. § szerinti eljárás helyett kérheti, hogy

– amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá – panaszát az alapvető jogok biztosa által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el a Magyar Honvédség parancsnoka.

(2) Az alapvető jogok biztosának vizsgálata idején a panasz elbírálására nyitva álló határidő nyugszik.

54. A légiereőre vonatkozó különös fegyverhasználati szabályok

102. §

(1) A Magyarország légterének oltalmazásában részt vevő szövetségi és magyar légvédelmi készenléti erők feladatköre a légteret megsértő, vagy jogosulatlanul igénybe vevő, az azonosítatlan, ismeretlen szándékkal repülést végző vagy ott ellenséges tevékenységet folytató, repülési szabályt sértő légi járművekkel kapcsolatos tevékenységekre, továbbá a bajbajutott légi járműveknek történő segítségnyújtásra terjed ki.

(2) A szövetség által meghatározott NATO felelősségi körzet légterének oltalmazásában részt vevő, NATO műveleti alárendeltségű légvédelmi készenléti erők a stratégiai parancsnok alárendeltségében, a NATO regionális illetékes parancsnokának irányítása alatt teljesítik szolgálatukat.

(3) A Magyarország légterének oltalmazásában részt vevő magyar és szövetséges légvédelmi készenléti erők fegyvereivel figyelmeztető vagy megsemmisítő tűz nyitható az ország légterében tartózkodó légi járműre, ha az

- a) fedélzeti fegyverzetét alkalmazza, vagy
- b) más módon fegyverrel vagy eszközzel az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető súlyos, erőszakos cselekményt követ el, illetve katasztrófát idéz elő, vagy
- c) egyértelműen arra lehet következtetni, hogy az a) vagy a b) pont szerinti cselekmény elkövetésére törekszik és a légvédelmi készenléti erők felszólításának szándékosan nem tesz eleget.

(4) A (3) bekezdés c) pontja szerinti esetben a felszólítás és a figyelmeztető tűz mellőzhető, ha az eset összes körülményei folytán arra már nincs idő és a késedelem az élet- és vagyónbiztonság sérelmével járna.

(5) A NATO műveleti alárendeltségében levő magyar vagy a szövetséges légvédelmi készenléti erői magyar légtérben történő figyelmeztető vagy megsemmisítő tüze kiváltására vonatkozó parancs végrehajtására csak a Honvédség légiereő ügyeletes parancsnokának megerősítésével kerülhet sor.

(6) A nemzeti alárendeltségű légvédelmi készenléti szolgálatot ellátó erők figyelmeztető vagy megsemmisítő tüze kiváltására vonatkozó parancsot a Honvédség légiereő ügyeletes parancsnoka adhat.

(7) A külföldi légtérben nemzeti alárendeltségű magyar légvédelmi készenléti szolgálatot ellátó erők figyelmeztető vagy megsemmisítő tüze kiváltására vonatkozó parancsot a Honvédség légiereő ügyeletes parancsnoka adhat.

(8) A NATO műveleti alárendeltségében levő magyar légvédelmi készenléti erők külföldi légtérben történő figyelmeztető vagy megsemmisítő tüze kiváltására vonatkozó parancs végrehajtására csak a Honvédség légiereő ügyeletes parancsnokának megerősítésével kerülhet sor.

(9) Az (1) bekezdés szerinti feladatot ellátó légi jármű vezetője az ellene irányuló közvetlen támadás elhárítása érdekében – azonnali jelentési kötelezettség mellett – saját elhatározása alapján tüzet nyithat.

(10) A (3)–(9) bekezdés szerinti eseményekről haladéktalanul jelentést kell tenni a honvédelemért felelős miniszternek, aki tájékoztatja a miniszterelnököt. Az eseményről és a megtett intézkedésekről a Kormány az Országgyűlést és a köztársasági elnököt haladéktalanul tájékoztatja.

55. A külföldi szolgálatot teljesítők fegyverhasználatára vonatkozó külön szabályok

103. §

(1) Ezen alcím rendelkezéseit a külföldi szolgálat teljesítése során az 51-53. alcímmel összhangban, a nemzetközi jogi mandátum eltérő szabályainak hiányában kell alkalmazni.

(2) Fegyveren az egyéni használatra rendszeresített lőfegyvert kell érteni. A lőfegyver használhatatlanná válása vagy hiánya esetén fegyverként használható a testi sérülés okozására vagy az élet kioltására alkalmas bármely más eszköz is.

(3) Az 51. alcímben foglaltakon túl ezen alcím tekintetében támadás az a tevékenység, amely a külföldi szolgálat célját a támadó részéről fenyegeti, a külföldi szolgálat eredményes végrehajtását megghiúsítja, vagy megghiúsíthatja.

104. §

(1) A fegyver és az egyéb kényszerítő eszköz alkalmazása során megsérült személy részére, a szolgálat megszakítása nélkül, szükség esetén mások segítségül hívásával, segítséget kell nyújtani, és – amennyiben a műveleti tevékenység eredményes végrehajtását nem veszélyezteti – gondoskodni kell arról, hogy a sérültet orvos elláthassa.

(2) Ha a kényszerítő eszközt utasításra alkalmazták, a jelentés megtétele az utasítást adó előjáró kötelezettsége, és az utasítás jogszerűségéről a műveleti parancsnok tájékoztatása alapján a Magyar Honvédség parancsnoka foglal állást.

(3) Akinek a Honvédség állományába tartozó személy ezen alcím szerinti intézkedése, annak elmulasztása vagy kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette, illetve jogát vagy jogos érdekét érintette, a 100. § (1) bekezdésétől eltérően a műveleti parancsnok útján fordulhat panasszal a Magyar Honvédség parancsnokához.

XIII. Fejezet Gyakorlatok és kiképzések

105. §

(1) A honvédelmi szervezetek állománya az e törvényben meghatározott feladatok végrehajtására való felkészülés érdekében a kiképzés során is működteti fegyverzetét.

(2) A Honvédség belföldi fegyveres kiképzését a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyongazdálkodásában lévő ingatlanon kell végrehajtani.

(3) A (2) bekezdés szerinti rendelkezéstől a Kormány rendeletben eltérhet.

(4) A Honvédség részvételével – vagy szervezésében – megvalósuló nemzetközi katonai kiképzésekre e fejezet rendelkezése az irányadó.

XIV. Fejezet
A katonai jelképek és jelzések

106. §

(1) Katonai jelképek: a Honvédség főparancsnokának lobogója, a csapatzászló, a zászlószalag, a hadilobogó, az árbocszalag, a történelmi zászlósor és a felségjel.

(2) A Honvédség főparancsnokának lobogója a köztársasági elnök által használt címert a csapatzászló elemeivel ötvözi.

(3) A csapatzászlóra elismerésként ünnepélyes alkalmakkor a honvédelemért felelős miniszter vagy a Magyar Honvédség parancsnoka zászlószalagot köthet.

(4) A Honvédség hadihajói az állami felségjog jelzésére hadilobogót használnak. A hadihajók árbocjelvénye az árbocszalag, a rangidős parancsnoki lengő és a miniszteri lengő.

(5) A történelmi zászlósor a magyar történelem kiemelkedő hadieseményeinek, valamint állandó hadseregeinek zászlóiból áll. A történelmi zászlósor nemzeti ünnepek állami rendezvényein, és kiemelkedő katonai rendezvényen katonai tiszteletadással vonulatható fel.

(6) A Honvédség szárazföldi, légi és vízi járművei, a katonai járművek – a hadviselés szabályaira vonatkozó nemzetközi egyezményeknek megfelelően – a nemzeti hovatartozásuk jelzésére jelvényt, felségjelet viselnek.

(7) A személyi állomány, a csapatok és a járművek megkülönböztetésére jelzéseket kell alkalmazni. Ezek a katonai egyenruha, a katonai rendfokozati jelzés, a csapatkarjelzés és csapatjelvény, a Honvédség meghatározott közúti, légi és vízi járműveinek jelzései, valamint az összefoglaló honvéd elnevezés.

(8) A honvédek beosztásukhoz és feladataik végrehajtásához egyenruhát viselnek, a nyugállományúak a honvédelem érdekében végzett tevékenységük során egyenruhát viselhetnek. Egyenruha viselése a honvédelemért felelős miniszter rendeletében meghatározottak szerint engedélyezhető a szolgálaton kívüli állománynak, továbbá a rendelkezésre állása időszakában az önkéntes tartalékosnak és műveleti területen a rendvédelmi szerv tagjának, ha a Honvédség érdekében végeznek tevékenységet. Az önkéntes tartalékos a rendelkezésre állása időszakában a szerződésében meghatározott esetben is viselhet egyenruhát. A köztársasági elnök és a Kit. szerinti politikai- vagy szakmai felsővezető műveleti területen és gyakorlaton egyenruhát viselhet. Más személyek részére a Honvédségnél rendszeresített egyenruha, vagy azzal összetéveszthető ruházat viselete tilos.

(9) Az arra jogosult az öltözködésre vonatkozó szabályok betartásával kizárólag a Honvédségnél rendszeresített egyenruhát viselhet. A honvédelemért felelős miniszter rendeletében meghatározott esetekben az egyenruha viselése megtiltható, előzetes írásbeli engedélyhez köthető, megvonható, valamint egészségi okból korlátozható.

(10) A honvéd rendfokozatát az egyenruhán elhelyezett rendfokozati, vagy megkülönböztető jelzések fejezik ki. Az önkéntes tartalékos a szerződésben meghatározottak szerint rendfokozatot visel.

Rendszeresített rendfokozat viselésére kizárólag a honvéd, a rendvédelmi szervek állománya, valamint – a rá vonatkozó korlátozásokkal – e szervezetek nyugállományú tagja és az önkéntes tartalékos jogosult. Amennyiben a szolgálaton kívüli állomány tagjának egyenruha viselete engedélyezett, legutolsó rendfokozatát az egyenruhán elhelyezett rendfokozati jelzések fejezik ki. Az arra jogosult a rendfokozatát vagy az évfolyamjelzését neve feltüntetése után használja. A rendfokozatát az önkéntes tartalékos az önkéntes tartalékos állományra, a nyugállomány tagja a nyugállományra, a szolgálaton kívüli állomány tagja a szolgálaton kívüli állományra utaló megjelöléssel használhatja. A név és a rendfokozat között a képzettségére utaló jelző nem használható.

(11) A csapatkarjelzés a honvéd karjelzés szerinti honvédelmi szervezethez való tartozásának és korábbi honvédelmi szervezetének megkülönböztető jele.

(12) Honvédséghez köthető megjelölések a honvédelemért felelős miniszter rendeletében megállapított

- a) szó, szóösszetétel, beleértve a személyneveket és a jelmondatokat is,
- b) ábra, kép,
- c) sík- vagy térbeli alakzat,
- d) szín, színösszetétel, fényjel, hologram,
- e) hang,
- f) mozgást megjelenítő megjelölés,
- g) pozíciómegjelölés,
- h) multimédia-megjelölés,
- i) mintázat, valamint
- j) az a)–i) pontban szereplő megjelölések kombinációja.

(13) A honvédelemért felelős miniszter rendeletében meghatározottak szerint engedélyezi a katonai jelképek és jelzések, valamint a Honvédséghez köthető megjelölések használatát.

HARMADIK RÉSZ KATONAI VÁLSÁGKEZELÉS

XV. Fejezet Honvédelmi válsághelyzet

107. §

(1) A honvédelmi válsághelyzet olyan összehangolt védelmi tevékenység, amelyet a Kormány a honvédelemért felelős miniszter javaslatára a (2) bekezdésben meghatározott célból rendelhet el.

(2) Honvédelmi válsághelyzet

- a) a Magyarországgal szomszédos államban kialakult, katonai kezelést is igénylő és Magyarország biztonságát közvetlenül veszélyeztető válság magyarországi hatásaira tekintettel,
- b) külső fegyveres támadás vagy hatásában külső fegyveres támadással egyenértékű, részben vagy egészben katonai jellegű cselekménnyel való fenyegetés esetén vagy
- c) az Észak-atlanti Szerződés 4. vagy 5. cikkével, valamint az Európai Unióról szóló szerződés 42.7 cikkével, illetve az Európai Unió Működéséről szóló szerződés 222. cikkével összefüggő katonai kötelezettségek teljesítésére való felkészülés érdekében

rendelhető el.

(3) Honvédelmi válsághelyzet nem rendelhető el, valamint az elrendelt honvédelmi válsághelyzetet haladéktalanul meg kell szüntetni, ha hadiállapotot vagy szükségállapotot hirdettek ki.

(4) Honvédelmi válsághelyzetben a Vbö.-ben meghatározottak szerint – a Vbö.-ben meghatározott intézkedéseken túl – a Kormány intézkedésként bevezetheti

- a) a honvédelmi szervezet készenlétének fokozását,
- b) a KNBSZ és a Honvédség felderítő, elhárító, valamint kibertér műveleti erői tevékenységének fokozását a fenyegetettség Magyarországra történő áttérjedésének, illetve magyarországi felerősödésének megakadályozása érdekében,
- c) hivatalos állásfoglalások kötelező kiadását a közszolgálati műsorszórók részére,
- d) a honvédelem szempontjából fontos termékek, energiahordozók, fogyasztási cikkek készletezését,
- e) a közigazgatás, a honvédelmi igazgatás, a Honvédség, a honvédelemben közreműködő szervek működése szempontjából fontos beosztások, munkakörök - egyszerűsített eljárásban történő - feltöltését, túlmunka végzését,
- f) a rádióspektrum használatra vonatkozó korlátozó szabályok bevezetését, speciális üzemmódok előkészítését,
- g) a magyar légtérben és a repülőtereken a katonai légiforgalmi irányítás szükséges mértékű bevezetését,
- h) az állampolgárokat is érintő riasztási fokozatok alkalmazását,
- i) a súlyos, erőszakos cselekmények megelőzése vagy elhárítása érdekében a Honvédség és a rendőrség felkészített erőinek összehangolt fellépését egyes közintézmények és közforgalmú helyek megközelíthetőségének korlátozásával vagy kizárásával.

XVI. Fejezet

A váratlan támadás elhárítása

108. §

(1) A Kormány váratlan támadás esetén a támadás elhárítására, Magyarország területének oltalmazására, a törvényes rend, az élet- és vagyonbiztonság, a közrend és a közbiztonság védelme érdekében – az ország fegyveres védelmi terve szerint – a szükségállapot vagy a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését megelőzően is a támadással arányos és arra felkészített erőkkel azonnal intézkedni köteles.

(2) Az (1) bekezdés szerinti célok érdekében a honvéd egyéni fegyverét köteles használni, valamint a kezelésre kijelölt fegyverzetet használhatja az ország területén jogellenesen tartózkodó mindazon külső fegyveres csoport tagjával szemben, aki

- a) fegyverét alkalmazza,
- b) más módon fegyverrel vagy eszközzel az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető súlyos, erőszakos cselekményt követ el, illetve katasztrófát idéz elő, vagy
- c) egyértelműen arra lehet következtetni, hogy az a) vagy b) pont szerinti cselekmény elkövetésére törekszik, és a honvéd felszólításának szándékosan nem tesz eleget.

NEGYEDIK RÉSZ ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

XVII. Fejezet
A törvény hatálybalépése és végrehajtása

109. §

A hadkötelezett jogállását, illetve a honvédelmi munkakötelezettség részletes szabályait tartalmazó törvényjavaslatot már a béke időszakában elő kell készíteni és rendszeresen felül kell vizsgálni.

56. Felhatalmazó rendelkezések

110. §

(1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg

1. a honvédelemért felelős miniszternek a honvédelem irányításával, valamint a Honvédség irányításával kapcsolatos feladatait,
2. a NATO Állandó Védelmi Terveivel kapcsolatos feladatok végrehajtásának rendjét, és az ezekkel összefüggő gyorsított nemzeti döntéshozatali eljárást,
3. légitámadás esetére a légiriasztási rendszer szabályait,
4. az autonóm államigazgatási szervek és az önálló szabályozó szervek kivételével a központi államigazgatási szervek honvédelmi tevékenységét, az azzal kapcsolatos irányítási és vezetési rendet, valamint honvédelmi igazgatási feladat- és hatáskörét,
5. a magyarországi székhelyű, a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti gazdálkodó szervezeteknek a NATO Biztonsági Beruházási Programja keretében kiírásra kerülő pályázatokon való részvételi jogosultsága feltételeit, a jogosultság megszerzésével kapcsolatos eljárás szabályait és az eljáró szervezetet, valamint a NATO vonatkozó szabályainak figyelembevételével a Magyarország területén kivitelezendő Biztonsági Beruházási Programok megvalósításában közreműködő belföldi és külföldi székhelyű, a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti gazdálkodó szervezetek kiválasztásának módját,
6. befogadó nemzeti támogatás nyújtásával kapcsolatos kormányzati feladatokat,
7. a Honvédség feladatainak ellátásával összefüggő nemzetközi kártérítési ügyekkel kapcsolatos eljárás részletes szabályait,
8. a hadkötelezettség teljesítésével összefüggő egyes költségek megtérítésének és a díjazások folyósításának szabályait,
9. a Honvédség által védendő létesítmények, valamint a Szent Korona és a hozzá tartozó egyes jelvények őrzésére vonatkozó szabályokat,
10. az önkéntes tartalékos rendszer munkáltatói ösztönző-kompenzációs elemének részletes szabályait,
11. a tűzszerészeti mentesítési feladatok ellátásával összefüggő szabályokat,
12. a szövetségi és honi védelmi infrastruktúra működésének biztosítása, fejlesztése érdekében a honvédelmi és katonai célú építmények, ingatlanok működési és védőterületei kijelölésének eljárási szabályait,
13. a határátlépéssel járó csapatmozgások engedélyezésére vonatkozó kormányzati feladatokat, a Kormány hatáskörébe tartozó határátlépéssel járó csapatmozgások engedélyezésével kapcsolatos részletes eljárási szabályokat,
14. a Honvédség személyi állományának kártalanítására vonatkozó esetköröket, valamint a kártalanítással kapcsolatos feladatokat,
15. a honvédelmi létfontosságú rendszerelemek azonosításának, kijelölésének és védelmének szabályait,
16. a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatokra történő felkészítés követelményeit,

17. az e törvényben meghatározott kibertér műveleti feladatok további szabályait,
18. a hadkötelezettségtől eltérő időszakban a járulékos kötelezettségek teljesítésére vonatkozó szabályokat és az eljárást, valamint a meghagyásba bevont szervek és szervezetek által elvégzendő meghagyási feladatok ellenőrzésének rendjét,
19. a fegyveres erők kiképzéseinek a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyonkezelésében lévő ingatlanon kívüli végrehajtásának szabályait,
20. a katonai hatósági, szakhatósági hatásköröket, az eljáró katonai hatóságot, szakhatóságot,
21. a katonai hatósági eljárásokra vonatkozó részletes szabályokat,
22. a katonai igazgatási szervek elnevezését és illetékességi területét,
23. a behívási akadályokat,
24. a Honvédség veszélyhelyzettel, illetve egészségügyi válsághelyzettel összefüggő feladatokban történő közreműködésének tartalmát, valamint
25. a Honvédség térítés ellenében végezhető tevékenységeinek részletes szabályait.

(2) Felhatalmazást kap a honvédelemért felelős miniszter, hogy rendeletben állapítsa meg

1. a Honvédség által a Köztársasági Elnöki Hivatalnál foglalkoztatottak részére nyújtható, üdültetési és pihentetési szolgáltatások fajtáit, azok feltételeit és rendjét, továbbá a Honvédség személyi állományába nem tartozó személyeknek szolgálati érdekekkel összefüggésben nyújtható költségtérítések fajtáit, mértékét, a jogosultság feltételeit, az azokban való részesítés, a megállapítás, a kifizetés, az elszámolás, a visszatérítés rendjét,
2. a nyugállományú honvédek és a honvédelmi szervezettől nyugdíjba vonult honvédelmi alkalmazottak, közalkalmazottak segítségét célul kitűző civil szervezetek természetbeni támogatásával összefüggő szabályokat,
3. a katonai futárszolgálat feladatait,
4. a katonai rendészeti tevékenységet, az intézkedések végrehajtásának eljárási szabályait, módját, a kényszerítő eszközök alkalmazásának szabályait, a kényszerítő eszközök alkalmazása kivizsgálásának eljárási szabályait,
5. a fegyver és egyéb kényszerítő eszköz használatának kivizsgálásának rendjét és az azonnal foganatosítandó intézkedéseket,
6. a honvédelmi szervezet és a honvédelemért felelős miniszter által az állam nevében alapított, honvédelmi szervezetnek nem minősülő többcélú szakképző intézmény jogi képviselőjének és jogi képviselője felügyelőjének rendjét,
7. a honvédségi munkavállalók munkabérének folyósítását, jutalmazását, a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztériumi kormánytisztviselőknek, a honvédségi munkavállalóknak és közeli hozzátartozóiknak nyújtható juttatások, költségtérítések rendszerét és feltételeit, továbbá a nyújtott üdültetés, pihentetés, szociális és a kegyeleti gondoskodás, az étkezési, valamint a lakhatási támogatások és költségtérítések körét, a jogosultság feltételeit és rendjét, továbbá az ideiglenes külföldi kiküldetést teljesítő és a külföldi képzésben részt vevő honvédségi munkavállalók, a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztériumi kormánytisztviselők részére nyújtható juttatások, költségtérítések megállapításának, kifizetésének és elszámolásának rendjét,
8. a NATO központi nyilvántartó, a NATO központi rejtjel elosztó hatóság működési rendjét, valamint a nyilvántartó rendszer működéséhez szükséges általános követelményeket és eljárásokat,
9. a meg nem térülő károk leírással vagy törléssel történő rendezésének és nyilvántartásának sajátos szabályait, a kártérítési eljárás munkáltatói jogkört gyakorló általi megszüntetésére, a kár leírására és a törlésére vonatkozó munkáltatói jogkörök vezetési szintektől és a kár összegétől függő differenciált módon történő megállapítására vonatkozó szabályokat,

10. az egészségügyért felelős miniszterrel egyetértésben a Honvédség munkakörei, beosztásai betöltésével összefüggésben az alkalmassági vizsgálatra, annak elrendelésére, véleményezésére vonatkozó szabályokat, valamint az eljárás rendjét,
11. a behívásra tervezhető létszámot, a katonai szolgálat időtartamát, a katonai szolgálatra való behívás időpontját,
12. az egészségügyért felelős miniszter egyetértésével a hadkötelesek katonai szolgálatra való alkalmassága elbírálásának, felülvizsgálatának rendjét,
13. a külföldi katonai szolgálat esetén a rangidős nemzeti képviselőt megillető jogköröket,
14. a szövetségi és honi védelmi infrastruktúra működésének biztosítása, fejlesztése érdekében a honvédelmi és katonai célú építmények, ingatlanok működési és védőterületei megállapításának szakmai szabályait,
15. a katonai jelképek tartalmi elemeit, leírását, az adományozásukra és használatukra vonatkozó szabályokat,
16. az adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben a katonai hatóságok eljárásáért fizetendő igazgatási szolgáltatás díj mértékét és a díjfizetés szabályait,
17. a lő- és gyakorlóterek biztonságos használatához szükséges korlátozások elrendelésének és az e körben felmerülő károk megtérítésének részletes szabályait,
18. az egyenruha, a katonai rendfokozati és a fegyvernemi jelzés, az évfolyamjelzés, a kitüntetés és a szolgálati jel viselésének módját, továbbá az egyenruha és a rendfokozat viselésének korlátozását, előzetes engedélyhez kötését, tilalmát, az egyenruha-viseléssel és annak megvonásával kapcsolatos jogkört gyakorló szervezetet, az egyenruha viselésének megvonására vonatkozó eljárás rendjét,
19. a Honvédségnél rendszeresített egyéni lőfegyverek szolgálati feladatellátással összefüggő tárolásának és viselésének szabályait,
20. a honvédelmi szervezet működésére szolgáló, korlátozott elérésű területekre történő beléptetés eljárási szabályait, az engedélyezésre jogosult személyek kijelölésének rendjét,
21. a Honvédséghez köthető megjelöléseket és azok használata engedélyezésének szabályait,
22. a társadalom honvédelmi felkészítésének és a honvédelmi tudatosság erősítésének egyes feladatait,
23. a hadkötelesek katonai szolgálatra behívásának, és a hadkötelezettek katonai szolgálatának, valamint leszerelésének rendjét,
24. a fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésének engedélyezéséhez szükséges formanyomtatványokat, valamint
25. azokat a honvédelmi érdekhez közvetlenül kapcsolódó tevékenységet folytató gazdasági társaságokat, amelyek tekintetében a 47. §-ban meghatározott jogköröket gyakorolja.

(3) Felhatalmazást kap a Kormány tagja, hogy a honvédelemért felelős miniszterrel egyetértésben rendeletben

- a) határozza meg ágazata honvédelmi, valamint a befogadó nemzeti támogatással kapcsolatos feladatait,
- b) a feladat- és hatáskörét érintően honvédelemben közreműködő szerveket jelöljön ki, részükre honvédelmi kötelezettség teljesítésében való közreműködés kötelezettségét állapítsa meg,
- c) határozza meg az országos jelentőségű termelési, ellátási szolgáltatások, az infrastrukturális hálózatok előkészítésének és igénybevételeinek anyagi jogi szabályait,
- d) jelölje ki ágazatában az irányítási, felügyeleti vagy tulajdonosi, résztulajdonosi jogkörök gyakorlásában érintett szervezetek közül a meghagyásba bevonható szervezetet, valamint határozza meg meghagyással kapcsolatos feladataikat.

(4) Felhatalmazást kap a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter, hogy – a honvédelemért felelős miniszterrel egyetértésben – rendeletben állapítsa meg a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatok végrehajtására, valamint készletképzésre vonatkozó részletes követelményeket.

57. Hatályba léptető rendelkezések

111. §

Ez a törvény 2023. július 1-jén lép hatályba.

58. Átmeneti rendelkezések

112. §

A 9. § (3) bekezdését a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény módosításáról szóló 2016. évi CXXXIII. törvény hatálybalépésekor el nem évült követelményekre is alkalmazni kell.

59. Az Alaptörvény sarkalatosságra vonatkozó követelményének való megfelelés

113. §

E törvény

- a)* I. Fejezete az Alaptörvény XXXI. cikk (3)-(6) bekezdése és 45. cikk (5) bekezdése,
- b)* 4–6. §-a, 8. § (1)–(5) és (7) bekezdése, 13. §-a, 14. §-a, 17. § és 18. §-a az Alaptörvény 45. cikk (5) bekezdés,
- c)* III. Fejezete és 1. melléklete az Alaptörvény XXXI. cikk (3)-(5) bekezdése,
- d)* VII. Fejezete, VIII. Fejezete, 72–79. §-a, XI–XIII. Fejezete, XV. Fejezete és XVI. Fejezete az Alaptörvény 45. cikk (5) bekezdése,
- e)* 110. §-a, 115. §-a és 118. § b) pontja az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdése, XXXI. cikk (3) bekezdése, 45. cikk (5) bekezdése, 52. cikk (5) bekezdése és 54. cikk (8) bekezdése, valamint
- f)* 117. § (2) bekezdése az Alaptörvény XXXI. cikk (3) bekezdése alapján sarkalatosnak minősül.

60. Hatályon kívül helyező és hatályba nem lépésről szóló rendelkezések

114. §

Hatályát veszti az Észak-atlanti Szerződés tagállamai közötti, fegyveres erőik jogállásáról szóló Megállapodáshoz történő csatlakozásról, a Megállapodás kihirdetéséről, valamint a Megállapodáshoz kapcsolódó egyes jogszabályok módosításáról szóló 1999. évi CXVII. törvény 15. §-a.

115. §

Hatályát veszti a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény.

116. §

Hatályát veszti a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény 41. § (3) és (4) bekezdése és 3. melléklete.

117. §

(1) Hatályát veszti a honvédségi adatkezelésről, az egyes honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos katonai igazgatási feladatokról szóló 2013. évi XCVII. törvény 2. és 3. alcíme.

(2) Hatályát veszti a honvédségi adatkezelésről, az egyes honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos katonai igazgatási feladatokról szóló 2013. évi XCVII. törvény 36-39. §-a.

118. §

Nem lép hatályba a Vbő.

- a)* 85. § (1) bekezdés g) pontja,
- b)* 91. § (1)–(6) bekezdése, 91. § (7) bekezdés a)–g) és j)–k) pontja, 91. § (8) bekezdés a)–h), m) és p)–s) pontja,
- c)* 91. § (7) bekezdés h), i) és l) pontja, 91. § (8) bekezdés i)–l), n), o) és t) pontja,
- d)* 92. § (5) bekezdés a) pontja.

Jegyzék a meghagyásba tartozó munkakörökről és a meghagyásba bevont szervekről

1. I. kategória

- 1.1. a köztársasági elnök, az országgyűlési, európai parlamenti képviselő, főpolgármester, polgármester, önkormányzati képviselő, a megyei vagy fővárosi közgyűlés elnöke, tagja,
- 1.2. az Alkotmánybíróság elnöke és tagjai,
- 1.3. az Állami Számvevőszék elnöke és alelnökei,
- 1.4. a Magyar Nemzeti Bank elnöke és alelnökei,
- 1.5. a Kúria elnöke és elnökhelyettesei,
- 1.6. a legfőbb ügyész és helyettesei,
- 1.7. az alapvető jogok biztosa és helyettesei,
- 1.8. az Országos Bírósági Hivatal elnöke és elnökhelyettesei,
- 1.9. a Kit. 3. § (3) és (4) bekezdése szerinti politikai felsővezető és politikai vezető, valamint 3. § (7) bekezdés a) és b) pontja szerinti szakmai felsővezető,
- 1.10. a területi védelmi bizottság tagja, titkára,
- 1.11. II. kategóriájú meghagyásba bevont szervek, szervezetek vezetői.

2. II. kategória

- 2.1. az Országgyűlés Hivatala,
- 2.2. a Köztársasági Elnök Hivatala,
- 2.3. az Alkotmánybíróság Hivatala,
- 2.4. az alapvető jogok biztosának Hivatala,
- 2.5. a Magyar Tudományos Akadémia,
- 2.6. az Állami Számvevőszék,
- 2.7. a Magyar Nemzeti Bank,
- 2.8. a bíróságok,
- 2.9. az ügyészségek,
- 2.10. a Ksztv. szerinti központi kormányzati igazgatási szerv, az önálló szabályozó szerv és az autonóm államigazgatási szerv,

- 2.11. a fővárosi és megyei kormányhivatalok, valamint ezek járási és fővárosi kerületi hivatalai,
- 2.12. a körjegyzőség, a polgármesteri hivatalok (a képviselő-testület hivatala, a megyei jogú város kerületi hivatala, a fővárosi kerületi képviselő-testület hivatala), a megyei közgyűlés hivatala, a főpolgármesteri hivatal (a fővárosi közgyűlés hivatala), az önkormányzati hatósági igazgatási társulások,
- 2.13. a Médiaszolgáltatás Támogató- és Vagyongazdálkodó Alap, a Magyar Rádió Zártkörűen Működő Részvénytársaság, a Duna Televízió Zártkörűen Működő Részvénytársaság, a Magyar Távirati Iroda Zártkörűen Működő Részvénytársaság, a Magyar Televízió Zártkörűen Működő Részvénytársaság,
- 2.14. a honvédelmi szervezetek,
- 2.15. a rendvédelmi szervek, az Országgyűlési Őrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok,
- 2.16. jogszabály, illetve a Kormány tagja által honvédelmi feladat ellátására kijelölt, honvédelemben közreműködő szervek, szervezetek
- 2.17. az egyházi jogi személyek,
- 2.18. a lakosság részére alapvető közüzemi szolgáltatást nyújtó szervek.
3. **III. kategória:** A területi védelmi bizottság által egyedileg, határozattal kijelölt, meghagyásba bevont szervek.

A katonai eskü

1. A honvéd a katonai szolgálat megkezdésekor a következő esküt teszi le:

Én ..... esküszöm, hogy Magyarországot híven szolgálom, hűséges honvédje leszek. Magyarország függetlenségét, az állampolgárok jogait és szabadságát bátran, az Alaptörvény és a törvények betartásával és betartatásával, a rám bízott honvédek és fegyverek erejével, életem árán is megvédem. Előjáróim parancsainak engedelmeskedem, alárendeltjeimet jogaik tiszteletben tartásával vezetem, róluk emberséggel és felelősséggel gondoskodom. (Az esküt tevő meggyőződése szerint:) Isten engem úgy segítjen!

2. A fegyver nélküli katonai szolgálat megkezdésekor a hadkötelezett a következő esküt teszi le:

Én, ... esküszöm, hogy Magyarországot a törvények betartásával, a fegyver nélküli katonai szolgálat követelményeinek megfelelően híven szolgálom. (Az esküt tevő egyéni meggyőződése szerint:) Isten engem úgy segítjen!

3. A honvéd koronaőr a következő esküt teszi:

Én ..... ünnepélyesen esküszöm, hogy a Magyarország alkotmányos folytonosságát megtestesítő Szent Koronát minden körülmények között, minden veszélytől megóvom és állhatatosan őrzöm, illetéktelen kézre jutását életem árán is megakadályozom. A különleges szolgálat által megkívánt magas követelmények érdekében tudásomat, testi erőnlétemet a legjobb állapotban tartom, egész életemben erkölcsi feddhetetlenségre törekszem.

A Honvéd Koronaőrség bajtársi szellemétől áthatva, példamutató módon mindenkor becsülettel, magyar honvédhez méltón, harcban vitéz módon küzdve élek és halok. (Az esküt tevő meggyőződése szerint:) Isten engem úgy segítjen!

Általános indokolás

1. Magyarország történetében a honvédelem ügye mindvégig a nemzet, az ország, az állam fennmaradásának kulcskérdése volt. A több mint 170 évre visszatekintő szabályozás története az ország szuverenitása szempontjából kiélezett szituációk, a haza katonai védelmére hivatott intézményrendszer és az ennek irányításában részt vevő szervek feladatmegosztása, valamint a változó biztonsági kihívások reagálásába bevonható állampolgárok kötelezettség-rendszerének változása szempontjából mutat alapvető töréspontokat. A szabályozás történetét végigkíséri ezen túl a honvédelmi tárgykörök kapcsolata a békétől eltérő szabályozási időszakokkal: a minősített időszakok, majd az Alaptörvény hatályba lépését követően a különleges jogrend alkotmányos szabályainak végrehajtását szolgáló kétharmados/sarkalatos rendelkezések meghatározása a honvédelmi törvények vonatkozásában visszatérően jelentkező, de nem azonos mélységig, vagy az ideiglenesség igényével szerepeltetett kapcsolódó kérdés volt. E vonatkozásban a 102/E/1998. AB határozat 2007-ben rögzítette, hogy a haza katonai védelme és a békétől eltérő időszakok joga tartalmilag kapcsolódó, de együttes és elkülönített szabályozást egyaránt megengedő szabályozás-előkészítési kérdés. Ennek megfelelően az új honvédelmi törvénynek nem szükségszerű tárgyköre a különleges jogrend.

2. A honvédelem modern értelemben vett jogi szabályozásának történetét a nemzeti őrseregről szóló 1848. évi XXI. törvénycikktől számítjuk. E folyamat egyik jelentős alkotása az 1939. évi II. törvénycikk, amely kisebb módosításokkal egészen 1960-ig hatályban volt. Az 1960. évi IV. törvénnyel a hadsereget az MSZMP Politikai Bizottsága, mint legfőbb vezető szerv és a párt első embere, mint főparancsnok alá rendelték anélkül, hogy ezt ténylegesen kodifikálták volna.

Az 1970-es években a haderő fejlesztése, a gazdasági és politikai változások, továbbá a nemzetközi enyhülés folyamatának együttes hatása vezetett az 1976. évi I. törvény megalkotásához. A részletkérdésekben történt - többségükben pozitív irányú - változások azonban nem érintették a legalapvetőbb koncepcionális kérdéseket. Ennélfogva változatlanul fennmaradt a hadsereg közvetlen pártirányítása, továbbá a megszálló szovjet hatalom érdekeit tükröző, s általa vezetett, támadó doktrínájú katonai szövetségi rendszer igényeinek feltétlen kiszolgálása.

A rendszerváltoztatással párhuzamosan a honvédelem intézményrendszerében is - ezen belül elsősorban a hadseregben - alapvető változtatásokra került sor, amelyek többsége a törvény módosítását is igényelte. Az említett változások közül ki kell emelni a rendszerváltozás előtti kormányzat egyik utolsó lépéseként a Magyar Néphadsereg Parancsnokságának létrehozását, amely együtt járt az akkori Honvédelmi Minisztérium átszervezésével és létszámának jelentős csökkenésével.

A Magyar Köztársaság - a szovjet csapatok kivonulása után - visszanyerte függetlenségét; szuverén állammá vált. Ezzel összhangban, valamint a megváltozott társadalmi, politikai és gazdasági viszonyoknak megfelelően kellett kialakítani a honvédelem rendszerét.

3. A szuverén államiság, a plurális demokrácia, a jogállamiság és a piacgazdaság kialakítása igényelte a társadalom és a nemzetgazdaság alapvető viszonyaira vonatkozó szabályozások módosítását, vagy újak megalkotását. Ezek sorába tartozott a honvédelemről szóló - többpárti konszenzussal kialakított - 1993. évi CX. törvény (a továbbiakban: Hvt1.) elfogadása. A Hvt1. ösztársadalmi ügyként kezelve meghatározta többek között a honvédelem célját, a fegyveres erők irányítását, vezetését, a fegyveres erők feladatait, a honvédelmi feladatok ellátásának rendjét, különös tekintettel a hadkötelezettség teljesítésére vonatkozó rendelkezéseket, továbbá külön részben a rendkívüli intézkedésekkel kapcsolatos szabályokat.

A Hvt1. számos alkalommal módosításra került. Ezek közül kiemelendő a szolgálati törvények elfogadásával, a NATO-csatlakozással, a 12-ről 9 hónapos, illetve a 9-ről 6 hónapos sorkatonai szolgálatra történő átállással, a Magyar Honvédség vezetési és irányítási rendszerének korszerűsítésével (a Honvéd Vezérkar integrálása a Honvédelmi Minisztériumba) kapcsolatos módosítások.

2002-ben az akkori Kormány programjában célul tűzte ki a hadkötelezettség béke idején történő megszüntetését és az ehhez kapcsolódó honvédelmi intézményrendszer átalakítását azzal, hogy ha a haza veszélybe kerül, minden arra kötelezett honfitársunknak a honvédelem szolgálatába kell állnia. Elfogadásával a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény (a továbbiakban: Hvt2.) az állampolgárokat terhelő katonai szolgálati és az ehhez kapcsolódó számos részkötelezettséget szüntetett meg béke idejére. Ebben az időszakban az eredeti elképzelés szerint az ország biztonságát és a nemzetközi katonai kötelezettség teljesítését a reguláris haderőt felváltó professzionális honvédség garantálta volna. Az elmúlt közel két évtized alatt a haderő a törvény szerinti követelményeknek megfelelően átalakult, ugyanakkor felszínre kerültek a hadkötelezettség békeidőszaki hiányának problémái is, amelyet elsősorban a Honvédség kiegészítését biztosítandó kiképzett tartalékos erő fogyó aránya jelzett.

A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Hvt3.) a Hvt1. és Hvt2. rendszerének fenntartható elemeit igazította Magyarország 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvényéhez azzal, hogy a korábbiaknál szűkebb körben tartotta fenn a sarkalatos törvényi szabályozást. Ennek megfelelően különösen a honvédségi adatkezelés, valamint a tényleges állományú honvédek szolgálatteljesítésének tárgyköre külön törvényekben került szabályozásra. Ezen időszak kiemelkedő történése volt 2019. január 1-től a Honvédelmi Minisztérium kiválása a Magyar Honvédség szervezetéből és a Magyar Honvédség Parancsnoksága létrejötte.

4. Az alaptörvényi szabályok időközi felülvizsgálatára tekintettel az Országgyűlés 2021. első félévében elfogadta a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvényt (a továbbiakban: Vbö.), amely 2023. július 1-jei hatálybalépésével egyrészt megteremti a hon- és rendvédelmi erők, valamint a közigazgatás közötti összehangolt védekezés jogi alapjait, másrészt áttemeli a Hvt3-ból a Vbö.-be a jelenlegi hat helyett három új különleges jogrendi eset törvényi szintű szabályozását.

A védelmi és biztonsági intézményrendszer 2023. július 1-i hatálybalépéshez igazodó módon előkészített új, a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: javaslat) elsődleges célja így a hatályos honvédelmi szabályozások megváltozott alkotmányos szabályokhoz való illesztése, figyelemmel a Vbö. következtében összehangolt hatásköri és eljárási szabályokra is. E vonatkozásban a Javaslat a Hvt3-hoz képest tartalmilag szűkült.

Tartalmi bővülést eredményez ugyanakkor a honvédelmi kötelezettségekre vonatkozó szabályozás egészének áttemelése a Javaslatba, valamint egyes, 2023 júniusáig megszűnő eddigi különleges jogrendi esetek békeidőszaki válságkezelés körébe átkerülő, döntően a Honvédség feladatrendszerét és a fegyverhasználat lehetőségét érintő szabályinak meghatározása.

Tekintettel ugyanakkor arra, hogy a honvédségi adatkezelésről, az egyes honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos katonai igazgatási feladatokról szóló 2013. évi XCVII. törvényt kiváltani hivatott honvédelmi adatkezelési törvény az ágazati adatkezelés egységes rendszerének kialakítására irányul, a Javaslatból az adatkezelési szabályok elhagyása – különösen a Hvt3-mal összevetésben – markáns terjedelem-csökkenést eredményezett.

5. Az Alkotmányt felváltó Alaptörvény a haza védelme tárgykörében a XXXI. cikk szerinti kötelezettségek körében továbbra is fenntartja a békeidőszaki önkéntességen alapuló haderő koncepcióját, azonban kötelező feladatként előírja, hogy ahhoz kapcsolódóan Magyarország önkéntes honvédelmi tartalékos rendszert is köteles fenntartani. A katonai szolgálati kötelezettséget, amely formái szerint fegyveres, vagy lelkiismereti ok miatt fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítését jelenti, csak különleges jogrendben, annak kezdeményezéséhez kapcsolódva lehet érvényesíteni az alaptörvényi keretek miatt.

Míg 2023. június 30-ig az érintett különleges jogrendi időszakok közé a megelőző védelmi helyzet fennállta alatti külön döntés, valamint a rendkívüli állapot tartoznak, Magyarország Alaptörvényének kilencedik módosítása következtében a szolgálati kötelezettség hadiállapotra és

a hadiállapot kihirdetésének Kormány általi kezdeményezését követő időszakra korlátozódik. Mindez ugyanakkor feltételezi, hogy a szolgálati kötelezettséget már a béke időszakában naprakész nyilvántartásokra kell alapozni, amelyek pontosítása akár az alkotmányos kötelezettség járulékos kötelezettségeinek érvényesítését is eredményezheti a sarkalatos törvényben meghatározott feltételek szerint.

Az Alaptörvény XXXI. cikk (3)-(5) bekezdésében, valamint a 45. cikk (5) bekezdésében kapott felhatalmazások alapján sarkalatos törvényi szabályozási tárgykörbe tartoznak így a hadkötelezettség rendszere és elemei, a Honvédség szervezetére, a 45. cikk (1) bekezdése szerinti rendeltetésén túlmutató feladataira, irányítására és vezetésére vonatkozó alapvető szabályok, illetve a béke időszaki és különleges jogrendi működéshez kapcsolódó egyes – Vbő. tárgykörén kívül eső – szabályok is.

E tárgykörökben - a jogalkotás általános szabályaira tekintettel - a Javaslat mellőzi az Alaptörvény rendelkezéseinek ismétlését, csak az azokhoz kapcsolódó rendelkezéseket tartalmazza. Az önkéntes tartalékos rendszer fenntartásának Alaptörvényből eredő kötelezettsége, a fegyver nélküli katonai szolgálat, mint a hadiállapot időszakához kötött fegyveres szolgálat alternatív formájának engedélyezési rendje, a hadiállapotban elrendelhető honvédelmi munkakötelezettség, valamint a polgári védelmi kötelezettség fegyveres konfliktusok időszakában módosuló hangsúlyainak meghatározása olyan sarkalatos szabályozási feladat, amelyektől a Javaslat – különleges jogrendi végrehajtási szegmensük ellenére – sem tekinthet el. A Vbő. és a Javaslat közötti elhatároló ismérv, hogy a részben azonos igazgatási intézményrendszer védelmi- és biztonsági fókuszú feladatellátása a Vbő, a honvédelmi-katonai feladatellátás elősegítésére pedig a Javaslat tárgyköre.

A Javaslat így a Hvt3. fenttartható elemeit emeli át a kor elvárásaihoz, követelményeihez történő igazítással, illetve az Alaptörvény kilencedik módosítását szem előtt tartva a különleges jogrendi szabályokat pontosítja, béke időszaki feladatokként meghatározva egyes korábbi különleges jogrendi feladatokat. A megváltozott biztonságpolitikai környezet következtében különösen a Honvédség feladatrendszerét érintő részben jelennek meg új szabályok, amelyek közös jellegzetessége a döntés időbeliségének elvárása. Az időben történő reagálás követelményének megfelelés igénye a Javaslat új szabályaiban visszatérő jelleggel kimutatható, visszahatva az irányítási jogkörök szabályozására is.

Mindezekre tekintettel a Javaslat célja a védelmi és biztonsági intézményrendszer reformjához igazodva megújítani a honvédelmi intézményrendszer egészét: ennek során a hadiállapotra vagy szükségállapotra vonatkozó eltérő szabályok megállapítása szükségtelen, figyelemmel az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdésére.

6. Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

Részletes indokolás

1. §

A javaslat alapvető szerkesztési elve a honvédelem, mint állami tevékenység, valamint a Magyar Honvédség, az ennek megvalósítására elsődlegesen hivatott szervezet elhatárolása. A tagolás során az első rész a Vbő. hatályba lépése mellett is fennmaradó, irányítási és együttműködési feladatok megragadására törekszik, míg a második rész fókuszál a Honvédség intézményére. A

rövidítésre tekintettel javaslat a Magyar Honvédség változatot csak a parancsnok és a Parancsnokság vonatkozásában használja, egyébként a Honvédség rövidítésének bevezetését alkalmazza. Az e javaslatban meghatározott honvédelmi feladatok ellátása a Vbö.-ben meghatározottakra figyelemmel, szabályainak érvényesítésével együtt valósul meg.

A javaslat 1. §-a alapelvként rögzíti, hogy a honvédelem nemcsak a Honvédség, hanem az egész nemzet ügye, ahol nemzetben ebben az összefüggésben az ország lakosságát kell érteni. Ennek körében célja, hogy a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény gyakorlati alkalmazásából eredő tapasztalatoknak, valamint Magyarország szövetségi és nemzetközi katonai vállalásainak a megváltozott biztonságpolitikai és szabályozási környezethez jobban illeszkedő, hatékonyabb és működékesebb szabályozását alakítsa ki.

Az Észak-atlanti Szerződéshez való csatlakozásunk következményeként az ország egyéni védelmi képességének fenntartása és fejlesztése mellett a javaslat kifejezésre juttatja a Washingtoni Szerződés szerinti kollektív védelmi képesség fenntartását és fejlesztését is. Ezek vonatkozásában a javaslat kifejezi, hogy a Magyarország nemzeti és szövetségi védelmi képességének fenntartásában saját erejére: a nemzetgazdaság erőforrásaira, a Honvédség felkészültségére, valamint az állampolgároknak a haza védelme iránti hazafias elkötelezettségére és áldozatkészségére, továbbá a szövetséges államok és fegyveres erők együttműködésére és segítségnyújtására épít azzal, hogy az Alaptörvény XXXI. cikke szerint egyes szolgáltatási kötelezettségek az állampolgárságtól függetlenül az ország területén tartózkodáshoz kötődnek. Hazák Európai Unió (a továbbiakban: EU) tagságára tekintettel a javaslat szerinti szövetséges terminológia kiterjesztő értelmű, abba az Észak-atlanti szerződés szervezete (a továbbiakban: NATO) intézményrendszere mellett az tagországok és közös katonai intézményrendszer is beletartozik.

Figyelemmel arra, hogy e javaslat alapján valósul meg egyrészt a honvédelemre való felkészülés, másrészt maga a honvédelem, tehát a haza fegyveres védelme, az időbeli hatály mind béke, mind a különleges jogrend időszakaira is kiterjed, így leszűkítő időbeli hatály megállapítása szükségtelen volt. A csak meghatározott időszakokban érvényesülő rendelkezésekre a javaslat esetenként kifejezetten utal. Ennek megfelelően a javaslat a Honvédség megváltozott feladatrendszerével összefüggő tapasztalatokhoz igazodva kívánja elősegíteni a hatékonyabb, gördülékenyebb feladatellátást, szem előtt tartva a jogállami követelményeket, valamint a szövetségi vállalások prioritásait, a képességfejlesztési törekvéseket, illetve a szervezeti változásokat. Szintén alapvető tétel, hogy a honvédelmi kötelezettség teljesítése az érintettek számára hadiállapoton kívül nem okozhat aránytalan megterhelést vagy hátrányt.

A megváltozott biztonsági környezettel összefüggésben az Országgyűlés az elmúlt időszakban több ponton módosította a honvédelem közjogi szabályrendszerét, aminek következtében a Honvédség feladatrendszere bővült. A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésével, a terrorizmus elleni intézkedésekkel, valamint a COVID-19 járványkezeléssel összefüggő tapasztalatok szükségessé teszik, hogy a módosításokkal a Honvédségre vonatkozó jogi környezet hatékonyabban, cizelláltabban szolgálja a kívánt célok elérését. Emellett Magyarország az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének tagjaként is jelentős feladatokkal rendelkezik, amelyek további pontosító szabályozást tesznek szükségessé.

A javaslat lehetővé teszi az állampolgárok számára a honvédelmi felkészülésben való önkéntes részvétel lehetőségét. A javaslat célja, hogy pontosítsa - az állampolgárok hadiállapoton kívül való önkéntességének hangsúlyozása mellett - az állam honvédelmi nevelésben betöltött szerepét, kötelezettségét, illetve az állam által ellátandó közfeladatok körét. A honvédelmi felkészítésben a társadalmi komponens kulcsfontosságú és annak meg kell jelennie - állami támogatással - a lehetséges képzési és kutatási paletta egészében, a Vbö.-re is figyelemmel: a javaslat nevesíti a honvédelmi tudatosságot fejlesztő programok körét, figyelemmel arra is, hogy a védelmi és

biztonsági tudatosság erősítésének e szegmense önálló sajátosságokkal bír, mivel a honvédelem rendszere az állam érdekében önálló és önfordó képességgel párosuló funkció-rendszer a védelmi és biztonsági feladatrendszeren belül.

2. §

A javaslat e §-ban határozza meg azokat az alapelveket, amelyek a honvédelmi tevékenység ellátása során valamennyi alapjog-korlátozási helyzetben viszonyítási alapként működik a szükségességi és arányossági mérlegelés során. Értékelést nyer a megelőzni, elhárítani kíván sérelem, a védendő honvédelmi érdek, a konkuráló egyidejű célok preferáltsága, a korlátozások alkalmas minimumára törekvés elve, a honvédelmi érdek és a katonai jelleg elsődlegessége a civil kontroll folyamatos érvényesítése mellett, valamint az ellenőrizhetőség és a felelősségi körök elhatárolhatósága.

3. §

A javaslat a korábbi honvédelmi törvények gyakorlatát fenntartva az ágazati jogszabályok összességére kiható hatállyal törekszik a több jogszabályban használt fogalmak egységes használatára. Az e javaslat és a honvédelmi jogszabályok alkalmazásában használt értelmező rendelkezések, bár a honvédelemmel kapcsolódó tárgyköreik is kimutathatók, nem vonatkoznak a Vbö.-re, vagy a Büntető Törvénykönyvre.

A javaslat új fogalmi elemként bevezeti a korábbi terminológiával szakítva a kiképzett, illetve a kiképzetlen hadköteles kategóriákat azzal, hogy az Alaptörvény XXXI. cikke szerinti hadkötelezettségi terminológiát a szolgálat megkezdéséhez köti. A hadkötelezett fogalma az Alaptörvény keretei által meghatározott, fenntartva az állampolgársági, nagykorúsági, belföldi lakóhelyhez és férfi nemhez kötődő elhatárolási ismérveket, valamint lelkiismereti okból a fegyver nélküli katonai szolgálat választásának lehetőségét, de kizárólag hadiállapotban érvényesülő szabályként. A kiképzett hadköteles tekintetében a katonai tapasztalat értékelése elsődlegesen a katonai szolgálatot követő 10 évben releváns szempont.

4. §

Az Alaptörvény korlátozza a Honvédség irányítására feljogosítható személyek és szervezetek körét, ilyen szabályozást ugyanakkor a honvédelmi feladat vonatkozásában nem tartalmaz. A javaslat az Alaptörvény 45. cikk (2) bekezdés szerint Honvédség-irányítási rész-jogköröket gyakorló személyek és szervezetek közül elsőként az Országgyűlés feladatait nevesíti, elkülönítve a plenáris ülés és a bizottságok által gyakorolható jogköröket. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 45. cikk (3) bekezdése alapján a Honvédség működésének irányítása a Kormány jogköre, ehhez képest a honvédelemre, illetve a Honvédségre vonatkozó országgyűlési jogköröket tételesen fel kell sorolni. A javaslat a jelenleg meglévő országgyűlési döntési jogkörök fenntartására törekszik elsődlegesen az ellenőrzési funkció minél hatékonyabb megvalósíthatósága érdekében.

5. §

A javaslat a köztársasági elnök Alaptörvény 9. cikk (2) bekezdésében meghatározott főparancsnoki jogköréhez igazodva - a Kormány működésirányítási hatáskörét alapul véve - egységesíti a köztársasági elnöki döntések előterjesztési rendjét. Ezek közül kiemelkedik a Magyar Honvédség parancsnokára vonatkozó kinevezési és felmentési jogkör.

Garanciális jellegű az a köztársasági elnöki jogosítvány, miszerint a Honvédség működését érintő bármely kérdésben információt kérhet a honvédelemért felelős minisztertől.

A javaslat szerinti döntési jogkörök felsorolása azonban nem teljes: a szolgálati viszonyal összefüggő döntések a jogállási törvény szabályozási körébe tartozó módon nyerne szabályozást.

Szimbolikus jellegű jogosítványa a köztársasági elnöknek, hogy a miniszter előterjesztésére csapatászlót adományoz.

Az Alaptörvény 9. cikk (5) bekezdése alapján a javaslat az ellenjegyzési kötelezettség alól valamennyi 5. § szerinti döntési jogkört mentesíti.

6. §

A javaslat a Kormány Magyarország honvédelmi felkészültségének biztosításával kapcsolatos feladatait az Alaptörvény 45. cikk (3) bekezdése szerinti szubszidiárius működés-irányítási jogkörre, valamint a szervezet-alapítási szabadságra figyelemmel határozza meg, továbbá érvényesíti az Alaptörvény kilencedik módosításával megszűnő Honvédelmi Tanács korábbi jogköreinek átszállását is.

A javaslat ennek érdekében a Kormány döntési kompetenciáinak felsorolását a honvédelmi felkészültségre, illetve a Honvédség működésére vonatkozó döntési tárgykörök (külső és belső honvédelmi igazgatás) szerinti tagolásban tartalmazza, figyelemmel a Vbö. következtében érvényesülő, tágabb védelmi és biztonsági feladatrendszeri katalógusra is.

A javaslat a Kormány Országgyűlés irányában fennálló jelentéstételi kötelezettségeit összevontan és az érintett bizottságok szerint differenciált módon határozza meg.

7. §

A javaslat nevesíti az autonóm államigazgatási szervek és az önálló szabályozó szervek honvédelmi feladatai meghatározásának követelményét oly módon, hogy a tevékenység összehangolásának garanciája a honvédelemért felelős miniszter szabályozás során érvényesülő egyetértési joga.

8-9. §

A javaslat a honvédelmi miniszteri döntési jogköreit is a honvédelem, illetve Honvédség irányítása dimenzió mentén kategorizálja azzal, hogy a 9. § a honvédelemben részt vevő szervek feladatainak összehangolására irányuló, valamint a Vbö.-ből eredő válságkezelési feladatokért viselt felelősség elemeit is felsorolja.

A honvédelemre vonatkozó irányítási hatáskörök megosztása úgy történik, hogy a honvédelmi miniszter a honvédelmi feladatok végrehajtásáért felelősen gyakorolja mindazokat az irányítási jogokat, amelyeket az Alaptörvény vagy törvény nem utal másnak a hatáskörébe. A Kormány tagjai hatáskörére vonatkozó szabályozási gyakorlathoz közelítve a javaslat a honvédelmi miniszter részletes feladat- és hatáskörét nem határozza meg, mivel az kormányrendeleti szabályozási tárgykör. A honvédelmi miniszternek a honvédelem országos szintű szervezésére, fejlesztésére vonatkozó jogkörei összefüggnek a társtárcák honvédelmi feladataival, amelyek alapjait a 10. § határozza meg.

10. §

A javaslat a Kormány tagjai honvédelmi tevékenységgel érintkező döntéshozatali felelősségeit sorolja fel.

A javaslat egyik meghatározó új eleme az ország fegyveres védelmi tervével összefüggő döntéshozatali jogkör újra-alkotása. Az Alaptörvény kilencedik módosításának hatálybalépését megelőzően e dokumentum jóváhagyására a köztársasági elnök jogosult a honvédelmi miniszter

felterjesztése alapján. A tervet, amely magában foglalja a fegyveres küzdelem megvívásának, minden oldalú biztosításának és a hadszíntér - amely alatt védelmi hadműveletek esetén az ország területe értendő - előkészítésének kérdéseit, a Magyar Honvédség Parancsnoksága dolgozza ki.

Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 45. cikk (2) bekezdése szerinti irányításra jogosultakat tartalmazó felsorolás a Magyar Honvédségre vonatkozik, az ország fegyveres védelmi terve, mint a honvédelemben közreműködőkre is feladatokat szabó dokumentum jóváhagyása szempontjából e felsorolás sem sarkalatosági szempontból nem bír kötőerővel, sem pedig alanyi szempontból nem zárja ki további irányítási jogkört gyakorló személy törvényi meghatározásának lehetőségét. A javaslat szerinti megoldásban az ország fegyveres védelmi terve az összekormányzati szempontrendszer erősítése, valamint a végrehajthatóság biztosítása érdekében a honvédelmi miniszter útján kerül miniszterelnöki jóváhagyásra felterjesztésre.

A javaslat szerinti megoldásban a honvédelmi miniszter útján kerül miniszterelnöki jóváhagyás érdekében felterjesztésre az ország fegyveres védelmi terve.

Tekintettel arra, hogy a hibrid fenyegetések (támadások) lényege, hogy az ország védelmét oly módon veszélyeztetik, hogy katonai és nem katonai eszközök egyaránt alkalmazásra kerülnek, ezért indokolt, hogy az érintett miniszterek együttműködjenek a honvédelmi miniszterrel.

Az általános szabályok alapján a Kormány tagjai további részletes honvédelmi feladatainak meghatározása a Kormány hatáskörébe tartozik.

A honvédelmi feladatokat ellátó szervezeti egység kijelölése önmagában azonban még nem biztosítja az adott tárca honvédelmi feladatainak eredményes tervezését, szervezését és végrehajtását. A szükséges személyi és tárgyi feltételek megteremtésével biztosítható a nélkülözhetetlen szakmai ismeretek, valamint a feladat-végrehajtáshoz szükséges infrastruktúra és eszközállomány rendelkezésre állása.

11-12. §

A javaslat nevesíti azokat a honvédelmi feladatokat, amelyeket a honvédelemben közreműködő szervezetek látnak el, részletesen felsorolva az együttműködés területeit. Mivel a Vbö. 49. § (1) bekezdése az érintett szervezetek felsorolását tartalmazza, külön nevesítésük nélkül elégséges az együttműködési kötelezettségük honvédelmi aspektusának kiemelése.

Emellett a javaslat szerint honvédelemmel foglalkozó szervezeti egységet kell kijelölni a honvédelemért felelős miniszter javaslatára a tulajdonosi joggyakorlónak a Magyar Állam többségi befolyása mellett működő gazdasági társaságban is.

Mindezekon túl a javaslat lehetővé teszi a honvédelmi feladatok ellátásában az önkéntesség alapján történő részvételt, a veszélyeztetettségre tekintette ugyanakkor a javaslat e tevékenység koordinált jellegét szükségesnek ítéli.

Az összkormányzati szemléletmód, valamint az átfogó megközelítés érvényre juttatása érdekében a honvédelmi feladatokban érintett személyzet továbbképzési rendszere alapjainak meghatározására is irányul a 12. §.

13. §

A javaslat 13. §-a a honvédelmi miniszter, valamint munkaszervezete, a Honvédelmi Minisztérium Honvédséghez képest meghatározott feladatait rendezi a dezintegrációra tekintettel. A Honvédelmi Minisztérium olyan közigazgatási szerv, amelynek funkciója a miniszteri irányítási jogkörök gyakorlásának elősegítését szolgálja.

A honvédelmi minisztérium olyan atipikus közigazgatási szerv, amelyben az általános közigazgatási szakmaiságok és a katonai szakismertek összhangját biztosítani kell annak érdekében, hogy az irányítási funkció gyakorlásának feltételei biztosítva maradjanak: a vezetés alkotmányos gyakorlásának ismérve, hogy irányítási kompetencián túl nem terjeszkedhet. Ezzel

is összefügg, hogy a Honvédségben általánosan érvényesülő függelmi szabályrendszer a Honvédelmi Minisztériumban a civil kontroll követelményei által módosult formában érvényesül.

14-15. §

A honvédelmi intézményrendszer törvényes működéséért viselt miniszteri felelősség ellenőrzési oldalának eszközeit a javaslat 14. §-a határozza meg a hatályos szabályok felülvizsgálatot követő átvételével.

A honvédelmi tevékenységben betöltött sajátos szerepének biztosítása érdekében a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (a továbbiakban: KNBSZ) nemzetbiztonsági tevékenységen túlmutató működési szabályai vonatkozásában a javaslat eltérő szabályokat határoz meg.

A javaslat 15. §-a foglalja össze a honvédelmi vagy nemzetbiztonsági érdekből nem nyilvános adatok megismerhetőségévé kapcsolatos szabályokat oly módon, hogy a megismerési igény ellen ható érdekek mérlegelését ügykör szerint differenciált módon, részlegesen eltérő eljárásrendbe sorolja.

16. §

A honvéd-egészségügy országos közegészségügyi hálózatban betöltött sajátos szolgáltatói minőségére tekintettel határoz meg eltérő szabályokat a javaslat a járványkezelési tapasztalatok következtében kialakított irányítási rend hibrid elemeire tekintettel.

17. §

A javaslat fenntartja a készenléti és szolgálati rendszer alapvető szabályait azzal, hogy a Honvédség Alaptörvény szerinti feladatai végrehajtásához szükséges képességek elérése a készenléti rendszer útján történik. A készenlét fokozására a veszélyeztetettséggel arányosan kerül sor. A részletes szabályok végrehajtási rendeletben fejthetők ki.

A javaslat azokat az alapvető szabályokat foglalja össze, amelyek a béke idejű feladatok ellátása felől a válságkezelésen túl a különleges jogrendi feladatok ellátására, végső soron a hadiállapot feladatok ellátására készíti fel a Honvédséget és a feladat ellátásában közreműködő honvédelmi szervezeteket. A cél a hadiszervezet állományának feltöltése, valamint a biztonsági körülmények aktuális kihívásainak megfelelő fokozatosság elérése, amelyben a Honvédség katonai szervezetei mellett a Honvédelmi Minisztérium, valamint a KNBSZ állományát is meghatározott feladatok terhelik a rugalmas reagálás érdekében. E rendszer nemcsak a hagyományos katonai kihívásokra reagálásra szolgál, hanem ide kapcsolódnak a kibernetikai kihívások kezelésére szolgáló reagáló rendszerek is.

A javaslat célja ezért, hogy részint a KNBSZ, mint sajátos honvédelemben közreműködő szerv honvédelmi feladataira, részint pedig a Honvédség felderítő képességeire vonatkozóan megjelenítse a felderítő rendszert a honvédelmi törvényben, ezzel is megalapozva a korszerű fegyveres védelem terén kulcsfontosságú szaktevékenység közjogi kereteit és annak rendszerszerű alkalmazását, valamint megteremtve az összhangot a honvédelmi és a nemzetbiztonsági törvény között, amely használja a felderítő rendszer fogalmát.

18. §

A javaslat alapvetően fenntartja a belső rendelkezések hatályos tipológiáját az intézkedések és a szakutasítások formájában azzal, hogy az intézkedési formához köti a harcsszabályzatok kiadását is. A javaslat a belső rendelkezések kiadására jogosultak körét differenciálja a szabályozás hatálya alá vonható személyi állomány szempontjából. Ennek megfelelően – a KNBSZ kivételével, ahol a főigazgató utasítás kiadására jogosult – a honvédelmi szervezethez tartozó egyes szolgálati és

szakmai eljárások is e normatív formák alkalmazásával működnek közre az irányítási jogkörök gyakorlásában.

Az intézkedésekhez és szakutasításokhoz kapcsolódó közzétételi szabályok a miniszteri törvényességi felügyeleti jogkörök gyakorlását segítik elő, egyensúlyt teremtve a megismerhetőség és a működési körbe tartozó adatok nem nyilvános elemei között.

Alapvető garanciális szabálya a javaslatnak, hogy a normahierarchiában a belső rendelkezéseket a jogalkotási törvény által szabályozott közjogi szervezetszabályozó eszközök alá helyezi, így azok tartalma a jogszabályokon túl tipikusan a miniszteri utasítások kereteit sem lépheti át. Utóbbi szabállyal kapcsolódik az a rendelkezés, amely a belső rendelkezések utasítással történő hatályon kívül helyezését megengedi, a módosítás ugyanakkor – a további módosíthatóságot érintő viták megelőzése érdekében – kizárólag azonos normaszinthez kötött a jogutódlás figyelembe vételével.

19. §

A honvédelmi kötelezettségek szabályozásának kiemelkedő eleme, hogy e kötelezettségek rendszerét az Alaptörvény XXXI. cikke határozza meg, továbbá a szolgálati kötelezettség békeidőszakban nem terheli az állampolgárokat.

A javaslat a hadkötelezettség részeként nevesíti a járulékos kötelezettséget, melynek tartalmát részletesen meghatározza. Az Alaptörvény szerint a hadkötelezettség teljesítésére 2023. június 30-ig csak a megelőző védelmi helyzet és hadiállapot időszakában kerülhet sor, 2023. július 1-jétől ugyanakkor a behívhatóság a hadiállapot kihirdetési eljárásához kapcsolódik. Bevezetése esetén a hadkötelezettség minden magyar állampolgárságú nagykorú férfire kiterjed, feltéve, hogy a magyarországi lakóhellyel rendelkezik, a behívás előkészítése során ugyanakkor katonai-szakmai szempontok által meghatározott kiválasztási folyamat zajlik.

A szolgálati kötelezettség a hadkötelezettség legfontosabb részkötelezettsége. Az Alaptörvény XXXI. cikke rögzíti, hogy a szolgálati kötelezettség keretében a hadköteles fegyveres katonai szolgálatot teljesít, amelynek helyszíne a Honvédség feladatrendszeréhez kapcsolódik, vagy pedig lelkiismereti okból, engedély alapján fegyver nélküli katonai szolgálatot, amelyhez speciális eskü is járul. A kötelezettség általános jellegén túl a konkrét behívásra tervezhető létszám meghatározása elsődlegesen katonai szempontok mérlegelését igénylő szakmai kérdés, mivel a hadkötelesek kiképzése, felkészítése, és a feladatok ellátásába bevonható állomány létszámának emelése a konkrét nemzeti és a szövetségi védelmi feladatok végrehajtása érdekében szükséges.

A javaslat rendelkezik a katonai szolgálati kötelezettség járulékos kötelezettségeiről is, melyek az adatszolgáltatási, bejelentési, valamint a megjelenési kötelezettség. A honvédelmi adatkezelési törvényben meghatározott adatok kezelése a szükséges mennyiségi és minőségi követelményeknek megfelelő állomány biztosíthatósága érdekében szükséges. Az adatbázisok naprakészen tartását szolgálják – az információs rendszerek összekapcsolásából kinyerhető adatokon túl – a járulékos kötelezettségek, az adatszolgáltatási, bejelentési és megjelenési kötelezettség, amelyek aktiválása feltételekhez kötött. Alapvető garancia, hogy a járulékos kötelezettségek teljesítésének elrendelése – a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követő időszak kivételével – szolgálatra való behívást nem eredményezhet.

20-23. §

A járulékos kötelezettségek elemeként a javaslat fenntartja az adatszolgáltatási kötelezettséget, amelynek érvényesítése ugyanakkor a katonai igazgatási szervek felhívásához kötött. A javaslat a katonai igazgatási szervek irányába bevezethető kötelezettség kiterjesztését időben korlátozott módon teszi lehetővé a lakóhely szerinti járási hivatal irányába is azzal, hogy annak aktiválására a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezésén túl a honvédelmi válsághelyzetben kerülhet sor.

Az adatszolgáltatási kötelezettség érvényesítéséhez kapcsolódóan a bejelentési kötelezettség

körébe kerülnek az annak körébe vont adatok: a módosulásokra vonatkozó bejelentési kötelezettség nélkül nem lenne biztosítható a hadkötelezettséggel kapcsolatos adatbázisok pontosítása és naprakészen tartása. Az adattakarékosság elve megköveteli, hogy csak azokra vonatkozzon a pontosítást célzó bejelentési kötelezettség, akiket a szolgálati kötelezettség terhelhet.

A javaslat a bejelentési kötelezettség vonatkozásában meghatározza annak eljárásrendjét, alapvető tartalmi és formai követelményeit.

A megjelenési kötelezettség, mint további járulékos kötelezettség arra való felhívás esetén az adatok ellenőrzésére és egyeztetésére szolgál. Ennek körében a javaslat garanciális szabálya szerint csak a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követően kerülhet sor a behívhatósági korhatárt be nem töltött hadkötelesek katonai szolgálatra való egészségi alkalmasságának érdemi elbírálására azzal, hogy a katonai szolgálatteljesítést tervező bizottság tevékenységének előkészítése érdekében az alkalmasság előzetes minősítését az érintettek vonatkozásában rendelkezésre álló adatok alapján valószínűsíteni kell.

Szintén a megjelenési kötelezettség teszi lehetővé egyes katonai okiratok átadását és visszavételét, amelyek esetleges megtagadása honvédelmi bírságot, hadiállapot esetén büntetőjogi szankciót eredményez az elővezetés elrendelésén túl.

A javaslat lehetővé teszi, hogy a hadköteles helyett a 20-22. § szerinti kötelezettség teljesítése során az akadályoztatás igazolása esetén hozzátartozó, törvényes képviselő, vagy meghatalmazott járjon el.

24-25. §

A javaslat fenntartja a katonai szolgálatteljesítés tervezhetősége érdekében az egészségi alkalmasság előzetes besorolásának háromfokozatú rendszerét. E vizsgálat célja a katonai szolgálatra valószínűleg nem tervezhető adatainak elkülönítése a katonai szolgálatra várhatóan alkalmasak adataitól, előzetesen elősegítve a kiválasztás hatékony megszervezését. Az előzetes besoroláson alapulva ugyanakkor a tényleges behívhatóság elbírálása – a feltételeinek fennállása esetén – az aktuális egészségi állapot elbírálásához kötött.

26-27. §

A katonai szolgálatteljesítés tervezése olyan katonai igazgatási tevékenység, amely magában foglalja a szolgálati kötelezettség teljesítése érdekében – a hadköteles egészségi állapota, képzettsége és személyi adottságai alapján – a behívhatóságra való egészségi alkalmasság megállapítását, valamint a tervezett katonai beosztás, a behívás időpontja és helye meghatározását.

Azon személyek részére, akik a nem alkalmasak katonai szolgálat teljesítésére, a katonai szolgálatteljesítés tervezésére irányuló eljárás alóli mentesítése érdekében a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követően kell határozatot küldeni. A mentesítettek kivételével a szolgálat teljesíthetőségét befolyásoló egészségi adatokra vonatkozó adatokat a behívást megelőzően pontosítani kell.

28-31. §

A katonai szolgálatteljesítés tervezését első- és másodfokú Bizottság végzi, és az eljárás személyes megjelenés nélkül, illetve – kérelemre – a megjelenési kötelezettség alapján személyes megjelenéssel történik. A katonai szolgálatteljesítés tervezésére irányuló eljárás tervezett időpontjáról az érintettet írásban tájékoztatni kell a 30. § alapján, mivel annak időpontja a fegyver nélküli katonai szolgálat engedélyezésére irányuló kérelem szempontjából jogvesztő határidőt eredményez. Az elsőfokú Bizottság munkáját a katonai szolgálatteljesítés tervezésének helye szerinti település polgármestere által kijelölt kiegészítő személyek biztosítják. A javaslat

A javaslat meghatározza a behívás okmányrendszerének és eljárási rendjének alapjait.

37. §

A javaslat a behívhatóság alsó és felső időbeli korlátját tartalmazza, elkülönítve a kiképzett és a kiképzetlen hadköteleseket azzal, hogy a kormányrendeletben meghatározott további feltételek is a behívhatósági akadályt jelentenek. Mivel a behívás célja közvetlenül kapcsolódik a hadiállapotti körülményekhez, azok változékonysága miatt előzetes felsorolás-szerű lista a behívási akadályok köréről nem lenne indokolt. A kormányrendelet szerinti mentességi szabályok kialakítása szempontjából az alkotmányos szervek működésével és konkuráló alkotmányos érdekek, a társadalom tagjaitól elvárható arányos teherviseléssel, végső esetben szociális szempontok mérlegeléséből adódó, valamint egyes eljárási jellegű, ideiglenes szempontok nyerhetnek jelentőséget azzal, hogy a szolgálat teljesíthetősége szempontjából a büntetett előélet figyelembe vétele is indokolt lehet.

Aki más jogcím alapján katonai szolgálatot teljesít, értelemszerűen nem kerülhet behívásra a hadkötelezettség alapján: az önkéntes szolgálatteljesítési forma előzi a kötelezettséget.

38. §, 1. melléklet

A javaslat szerinti meghagyás intézménye biztosítja, hogy az ország működésének biztosítása szempontjából alapvető tisztségeket betöltő személyek, illetve szervezetek működésének folyamatossága biztosított legyen. A meghagyásban érintettek esetében nem merülhet fel az eredeti szerveken és szervezeteken kívüli katonai szolgálatteljesítés. A javaslat 1. melléklete ennek során részint normatív módon sorolja be az I. kategóriába sorolt tisztségeket és szervezeteket, részint pedig a II- III. kategória vonatkozásában a meghagyási névjegyzék összeállításának eljárásrendjét határozza meg. Utóbbi folyamat ellenőrzése a II. kategória esetében a Magyar Honvédség Parancsnoksága által központosított módon, a III. kategóriába tartozók esetében a területi védelmi bizottságok által megyei szinten valósul meg.

39. §

A javaslat rögzíti a bevonulás elrendelésének módjait, valamint az ahhoz kötődő eljárási cselekményeket, illetve okmány-átadási kötelezettséget ír elő. Ennek során rögzíti, hogy a bevonulásra kötelezett megjelenését ellehetlenítő körülmények milyen módon jelenthetők be és igazolhatók. A hadköteles és hadkötelezett jogállás közötti választóvonal az érintett katonai igazgatási szervtől a honvédelmi szervezet részére történő átadásának pillanata.

40-41. §

A katonai szolgálatteljesítés során megvalósulhatnak olyan feltételek, amelyek a szolgálatteljesítés akadályát képezik. Ezek átmeneti, vagy tartós körülmények lehetnek. A javaslat a katonai szolgálat félbeszakításával kezeli az átmeneti jellegű akadályokat, a végleges lehetetlenülés kezelésére pedig a katonai szolgálatból történő leszerelés szolgál. A javaslat rendezi a félbeszakítás okafogyottá válása esetén követendő eljárásrendet is.

42-43. §

A fegyver nélküli katonai szolgálat, mint az Alaptörvény XXXI. cikk (3) bekezdése alapján, az okok mérlegelésével visszaigazolt lelkiismereti konfliktus miatt engedélyezett alternatív szolgálatteljesítési forma eljárási szabályait a javaslat jogvesztő határidőhöz köti. A lelkiismereti ok alapossága esetén a fegyver nélküli katonai szolgálat engedélyezése alkotmányossági

követelmény.

Az elbírálás során lelkiismereti oknak kell tekinteni minden olyan indokot, amely összefügg a kérelmező személyiségét meghatározó valamely lényeges vallási, erkölcsi vagy egyéb természetű meggyőződésével. Komolytalan indokból fegyver nélküli szolgálat nem engedélyezhető.

A kérelem elutasítása esetén közigazgatási per útján biztosított a – behívásra felfüggesztő hatályú – jogorvoslat.

44. §

Az Alaptörvény XXXI. cikk (4) bekezdése hadiállapot időszakára alkotmányos lehetőségként írja elő a honvédelmi munkakötelezettség előírását: hadiállapoton kívül annak elrendelése kizárt, azonban elvben elképzelhető hadiállapot kihirdetése honvédelmi munkakötelezettség nélkül is.

A honvédelmi munkakötelezettségre vonatkozó alaptörvényi szabályozás nem tesz nők és férfiak között különbséget – eltérően a hadkötelezettségtől –, az elrendelés alkotmányos korlátja így a szükségesség elvén túl a nagykorúság, magyar állampolgárság, valamint a magyarországi lakóhely.

A honvédelmi munkakötelezettség alapvető feltételei közül a javaslat az elrendelés céljait, a szolgálat alóli mentesség eseteit, valamint a honvédelmi munkakötelezettség alapvető típusait határozza meg azzal, hogy a részletes szabályok megállapítását kormányrendeleti tárgykörbe utalja. A javaslat törekszik a nők és férfiak közötti arányos teher-megosztás, mint szabályozási alapelv érvényesítésére a kötelezettséggel szemben értékelt sajátosságok mérlegelése során.

Az ország működőképességének fenntartása és helyreállítása érdekében a javaslat szerint az adott személy képességeinek és egészségi állapotának megfelelő fizikai vagy szellemi munkavégzésre vehető igénybe. A javaslat tartalmazza a munkakötelezettség alóli mentesülés eseteit is.

45. §

A Vb. 8. § (4) bekezdése a fegyveres összeütközések idején a polgári védelmi kötelezettséghez kapcsolódó béke időszaki feladatokkal szemben elsőbbséget biztosít a honvédelmi feladatok ellátásának. A Javaslat az elsőbbséget élvező feladatok felsorolását tartalmazza azzal, hogy a feladatok ellátására a bevonható állományt már békében fel kell készíteni.

46. §

A javaslat a honvédelmi bírság esetköreit és kiszabásának alapvető szabályait határozza meg, ezzel is a jogkövető magatartásra kívánja sarkallni a honvédelmi adatkezelésben érintetteket. A honvédelmi bírság kiszabására a fővárosi és a megyei kormányhivatal jogosult, nevesített honvédelmi feladatok végrehajtásának elmulasztásával, késedelmes teljesítésével, dokumentumok elvesztésével stb. összefüggésben. A kormányhivatal az eljárását a nevesített kezdeményezésre jogosítottak kezdeményezésére folytatja le, a meghatározott szubjektív és objektív határidőkön belül.

47. §

A honvédelmi érdekekhez kapcsolódó tevékenységet folytató gazdasági társaságnak minősülő gazdasági társaságok esetén meghatározott jogkörök gyakorlására vonatkozóan indokolt a honvédelmi törvényben is a rendelkezés meghatározása.

Az állami vagyronról szóló 2007. évi CVI. törvénybe 2020. január 1-jei hatállyal került be a 3. § (2) bekezdés c) pontja, amely konkrétan nevesített négy gazdasági társaságot, amelyek ugyan nem a honvédelemért felelős miniszter tulajdonosi joggyakorló jogkörébe tartoznak, azonban a külön

törvényekben meghatározott ágazati hatósági jogköröket mégis a honvédelemért felelős miniszter gyakorolja.

A 2007. évi CVI. törvény 2021. július 1-jén hatályba lépett módosításának eredményeként a honvédelemért felelős miniszter tulajdonosi joggyakorló jogkörébe tartozó gazdasági társaságokon kívül kizárólag a HM Elektronikai, Logisztikai és Vagyongazdálkodási Zártkörűen Működő Részvénytársaság maradt e körben.

Figyelemmel arra, hogy a honvédelmi érdekekhez kapcsolódó tevékenységet folytató gazdasági társaságok tekintetében az elmúlt másfél évben jelentős változások mentek végbe, tekintettel a tulajdonosi joggyakorló jogkörökre, továbbá a nemzetbiztonsági szempontokra, egy olyan megoldási alternatíva került kidolgozásra, amely az érintett gazdasági társaságok vonatkozásában a törvényi szintű szabályozás helyett, egy rugalmasabb alacsonyabb szintű szabályozási lehetőséget biztosít. A gazdasági társaságok felsorolását a honvédelemért felelős miniszter által kiadott rendelet határozza meg.

48. §

A javaslat fenntartja a NATO Biztonsági Beruházási Programja keretében kiírásra kerülő pályázatokkal kapcsolatos hatályos szabályokat.

49. §

A javaslat a foglalkoztatási viszonyoktól függetlenül a honvédelmi szervezetek mindegyike vonatkozásában egységesen fenntartja május 21-e, a Magyar Honvédelem Napja munkaszüneti nappá minősítését.

50. §

A honvédelmi szervezet kormánytisztviselője vagy honvédelmi alkalmazottja vonatkozásában a javaslat képzési és továbbképzési részvételi kötelezettséget ír elő.

51. §

A javaslat fenntartja a közszolgálat halottjává minősített személlyel vagy a honvédelmi szervezet saját halottjává minősített honvédelmi alkalmazottal kapcsolatos minősítési és mérlegelési szabályokat. Az államháztartási törvény lehetőségével élve a javaslat célja, hogy a honvédelmi szervezet saját halottjává nyilvánított honvédelmi alkalmazott és a közszolgálat halottjává minősített személy családjáról való gondoskodás keretében az elhunytal szemben fennálló honvédségi követelések miniszteri mérlegelés alapján, részben vagy egészben elengedésre kerülhessenek továbbra is.

52. §

A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény honvédségi gépjárművekre vonatkozó mentesítő szabályára tekintettel a javaslat jogviszonytól függetlenül, tételesen rögzíti a megtérítési kötelezettség eseteit.

53-54. §

A javaslat fenntartja a honvédelmi szervezetek állami ingatlan-tulajdon használatával összefüggő sajátos szabályait, ide értve a szövetségi kötelezettségek biztosítására irányuló nemzetközi katonai együttműködéshez szükséges szolgálat, vezetékJog, használati jog, valamint osztott tulajdon szabályait is.

A javaslat szerinti, ezekhez kapcsolódó katonai hatósági eljárási szabályok az általános

közigazgatási hatósági működés hatásköri és illetékességi szabályaitól eltérő, a honvédelmi érdek teljes körű érvényesítését lehetővé tévő sajátos szabályok.

55-57. §

A javaslat az országvédelmi és a szövetségi kötelezettségek hatékony ellátása érdekében biztosítja az ingatlanokra az állam javára közérdekű használati jog alapítását, annak megvalósítását a honvédelmi válsághelyzethez és különleges jogrendhez kötve.

A közérdekű használati jog alapításának alkalmazhatóságát megelőzi a gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség igénybevétele.

A javaslat az az ingatlantulajdon korlátozásával összefüggésben járó kártalanítás vonatkozásában a Vbö. szabályait terjeszti ki, ide értve a kisajátítási szabály alkalmazhatóságát is.

58. §

A javaslat meghatározza a Honvédség jogállását, jellegét. E szerint a Honvédség polgári irányítás alatt álló, függelmi rendszerben működő és centrális vezetésű fegyveres erő. Békében az önkéntességen, hadiállapotban pedig az önkéntesség mellett a hadkötelezettségen alapul. A Honvédség szervezetrendszerét tekintve a Magyar Honvédség Parancsnokságából és az alárendeltségébe tartozó honvédségi szervezetekből áll.

Mivel a honvédelem nemzeti ügy, a Honvédség feladatait a honvédségi szervezetnek nem minősülő honvédelmi szervezetekkel és a honvédelemben közreműködő más szervekkel együttműködve hajtja végre.

59. §

A javaslat a fegyverhasználati jog terjedelme szerint – fegyverhasználati joggal és anélkül – elkülönítve fogalmazza meg a Honvédség feladatait. Minden fegyverhasználatot megengedő feladatba sorolt cselekmény – indokolt esetben – fegyverhasználati jog nélkül is elrendelhető. A Honvédség által ellátott feladatok két kategóriában sorolhatók a fegyverhasználati jog terjedelmén túl, ezek a saját jogon végzett feladatok és a közreműködői feladatok. A fegyverhasználatot megengedő közreműködési feladatok köre a Vbö. szerinti összehangolt védelmi tevékenységre, a szükségállapotú feladatokban való részvételre, az egészségügyi válságkezelésre, egyes államhatárral összefüggő migrációs feladatokra, valamint a külföldről menekítésre korlátozódik.

A javaslat azt is meghatározza, hogy a Honvédség egyes feladatokat – egyéb tűzszerészeti feladatok és a katonai szakértelmet és speciális eszközöket igénylő feladatokban történő közreműködés – térítés ellenében végzi.

A javaslat egy többlépcsős rendszert alakít így ki a Honvédség által ellátott feladatok viszonyrendszere tekintetében. Kiemelésre kerül, hogy az 59. §-ban foglalt feladatok az Alaptörvény 45. cikk (1) bekezdése szerinti alapfeladatok ellátását nem veszélyeztethetik. Második lépcsőben szerepelnek azon nevesített feladatok, amelyeket a Honvédség az alapfeladatain túl lát el (pl. közreműködői feladatok). A harmadik lépcsőben a javaslat biztosítja továbbá a Honvédség számára, hogy a korábban felsorolt feladatok maradéktalan ellátását követően, a honvédségi szervezet rendelkezésre álló kapacitásai terhére a Kormány rendeletében meghatározottak szerint együttműködési megállapodást köthet közérdekű célból.

60. §

A garanciális szabályok között kiemelt jelentősége van annak, hogy a Honvédség a közreműködői feladatok ellátásában saját katonai függelmi rendszerében, katonai parancsnokok vezetésével vesz részt, és a feladatellátással összefüggésben pontosan meg kell határozni a részt vevő honvédségi erők feladatait, létszámát, eszközeit, fegyverzetét és a feladatellátást földrajzilag körülírt területét, továbbá a létszámtól függően a kirendelésre jogosult katonai, illetve állami vezetői hatáskört.

A korábbi szabályozáshoz igazodva a javaslat az árvizekre való gyors reagálás érdekében biztosítja, hogy a Honvédség katonai szervezetei a Magyar Honvédség parancsnoka döntésének bevárása nélkül rövid időn belül segítséget tudjanak nyújtani a katasztrófavédelemben résztvevő szervek számára helyi szinten.

A közreműködési feladatok vonatkozásában a javaslat garanciális szabályként megállapítja, hogy más szervek hatáskörébe tartozó hatásköröket a Honvédség nem vonhatja el, csupán a törvényben meghatározottak szerint segítheti a feladatellátást.

E közreműködői feladatok körébe tartoznak:

- fegyverhasználatot megengedő módon a tömeges bevándorlással összefüggő válsághelyzethez, a bajba jutott állampolgárok hazatelepítésével, kimentésével, a szükségállapot vagy összehangolt védelmi tevékenység során megvalósított közrendet és közbiztonságot elősegítő feladatok, valamint az egészségügyi válságkezeléssel kapcsolatos feladatok,
- fegyverhasználatot meg nem engedő feladatokként ezen túl a további katasztrófavédelmi, speciális szakértelmet és eszközöket igénylő feladatok, egyes létfontosságú rendszerelemek működtetésének elősegítése, egyes nemzetközi kegyeleti tevékenységek, valamint a fegyveres összeütközésekkel összefüggő polgári védelmi feladatok ellátása során történő együttműködés.

61. §

A Honvédség szállítóeszközei és műszaki munkagépei - a rendszeresített harcjárművek és a fegyverzet kivételével - kérelemre, a Magyar Honvédség parancsnokának engedélyével, megállapodás alapján, térítés ellenében, ideiglenesen átengedhetők.

A KNBSZ nem része a Honvédség hadrendjének, ezért a haditechnika (fegyver, harcjármű, stb.) átengedésének lehetőségét kivételes szabállyal fenn kell tartani. A javaslat kimondja, hogy a honvédelemért felelős miniszter engedélyével, a Magyar Honvédség parancsnoka és a KNBSZ főigazgatója által meghatározottak szerint kerülnek biztosításra a KNBSZ számára a szükséges eszközök és felszerelések.

62. §

A javaslat több olyan feladatot határoz meg a Honvédség számára, amelyben más szervek mellett fegyverhasználati joggal működik közre. A javaslat egységesen határozza meg a közreműködés szabályait.

63. §

A Honvédség szervezeti felépítése az Alaptörvény 45. cikk (5) bekezdésére tekintettel sarkalatos törvényi szinten nyer szabályozást. A javaslat meghatározza a Honvédség szervezetei kialakításának általános követelményeit. E szerint e szervezeteket a béke és háborús működési rendnek megfelelően kell létrehozni úgy, hogy a Honvédség egésze, vagy annak egyes elemei legyenek képesek a meghatározott feladatok végrehajtására.

64. §

A Magyar Honvédség Parancsnokságát, amely a Magyar Honvédség felső szintű vezető szerve a Magyar Honvédség parancsnoka vezeti. A javaslat meghatározza vezetési jogköreit, egyben kimondja, hogy a parancsnok szolgálati elöljárója, hivatali felettese a Honvédségnél szolgálatot

teljesítő, illetve foglalkoztatott személyi állománynak.
A javaslat kimondja, hogy a parancsnok vezetési jogkörét, úgy gyakorolja, hogy az a honvédelemért felelős miniszter irányítói jogkörében foglaltakat nem érintheti, figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény 45. cikk (2) bekezdése szerint az irányítási jogkört gyakorlók köre zárt taxációt alkot. A Honvédség irányítására - ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik - az Alaptörvényben és sarkalatos törvényben meghatározott keretek között csak az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Kormány, valamint a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter jogosult, az irányítói aktusok pedig a vezetési jogkör korlátját jelentik.

65. §

A javaslat általános értelemben kimondja, hogy honvédségi szervezet megszűnését vagy feladatrendszerének változását nem eredményező átszervezését a parancsnok is elrendelheti. A parancsnok ezen jogkörét azonban nem gyakorolhatja azon honvédelmi szervezetek tekintetében, amelyeknek az alapító okiratában foglaltak szerint a honvédelemért felelős miniszter által meghatározott jogkör gyakorolnak.

A Honvédség szervezeteinek létrehozása, átszervezése, megszüntetése költségvetési tényező is. Ezért az alapítással, megváltoztatással vagy megszüntetéssel kapcsolatos szabályokat a költségvetési szervekre vonatkozó szabályok figyelembevételével kell megállapítani. Garanciális szempontok alapján a javaslat rögzíti, hogy a honvédségi szervezetek felépítését, a béke- és hadiszervezetekben rendszeresíthető beosztások számát, rendszeresített technikai eszközeit az állománytáblában kell meghatározni.

66. §

A javaslat meghatározza a katonai igazgatási szervezet felépítését, amely központi katonai igazgatási szervből és az annak alárendeltségében működő területi katonai igazgatási szervekből áll, melyek a hadkiegészítő és toborzó központok és a hadkiegészítő és toborzó irodák. Az egyes tevékenységi elemek változó jelentőségére tekintettel hadiállapot esetén a toborzás helyett a hadkiegészítés válik a meghatározó fókusszá.

67-69. §

A javaslat a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve és a területi katonai igazgatás szervei vonatkozásában behatárolja a békeidőszakban és a hadkötelezettség fennállása idején a hadkiegészítés módját, az adatszolgáltatási kötelezettséget és a nyilvántartható adatok körét a nyilvántartás és adatszolgáltatás céljának meghatározásával.

A Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére meghatározza a nyilvántartási és adatszolgáltatási feladatain túl az országos személyügyi nyilvántartási rendszerekkel való kapcsolattartásra és azoktól való adatátvételtre vonatkozó szabályokat, valamint feljogosítja a szervezetet a Honvédség által biztosított igazolványok, és az 1949. augusztus 12-én kötött Genfi Egyezmények hatálya alá tartozó egyéb igazolványokkal történő ellátásra.

A katonai igazgatás feladatrendszerének felsorolása a honvédelmi adatkezelésről szóló törvény szabályaival együtt válik teljessé.

70. §, 2. melléklet

A javaslat kimondja, hogy békében a honvédek önkéntes jelentkezés alapján teljesítenek szolgálatot, utánpótlásukra irányul a toborzás. Hadiállapot idején a fentiekben túl hadkötelesek

behívása útján, valamint törvény alapján hadkötelezettség időszakára katonai szolgálatot vállaló honvédelmi alkalmazottak katonai állományba vételével is megvalósul a Honvédség kiegészítése.

A Honvédség személyi állományát a katonakon túl honvédelmi alkalmazottak és a Munka Törvénykönyve szerinti munkavállalók alkotják.

71. §

A Honvédség tartalékos rendszere önkéntesség és jogszabályi kötelezettség alapján szervezett tartalék elemekből áll. A tartalékos állományba az önkéntes tartalékos, a hadkötelezettség időszakára katonai szolgálatot önkéntesen vállalt honvédelmi alkalmazott, a kiképzett hadköteles, valamint a kiképzetlen hadköteles tartozik.

Az önkéntes tartalékos önként vállalja, hogy törvényben meghatározott feltételrendszer szerint rendelkezésre áll, és aktivizálását vagy behívását követően tényleges szolgálata teljesítésével közreműködik a honvédelmi szervezet feladatai ellátásában. Különleges jogrend idejére ugyanakkor a javaslat lehetővé teszi olyan személyek önkéntes szolgálatteljesítésre jelentkezését is, akik egyébként nem lennének behívhatók.

72-73. §

A Honvédség jogállásából következően a katonai szolgálat teljesítése függelmi rendszerben történik. E függelmi viszonyok alanyai az előljáró vagy felettes, illetve az alárendelt. A javaslat tisztázza a szolgálati előljáró, hivatali felettes, illetve szakmai előljáró, szakmai felettes fogalmát, és meghatározza jogosultságait, valamint azok korlátjait.

A Honvédségnél fennálló függelmi rendszer sajátossága, hogy a függelmi jogviszonyokban az egyszemélyi felelős vezetés (parancsnoklás) elve alapján a szolgálati és a szakmai előljárói, valamint a hivatali és a szakmai felettesi irányítás és vezetés érvényesül. Ezekre tekintettel a szabályozás a Honvédség irányítására, vezetésére a szolgálati út betartását írja elő, amelytől csak jogszabályban meghatározott esetekben lehet eltérni.

74. §

A javaslat meghatározza a Magyar Honvédség Parancsnoksága fogalmát, valamint részletezi a Magyar Honvédség parancsnokának felelősségi köreit a vezetési és irányítási rendszer elhatárolhatósága érdekében.

A Magyar Honvédség parancsnokának feladatkörében a vezetési és irányítási szegmens szervezetenként eltérő módon érvényesül: míg munkaszervezetét, a Magyar Honvédség Parancsnokságát vezeti, az alárendelt katonai szervezetek vonatkozásában maga is irányítási jogköröket gyakorol, a szervezetre meghatározó hatást gyakorló, de fölötte álló döntéshozóként. E szabályozási megoldás az irányítás és vezetés általános közigazgatás-tudományi megkülönböztetésén alapuló alkotmánybírói elvárásán alapul, hasonlóan a legfőbb ügyész Alaptörvény 29. cikk (3) bekezdés szerinti jogköreihez.

A javaslat lehetőséget teremt a parancsnok számára hatáskörének átruházására.

75-79. §

A javaslat a Honvédség jogállására és a szervezetrendszerében fennálló függelmi viszonyokra figyelemmel az egyszemélyi felelős vezetés (parancsnoklás) elvéből kiindulva szabályozza a katonai szervezetek vezetését, a katonai szervezet élén álló parancsnok feladat- és hatáskörét, helyettesítésének rendjét, és meghatározza a rangidős fogalmát. Garanciális szabályként rögzíti,

hogyan a parancsnoklás gyakorlása, a vezetés csak a jogszabályok és az előjárók által meghatározott keretek között történhet.

A sajátos felelősségi alakzatokat eredményező vezetési eszköz, a parancs jellemzői közül a javaslat a parancs kiadására feljogosító helyzeteket, a végrehajtás rendjét és a tiltott tárgyköröket nevesíti.

80. §

A honvédelmi szervezetek irányítási és vezetési feladatai ellátása érdekében állandó és tábortelepítésű zártcélú hírközlő hálózat üzemel, melynek működtetéséről és fejlesztéséről a honvédelemért felelős miniszter gondoskodik és melyet a Honvédség üzemeltet. E hálózat – célja szerint – redundáns rendszer, amelynek elsődleges célja a vezethetőség technikai feltételeinek folyamatos biztosítása.

81. §

Az őrzés-védelem olyan tevékenység, amely a katonai objektumok, létesítmények, szállítmányok, javak őrzését, a személyi állomány védelmét szolgálja. Fontosságára figyelemmel szükséges törvényi szinten rendelkezni azokról a főbb követelményekről, amelyekre e tevékenység részletes szabályozása épülhet. A javaslat szabályozza a feladat ellátásának alapvető feltételeit, módjait és eszközeit. A javaslat a honvédelmi szervezet működésére szolgáló objektum területére történő beléptetés szabályait is tartalmazza. Eszerint az őrzés-védelmi feladatot ellátó katona, fegyveres biztonsági őr az ellenőrzött területre belépő vagy onnan kilépő személy ruházatát, valamint a magával hozott tárgyakat, táskákat, csomagokat és a belépéshez igénybe vett gépjárművet átvizsgálja, ha részére ezt az objektumparancsnok elrendelte. Ha az érintett ezt megtagadja, akkor megtiltható a belépése az érintett objektumba.

82-83. §

A javaslat részletesen ismerteti a katonai rendészeti feladatokat, a szolgálatban lévő rendész jogosítványait. Új elemként jelenik meg, hogy a katonai fegyelem megtartása érdekében a rendész jogosult bárkivel szemben eljárni, aki honvédelmi szervezet által használt objektum területén tartózkodik.

84-87. §

A javaslat a könnyebb jogalkalmazás érdekében pontosan meghatározza a rendészeti jogkörök három legfontosabb intézkedés típusát, azok tartalmát, alkalmazásának rendjét. Elkülönítést nyer így a visszatartás, az előállítás és az elfogás.

A javaslat az elfogás valamint előállítás eljárásrendjét szabályozza a jogbiztonság, valamint az egységes alkalmazás érdekében.

A javaslat nevesíti a katonai rendész feladatvégrehajtás során az együttműködés eseteit, valamint a kirendelés speciális szabályait.

A speciális feladatköréhez kapcsolódóan nevesíti a javaslat a katonai rendész kiterjesztett személyazonosság-megállapítási jogosítványát. Ennek értelmében az alkalmazási körzetén belül azt az ott tartózkodása jogszerűségének tisztázása céljából kell megállapítani.

A javaslat tartalmazza a katonai rendész intézkedésével szembeni panaszjog eljárásrendjét és alapvető szabályait.

88-89. §

A kor kihívásainak megfelelően a javaslat lefekteti a Honvédség katonai kibertér műveleti erői feladatrendszerét, eljárási szabályait. A javaslat az alkalmazás során kötelezően betartandó garanciális szabályokkal korlátozza e tevékenység végrehajtását.

A rendelkezés törekszik a NATO elvárásaival és fejlesztési irányjaival összehangolt módon, a nemzeti érdekek érvényesítését szavatolva, az egyes kibertér műveleti feladatok körében a fokozatosság, szükségesség és arányosság elvét érvényesítve sajátos szabályozást megfogalmazni a katonai kibertér műveleti képességek igénybevételéhez.

Ennek részeként a szabályozás a katonai és szövetségi érdekek, valamint az országvédelem szempontjából közelíti meg a kibertérből érkező fenyegetéseket és támadásokat, és ezekre mint katonai tevékenységekre tekint. A jelzett szabályozás a kibertérben megvalósuló műveletek váratlanságára és valós idejű megvalósulására kíván törvényileg szabályozott reagálási rendszert kiépíteni, amelynek részletszabályait alacsonyabb szinten szükséges kidolgozni.

Az azonnali reagálás és a fokozatosság elvének összehangolása érdekében a szabályozás a kibertér műveleti tevékenységek keretében előforduló, legsúlyosabb intézkedések elrendelését a Kormány döntéshozatali jogkörébe utalja, ami mind a fellépés hatásainak összetettségére, mind az azokkal kapcsolatos politikai vonatkozásokra tekintettel megkerülhetetlen.

A kibertérben megvalósuló katonai cselekmények tekintetében a rendelkezés a katonai műveletek vonatkozásában ismert főbb alapelvekre épít, ezzel biztosítva azokat a törvényi kereteket a Honvédség katonai kibertér műveleti képességei számára, amelyekkel a transzatlanti térség jogi alapvetéseihez igazodó módon tudja ellátni a nemzeti és szövetségi szintű feladatait.

A feladatok eredményességének növelése érdekében az azok tervezése és végrehajtása során az állami szervek és a honvédelemben közreműködő szervek együttműködnek, a kapcsolódó szolgáltatási tevékenységet folytató gazdasági társaságok együttműködhetnek katonai kibertér műveleti erőkkel.

A javaslat előírja, hogy a katonai kibertér műveleti erők ügyelnek arra, hogy eljárásuk vagy intézkedésük lehetőség szerint minél kisebb zavarkeltéssel és károkozással járjon. Az eljárásuk során bekövetkező kárfelelősségi szabályokat is rögzíti a javaslat.

90. §

A javaslat megteremti a Honvédség aktív elektromágneses műveletek végzésére létrehozott erői szakfeladat végrehajtásának jogi alapját, illetve szabályozza mind a tájékoztatás, mind a külföldi szolgálat alatti alárendeltség eseteit, továbbá a műveletek során szem előtt tartandó alapelveket.

91. §

A javaslat a honvédségi szervezetek fegyverhasználati joghoz kötött feladataik végrehajtása során történő, megengedett fegyverhasználatának alapvető szabályait rögzíti. Alkotmányos garanciaként az arányosság és a szükségesség elvét is kimondja a javaslat, kiterjesztve azt a más kényszerítő eszközök alkalmazására is.

Mivel az Alaptörvény kilencedik módosításával megszűnt a váratlan támadás jogintézménye, az azt kiváltó eseményekre való reagálás képességét fenn kell tartani. A javaslat erre az esetre is szabályozza a hadiállapot elrendelése nélküli, azonban az ahhoz közelítő szabályozású fegyverhasználat lehetőségét a speciálisan felkészített erőknek.

92. §

A haditechnikai eszközök fejlődésére tekintettel szükséges az újgenerációs fegyverrendszerek használatára vonatkozó általános jellegű szabályozás kialakítása. A javaslat ennek a

kötelezettségnek tesz eleget. Az autonóm fegyver- és védelmi rendszer honvédségi rendszeresítése, telepítése és alkalmazása során mind a rendszerek kialakítása, mind pedig azok üzemeltetése során törekedni kell arra, hogy a célpontot megsemmisítő tűz csak a más módon el nem hárítható fenyegetések esetén és lehetőleg emberi beavatkozás lehetőségét biztosítva valósuljon meg.

93-94. §

A Honvédség fegyveres erő jellege indokolja, hogy - az alaptevékenysége lényegével összefüggő - fegyverhasználatát sarkalatos törvény szabályozza. A javaslat kimondja, hogy a katonai szervezetek a harci feladataik végrehajtására rendszeresített fegyverzeteiket törvényben, nemzetközi szerződésekben, valamint jogszabályoknak megfelelő előjárói parancsokban meghatározottak szerint használják. A fegyverzet működtetése, használata a törvényben meghatározott feladatok végrehajtására való felkészülés során is elengedhetetlen, ezért a tervezet ennek lehetőségét fenntartja.

A javaslat garanciális szabályként meghatározza, hogy a Honvédség esetében mi minősül fegyvernek (fegyverzetnek), rendelkezik - törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén - más kényszerítő eszközök alkalmazásának a lehetőségéről. Részletezi az egyes honvéd lőfegyver-használatára és az egyéb kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat.

A lőfegyver használata az élethez és a testi épséghez való jog sérelme szempontjából a legsúlyosabb kényszerítő eszköz, ezért alkalmazására törvényi szabályozás szükséges, igénybevételét pedig különleges garanciákhoz kell kötni. Fegyverhasználatnak minősíti a javaslat azt az esetet, ha fegyveresen teljesített szolgálati feladat ellátása során - saját elhatározásból vagy parancsra - a honvéd szándékosan személyre irányított (célzott) lövést ad le.

A fegyverhasználat alapvetően védelmi jellegű (pl. ör-, ügyeleti, futár-, fogoly őrzésére rendelt) szolgálatokban bárkit, tehát honvédet és polgári személyt egyaránt érinthet. Külön szabályozza a javaslat azokat az eseteket, amikor csak katonával szemben kerülhet sor a fegyverhasználatra. Ezek döntően meghatározott bűncselekmények megakadályozására szolgálnak.

A javaslat rendelkezik a fegyverhasználat szabályairól béke időszakban, valamint a külföldi szolgálatot teljesítők tekintetében.

95. §

Garanciális szabályként rögzíti a javaslat a fegyverhasználat módjára és tilalmára vonatkozó rendelkezéseket. A fegyverhasználatot megelőző intézkedések célja egyrészt az, hogy az intézkedéssel érintett személy számára felismerhető legyen, hogy vele szemben milyen intézkedés történik, az intézkedés foganatosítása tőle milyen magatartást kíván, és ezáltal a lőfegyver használata megelőzhető vagy elkerülhető legyen. Az előzetes figyelmeztetés annak tudatosítására irányul, hogy a felszólítottal szemben - további engedetlensége esetén - lőfegyvert fognak alkalmazni. A javaslat tételesen felsorolja azokat az eseteket, amikor tilos fegyvert használni, valamint rendelkezik a tömegben lévő személlyel szembeni fegyverhasználat esetköréről.

96-97. §

A javaslat az egyéb kényszerítő eszközök között szabályozza a testi kényszer, könnygázszerű készülék, gumibot, bilincs, vagy szolgálati kutya alkalmazásának feltételeit. A szabályozás - a Honvédség feladataira figyelemmel - különbséget tesz a polgári személlyel és a katonával szembeni alkalmazhatóság esetei között.

A testi kényszer a támadás elhárításának, valamely cselekvés kikényszerítésére vagy abbahagyására irányuló intézkedésnek, valamint jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés leküzdésének a legenyhébb, valamint legegyszerűbb módja, amelynek során a fizikai

erőfölényben lévő honvéd testi kényszerítést alkalmaz.
A bilincs a további támadás, az ellenszegülés, a szökés, valamint az önkárosítás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz. Alkalmazásának törvényi feltétele, hogy kizárólag személyi szabadságában korlátozott vagy korlátozni szükséges személlyel szemben alkalmazható.

A könnygázcsozóró készülék, valamint a gumibot használatára csak abban az esetben kerülhet sor, ha a testi kényszer nem érte el célját vagy alkalmazására nincs lehetőség.

A szolgálati kutya kényszerítő eszközként való alkalmazása szintén törvényi szintű szabályozást igényel. A szolgálati kutya az előzőekben részletezetteknél súlyosabb kényszerítő eszköznek minősül, így alkalmazásának módjait és feltételeit a törvény részletesen szabályozza.

98. §

A rendelkezés célja, hogy egyfelől a fegyver és egyéb kényszerítő eszköz alkalmazása során megsérült személy részére a segítségnyújtás és az orvosi ellátás biztosításának kötelezettségét rögzítse, továbbá abban az esetben, ha a kényszerítő eszköz alkalmazása utasításra valósul meg, a felelősség vizsgálatának szabályai is meghatározottak legyenek.

99. §

A Honvédség feladatai közé tartozik a nemzetközi szerződésekből fakadó katonai kötelezettségek teljesítése is. A kötelezettségek teljesítése során a honvédelmi miniszter által kijelölt katonai szervezetek fegyverhasználati joggal, fegyveresen teljesítik feladataikat. E műveletek sajátosságaira figyelemmel a javaslat a fegyverhasználat eltérő, a béke időszaki szabályokhoz képest megengedőbb speciális rendelkezéseit is tartalmazza.

100-101. §

A javaslat az e fejezet szerinti intézkedések foganatosítása esetén az azt elszenvedő fél részére biztosítja a panaszjogot. A rendelkezés a hatósági jogkörben - és nem katonai ügyész általi eljárásban - elbírálandó jogorvoslati szabályokat emeli be a törvénybe, különös tekintettel arra, hogy azok alapvető jogállami igényként merülnek fel mindazon tevékenységek vonatkozásában, amelyeknél az Honvédségnek az intézkedésekre és kényszerítő eszköz alkalmazásra vonatkozó szabályozása a polgári lakossággal szemben is érvényesülhet. Ezen szabályozási igény a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésében való közreműködés kapcsán nyert kiemelt jelentőséggel, tekintettel arra, hogy azzal a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény szerinti intézkedési jogköröket kapott a Honvédség kijelölt állománya, melyekkel kapcsolatban a katonai ügyészi kontrollon túli, hatósági természetű jogorvoslati rendszer megteremtése is szükséges.

A javaslat a rendőrségi törvényben rögzített eljárásrenddel azonos módon szabályozza az igénybe vehető panaszjogot, melyet a rendészeti panasztestület helyébe lépett ombudsmani eljárás hivatott biztosítani. A javaslat megteremti az alapvető jogok biztosa által folytatott vizsgálat időtartamára a Honvédség belső vizsgálati határidejének illeszkedő szabályozását.

102. §

A Honvédség légvédelmi erőire az általánostól eltérő fegyverhasználati szabályok megállapítása indokolt, amelyet a légi erők alkalmazása körülményeinek sajátosságai határoznak meg (jelentős pusztító erő, illetve annak elhárítására való képesség, az ellentevékenységre rendelkezésre álló rendkívül rövid idő, összetett – a NATO-ban egységes kialakítású – vezetési és együttműködési rendszer, a lakosság és az ország anyagi javainak védelméhez fűződő kiemelt érdek stb.).

Az Észak-atlanti Tanács által jóváhagyott alkalmazási követelményekkel összhangban

meghatározásra kerül a légvédelmi készenléti erők feladatköre, azok alárendeltsége.

A fegyverhasználat szabályai megfelelnek a NATO Integrált Légvédelmi Rendszere kialakítása során a szövetségben elfogadott elveknek, biztosítják az ellenséges tevékenységnek minősülő – a fegyverhasználat alapjául szolgáló – cselekmények, helyzetek pontos, a jogállami követelményeknek megfelelő meghatározását és a rendelkezésre álló időn belüli döntéshozatal garanciális elemeit.

A fegyverhasználatra kizárólag az MH légiereő ügyeletes parancsnoka megerősítésével illetve kifejezett parancsára kerülhet sor, amely alól csak az elfogást végrehajtó légi jármű önvédelmi célú fegyverhasználatát jelent kivételt. Ez a megoldás a szövetségi rendszeren belül is biztosítja az állami felségjog érvényesítését.

A javaslat lehetővé teszi az ellentevékenység végrehajtását a NATO alárendeltségébe tartozó, légvédelmi feladatokat ellátó erők mellett a nemzeti alárendeltségbe tartozó erők részére is, amely a nemzetek nemzetközi jog által elismert önvédelemhez való jogának érvényesítését is jelenti.

Figyelemmel a légiereő fegyverhasználatát esetleges hazai, szövetségi, egyéb nemzetközi következményeire, indokolt a megjelölt állami vezetők tájékoztatásának előírása is.

103-104. §

A külföldi szolgálat során számos, a hazai viszonyoktól eltérő körülmény között kell a feladatot végrehajtani, így indokolt a hazai szabályozást kiegészítő, azonban attól valamelyest eltérő, a feladatot ellátó honvédek biztonságát preferáló szabályrendszert alkotni.

A külföldi feladatvégzés során a kialakult harcászati helyzet a műveleti tevékenység eredményes végrehajtása érdekében a megsérült személy részére történő segítségnyújtásra vonatkozó általános előírások korlátozott érvényesülését eredményezheti.

A kényszerítő eszközök alkalmazását követő jelentési folyamat, valamint a panaszjog érvényesítésének eljárásrend kiegészítése a parancsnoki lánc missziós szerepvállalás miatti bővülése indokolja. Ezáltal a Magyar Honvédség parancsnokának állásfoglalása kellően megalapozott lehet.

105. §

A gyakorlatok törvényi szabályozását a megváltozott harcászati eljárások, követelmények teszik indokolttá. Az alapgyakorlatokon túl a speciális képességek megszerzése, elsajátítása, továbbfejlesztése megkövetelheti a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyongazdálkodásában lévő ingatlanon kívüli feladatvégrehajtást is. Garanciális szabályként indokolt az ehhez szükséges engedélyt kormányhoz kötni.

Tekintettel a szövetségi harceljárások hasonlóságára indokolt ezen szabályok alkalmazása a nemzetközi kiképzések során is.

A honvédelmi szervezetek állománya a feladatai végrehajtására való felkészülés érdekében a kiképzés során is működteti fegyverzetét.

106. §

A Honvédség fegyveres erő jellegét, egységbe tartozását és eltérő külső megjelenését a különböző katonai jelképek és jelzések szimbolizálják. Jelentőségük indokolja, hogy a rájuk vonatkozó főbb szabályokat a törvény állapítsa meg.

A jelképek közül kiemelkedik a csapatzászló, amely a hazához, a nemzethez, az eskükhöz és a csapathoz való kitartó hűség, valamint a bátorság, a katonai becsület és a bajtársiasság jelképe. Hasonló jelentőségű a történelmi zászló. E rendelkezések között nyert elhelyezést az állami

felsőjog jelzésére szolgáló hadilobogó használatára vonatkozó szabály is. A Honvédség szárazföldi, légi és vízi járműveit a hadviselés nemzetközi szabályainak megfelelően felségjellel kell ellátni.

A katonai jelzések a személyi állomány, a csapatok és a járművek megkülönböztetésére szolgálnak.

A javaslat biztosítja a Honvédséghez köthető megjelölések közjogi védelmét a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 183/A. § (2a) bekezdésében foglalt szabálysértési tényállással párhuzamosan.

107. §

Az elmúlt években jelentősen megváltozott biztonsági környezetben az új típusú biztonsági kihívások szükségessé tették az államok védelmi szabályozásának újragondolását. Elmosódnak a határok a békeidejű és különleges jogrendi szabályok között.

A hibrid hadviselés sok egyéb terület mellett az államok védelmi szabályozásának gyengeségeit, illetve a korábbi biztonsági környezethez igazított kötöttségeit is igyekszik kihasználni. Erre figyelemmel szükségesnek mutatkozik, hogy úgy Magyarország önálló és nemzeti szintű védelme, mint az Észak-atlanti Szerződés Szervezetében vállalt szövetségi kötelezettségeink hatékonyabb teljesíthetősége érdekében felkészüljünk az új típusú „szürke zónás” kihívások hatékony kezelésére a szabályozás terén is.

Ezt a célt szolgálja a honvédelmi válsághelyzetre vonatkozó javaslat, amely békeidejű, de az új típusú kihívásokhoz alkalmazkodó rugalmasabb felhatalmazást kíván biztosítani a Kormány számára a válságok kezelésére való felkészülés, illetve az eszkaláció elleni fellépés hatékonyságának növelése érdekében.

Honvédelmi válsághelyzet elődje a honvédelmi veszélyhelyzet 2019. január 1-je óta létezik. A javaslat a hatályos szabályozáshoz képest a következő főbb változtatásokat tartalmazza:

- a) szükséges egy új esetkörrel bővítés, amely lehetővé teszi, hogy külső fegyveres támadás vagy hatásában külső fegyveres támadással egyenértékű cselekménnyel történő fenyegetés esetén, valamint az Európai Unió válságkezelési tevékenységébe tartozó katonai kihívások esetében sor kerülhessen honvédelmi válsághelyzet miatt összehangolt védelmi tevékenység elrendelésére, így különleges jogrend kihirdetése nélkül hatékony intézkedések vezethetők be,
- b) bővül a Vbő. szerint elrendelhető intézkedések köre a 76. § (1) bekezdés i) pontjához kapcsolódva.

108. §

A Kormány külső fegyveres csoportoknak Magyarország területére történő váratlan betörése esetén a támadás elhárítására, Magyarország területének oltalmazására, a törvényes rend, az élet- és vagyonbiztonság, a közrend és a közbiztonság védelme érdekében – az ország fegyveres védelmi terve szerint – a szükségállapot vagy a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését megelőzően is a támadással arányos és arra felkészített erőkkel azonnal intézkedni köteles.

A javaslat ehhez kapcsolódva meghatározza a honvéd fegyverhasználati kötelességét az ország területén jogellenesen tartózkodó mindazon külső fegyveres csoport tagjával szemben, aki fegyverét alkalmazza, más módon fegyverrel vagy eszközzel az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető súlyos, erőszakos cselekményt követ el, illetve katasztrófát idéz elő, vagy egyértelműen arra lehet következtetni, hogy fenti cselekmények valamelyikének elkövetésére törekszik, és a honvéd felszólításának szándékosan nem tesz eleget.

109. §

A hadkötelezettség alapján katonai szolgálat teljesítésére, illetve honvédelmi munkakötelezettség elrendelésére kizárólag hadiállapotban van lehetőség, és a szolgálatteljesítés részletes szabályai előkészíthetők, de esetleges hatályba léptetés nélküli kihirdetésük a folyamatos korrekció igényét eredményezné. A javaslat e probléma áthidalása érdekében a hadkötelezett jogállásáról és a honvédelmi munkakötelezettség részletes szabályairól szóló törvények elfogadását az eszkaláció viszonylag késői időszakához köti, a tervezetek rendszeres aktualizálásának kötelezettségét előírva.

110. §

A javaslat meghatározza a kormányrendeleti és miniszteri rendeleti felhatalmazások terjedelmét.

111. §

A hatálybalépés az Alaptörvény kilencedik módosításához és a Vbö. 2023. július 1-jei hatálybalépéshez igazodva került megállapításra.

112. §

A kártalanításhoz kapcsolódó átmeneti rendelkezést tartalmaz.

113. §

Sarkalatosági záradékot tartalmaz.

114-117. §

Az új Hvt-vel összefüggésben hatályon kívül helyező rendelkezéseket tartalmaz.

118. §

A Vbö. 91. §-a a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény módosítását tartalmazza, amely a javaslat szerinti új honvédelmi törvény következtében okafogyottá vált, így nem lép hatályba.